

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

**Eesti ehitusmaavarade
nõudluse prognoos
aastateks 2012-2020**

Tallinn
Detsember 2011

Töö on valminud Keskkonnaministeeriumi tellimusel

Projektgrupi koosseis: Aet Vanamölder, Bruno Pulver, Elmar Orro

Eesti Konjunkturiinstituut

Rävala 6 19080 Tallinn

tel 6681242

faks 6681240

E-post: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Ehitusturu arengutrendid	6
2. Ehitusmaavarade varu iseloomustus	9
3. Ehitusmaavarade kaevandamine ja varu	11
3.1. Ehituslubjakivi	13
3.2. Ehitusdolokivi	14
3.3. Ehitusliiv	15
3.4. Täiteliiv	17
3.5. Ehituskruus	19
3.6. Täitekruus	20
4. Ehitusmaavarade väliskaubandus	22
4.1. Dolokivi	22
4.2. Killustik ja purustatud kivi	23
4.3. Liiv	25
5. Kütuseaktsiisi laekumised aastatel 2000-2010 ja prognoos 2011-2020	27
6. Makromajandusnäitajate ja ehitusmaavarade kaevandamise mahtude korrelatsioonid aastatel 2000-2010	32
7. Ehitusmaavarade nõudluse prognoos SKP suhtarvu põhjal arvutatuna aastatel 2012-2020	34
8. Ehitusmaavarade nõudluse prognoos püsivhindades SKP alusel leitud regressioonvõrrandite kaudu aastatel 2012-2020	38
9. Ehitusmaavarade nõudluse prognoos teedehituse mahu prognoosi alusel aastateks 2012-2020	41
10. Euroopa Liidu struktuuritoetuste kasutamine teedehituses	46
11. Tööjõu prognoos ehitusmaterjalide tööstuses ja ehituses aastani 2018	51
12. Ehitusmaavarade kasutamine maanteede ehituses	55
13. Maanteede ehitusmahud 2020. aastani	58
14. Raudtee-ehituse vajadused	59
15. Ehitusmaavarade hinnad ja transpordikulu	60
Kokkuvõte	63
Lisa 1	66
Lisa 2	69
Lisa 3	70
Lisa 4	71

Sissejuhatus

Käesoleva töö eesmärgiks on koostada ehitussektori ehitusmaavarade nõudluse prognoos makrotasandil aastateks 2012-2020. Töös antakse statistiline ülevaade Eesti ehitussektori tööde mahust ja tarvitatud ehitusmaavaradest viimasel 10 aastal, analüüsitakse teede ehituses kasutatavaid ehitusmaavarade koguseid ning ehitusmaavarade jagunemist hoonete ja teede ehituses. Veel vaadeldakse töös tegureid, mis mõjutavad ehitusvaldkonna käekäiku ja selle kaudu ka ehitusmaavarade nõudlust järgnevatel aastatel. Kogu info koondina on koostatud makrotasandil prognoos, milles hinnatakse ehitusmaavarade nõudlust kuni aastani 2020.

Ehitusmaavarasid kasutatakse elamu-, tööstus- ja teedehituses. Antud töös on ehitusmaavaradena vaatluse alla võetud Eestis kaevandatavad maavarad nagu ehituslubjakivi, ehitusdolokivi, liiv ja kruus, täiteliiv ning täitekruus. Suurem osa Eestis kaevandatud ehitusmaavaradest on kasutusel täitematerjalina. Liiva, kruusa ja paekillustikku kasutatakse nii töötlemata kujul kui ka teiste ehitusmaterjalide koostises, näiteks betoonis ja betoonelementides (kus on täitematerjale 80-90%) ning asfaltbetoonis (täitematerjale ligi 95%).

Teedehituses prognoositakse Maanteeameti andmetel aastateks 2012-2020 riigi poolt uutele teedele ja nende hoolduseks kokku kuni 60 mln m³ ehitusmaavarasid, mis teeb aastaseks kuluks keskmiselt 5,2-7,4 mln m³. Maantee ehitamisel kasutatakse peamiselt Eestis kaevandatud ehitusmaavarasid, milleks on liiv, kruus ja lubjakivi. Ida-Virumaal leiab kasutamist ka põlevkivi aheraine (sellest valmistatud killustiku vedu kaugemale ei tasu ära). Ainsa komponendina tuuakse välismaalt teede-ehituse tarbeks sisse graniitkillustikku, mille kasutamine järjest kasvab, peamiselt kvaliteetsemate ja suurema koormusega teede ehitusmahu suurenemise tõttu. Kuigi vajalikud teedehituse prognoosid on olemas, puudub täpne ajakava nende rakendamiseks. Riigi tasandil on küll kinnitatud riigimaanteede teehoiukava, kuid see sisaldab plaane kuni aastani 2013. Tihti kerkivad praktikas esile ka ootamatud takistused, mis kavandatud plaane muudavad (vaidlused hangete üle, ettenägematud lisatööd jne). Seepärast ei ole käesolevas töös tulevasi teedehitusmahtusid vaadeldud mitte aastate kaupa, vaid perioodidena kuni aastani 2014 (teada on enam-vähem kindlad projektid) ja peale seda.

Teine suur ehitusmaavarade kasutaja on **üldehitus (elamute- ja mitteeluhoonete ehitus)**, mille ehitustööde mahud möödunud aastakümne keskel tugevalt kasvasid. Paraku on erinevalt teedehitusest hoonete (eriti eluhoonete) tulevast ehitusmahtu prognoosida hulga keerulisem. Kui teedehituses tehakse valdav osa töödest ära Euroopa Liidu struktuurivahendite toel, siis hoonete ehitust finantseeritakse põhiliselt erainvesteeringutest, mille kättesaadavus sõltub omakorda majanduse üldisest käekäigust.

Ehitusmaavarade kasutust võivad veel mõjutada ehitusmaterjalidele esitatavad normid, mille muutudes võib väheneda või suurenda nende nõudlus. Nii on võimalik, et osa traditsioonilistest ehitusmaavaradest asendatakse alternatiivsetega nagu põlevkivikaevandamise jäägid (katendi lubjakivi, rikastusjäägid, aherainest tehtud killustik), kivi- ja betoonehituste lammutsjäägid, tuhk, paesõelmed jt. Praegustel tingimustel on teedehituses 2020. aastani suurim vajadus täiteliiva järele. Ehitusmaterjalitööstuse käekäik sõltub otseselt ehitusmahtudest ja viimane omakorda arengutest majanduses. Nii mõjutas hiljutine majanduslangus ka ehitusmaterjali tööstust selliselt, et erinevate tooterühmade müük oli 2010. aastal 50-75% madalam võrreldes 2007/2008 aastaga. Ning kuigi 2011. aastal on majandus hästi kosunud ning ehitusmaterjalide müüginumbrid kasvavad varasema aastaga võrreldes eeldatavalt 10-20%, ei korva see juba toimunud langust¹.

Ehitusmaavarade vajaduse prognoosimiseks on käesolevas töös kasutatud mitmeid erinevaid indikaatoreid nagu SKP muutuste ja kaevandamismahtude suhet, samuti prognoositava teedehituse mahu ja ehitusmaavara vajaduse omavahelisi seoseid.

---

¹ EETL info

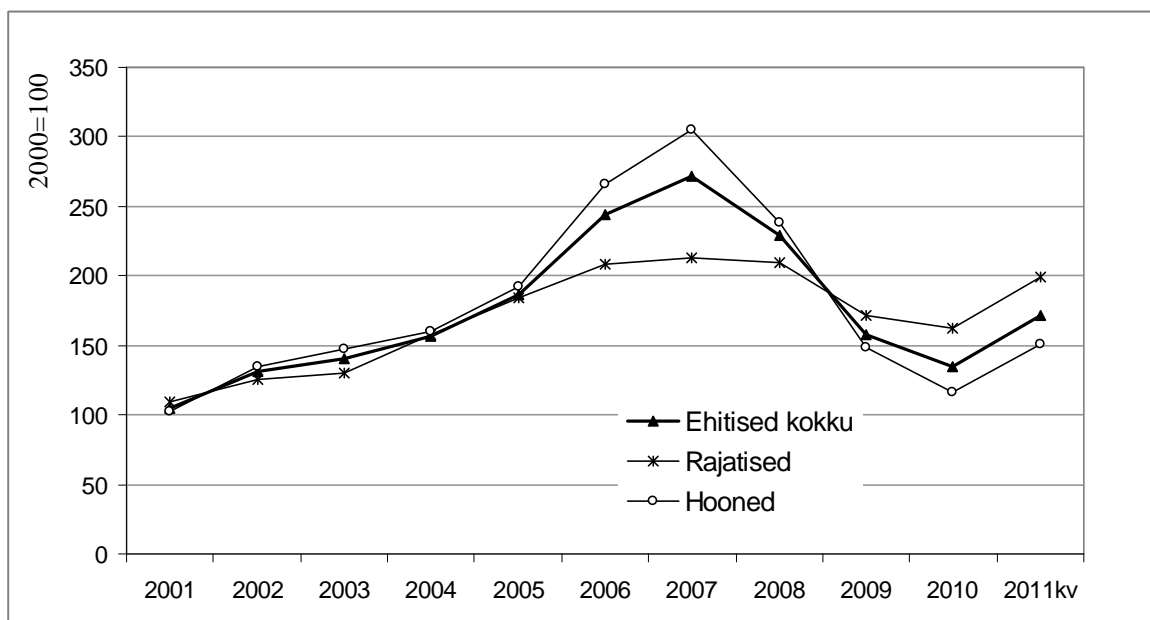
1. Ehitusturu arengutrendid

Ehitustööde maht on viimase 10 aasta jooksul olnud väga volatiilne. Kuni 2004. aastani oli aastakeskmine kasv püsivhindades 11%. 2005. aastal ehitusturu kasv kiirenes (aastakasv 20%), kiirenemine jätkus ka 2006. aastal (+30%; joonised 1, 2). 2007. aastal jõudis ehitusturu nõudlus maksimumi, kuid kasv aeglustus ja järgnes kolmeaastane ehitusmahtude langus, mil ehitusturu maht tegelikes hindades langes 2010. aastaks vähem kui pooleni (46%-ni) 2007. aasta maksimumtasemest. 2010. aastal tehti Eestis omal jõul (alltöövõtuta) ehitustöid 20 mld krooni eest (1,275 mld €eest).

Nn ehitusbuum tekkis eelkõige hooneehituse (üldehituse), sh elamuehituse- ja kinnisvarabuumi arvel, millega kaasnes kiire hinnatõus (vt joonis 1). Rajatiste ehituse mahu kasv kiirenes küll 2004-2006. aastal (aastakeskmine kasv püsivhindades 17%), kuid sellele järgnes stabiilsem periood ja 2008.-2010. aasta langus oli vähem ulatuslik kui hoonete osas. 2011. aastal näitasid ehitusmahud taas kasvutendentsi.

Teedehituse (sh teed, tänavad, raudteed, sillad ja tunnelid) osakaal rajatiste ehituse mahus on aegamööda tõusnud. Aastail 1993-2001 oli see keskmiselt 37%, aastail 2002-2010 46%.

Joonis 1. Ehitusmahuindeks aastatel 2001-2011 (püsivhindades, aasta 2000=100)

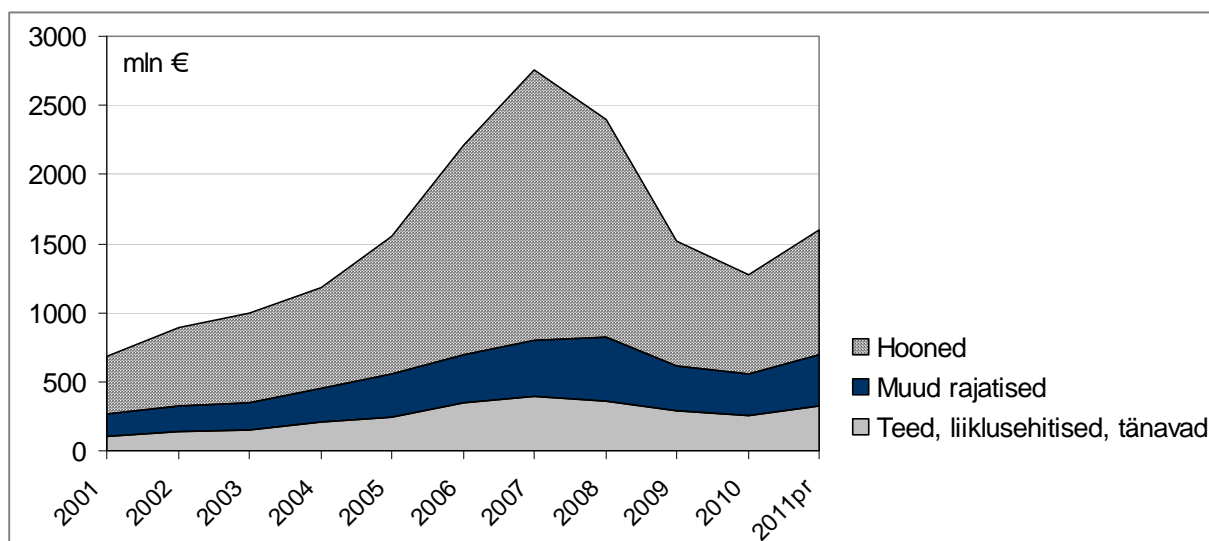

Allikas: Statistikaamet

Tabel 1. Omal jõul Eestis tehtud ehitustööd jooksevhindades (mln €)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 pr
Ehitised kokku	687,4	893,7	996,7	1177,9	1551,6	2208,9	2757,6	2397,4	1514,6	1275,4	1600
Hooned	418,1	570,6	649,7	730,8	992,3	1509,0	1953,6	1579,1	901,9	718,4	900
Rajatised	269,3	323,1	346,9	447,1	559,3	699,9	804,1	818,3	612,7	557,0	700
sh teede-ehitus	102,4	142,1	154,9	209,8	238,5	344,2	394,7	353,7	291,0	257,3	323

Allikas: Statistikaamet (SA), prognoos EKI

Joonis 2. Omal jõul (alltöövõtuta) tehtud ehitustööde maht Eestis 2001-2011 (mln €)

Allikas: Statistikaamet

Maanteede ehitus hõlmab nii Maanteeameti poolt tehtavat riigimaanteede ehitust, remonti ja hoolet (riigimaanteed on 16 500 km) kui ka kohalike omavalitsuste poolt korraldatavat kohalike teede ja tänavate ehitust, remonti. Kui Maanteeameti poolt kasutati riigimaanteede ehituseks, remondiks ja hooldeks 2008. aastal 180 mln eurot, siis kohalike omavalitsuste poolt tehti investeeriguid kohalikele teedele ehituseks ja rekonstrueerimiseks 29 mln eurot ja tänavatele 60 mln eurot (sh ka struktuurifondide toel), remondiks kulutati kohalikele teedele 7 mln € ja tänavatele 12 mln € (SA andmed). Investeeringutest tänavatele tehti ligi pool Tallinnas. Kohalike teede ja tänavate hooldeks kulus 32,7 mln € Kohalikke teid oli Eestis 2010. aastal 23,5 tuh km, tänavaid 4,68 tuh km.

Teedehitus on Eestis ehitusmaavarade ja neist toodetavate ehitusmaterjalide suurimaks tarbijaks. IB Steiger uurimistöö andmeil, viitega Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liidule, kasutatakse 71% täitematerjalidest teedehituses ja 29% betooni valmistamiseks². Täitematerjalina käsitletakse antud juhul liiva, kruusa (sh täite-) ja lubjakivikillustikku.

Elamuehituses kulub täitematerjale betooni ja betoonelementide koostises, betoontoodete tarbimine suureneb eriti uusehituse elavnedes.

Ehitussektori osakaal Eestis loodavas lisandväärtuses on pikaajalise keskmisena (1995.-2010.a) olnud keskmiselt 7,2% (vt tabel 2). Ehitusele ebasoodsamatel aastatel (näiteks 1999-2001 ja 2010) langes see näitaja alla 6%, ehitusbuumi aastatel tõusis 9-11%-ni. Majanduse tasakaalustatud arengu puhul jääb see näitaja enamasti 6-7,5% vahemikku.

Tabel 2. Ehituse osatähtsus lisandväärtuses 1995-2010, %

1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
6,7	6,1	6,1	6,9	5,6	5,9	5,9	6,3	6,5	7,0	8,6	9,9	10,7	9,9	6,9	5,7

Allikas: Statistikaamet

² Uurimistöö looduslike ehitusmaterjalide kasutamise riikliku arengukava 2010-2020 koostamiseks. Inseneribüroo Steiger, Tallinn 2009, lk 15

2. Ehitusmaavarade varu iseloomustus

Ehitusmaavarad on lubjakivi, dolokivi, kruus, liiv, savi ja kristalliline ehituskivi. Eesti on ehitusmaavaradega piisavalt varustatud, kuid maavarade erimite lõikes on paiknemine ebaühtlane. Lubja- ja dolokivimaardlad paiknevad põhiliselt Pärnu-Peipsi järve joonest põhja pool, liivamaardlad levivad enam-vähem ühtlaselt üle Eesti. Ka kruusamaardlaid paikneb üle Eesti, kuid Harjumaal on kruusavaru enamasti kaevandatud.

Maapõueseaduse kohaselt jaotatakse ehitusmaavarad kasutusala järgi järgmiselt: lubjakivi – ehitus-, tehnoloogiline ja tsemendilubjakivi ning täitematerjal; dolokivi – ehitus-, tehnoloogiline ja viimistlusdolokivi ning täitematerjal; liiv – ehitus- ja tehnoloogiline liiv ning täitematerjal (edaspidi täiteliiv); kruus – ehituskruus ja täitematerjal (edaspidi täitekruus); savi – tsemendi-, raskeltsulav, keraamiline ja keramsiidisavi ning kristalliline ehituskivi (ehk graanit).

Kasutusala sõltuvalt peab ehitusmaavara vastama kindlatele kvaliteedinõuetele.

Maapõueseaduse järgi jaguneb maavaravaru uurituse detailsusest lähtuvalt tarbevaruks, reservvaruks ja prognoosvaruks. Nimetatud varukategooriatest on kõige detailsemalt uuritud tarbevaru, tarbevarule järgneb reservvaru. *Tarbevaru* geoloogilise uurituse detailsus võimaldab saada vajalikud andmed maavaravaru kaevandamiseks ja kasutamiseks. *Reservvaru* uurituse detailsus võimaldab saada vajalikud andmed maavaravaru perspektiivi hindamiseks ja edasise geoloogilise uuringu suunamiseks. *Prognoosvaru* uurituse detailsus on kõige väiksem. Prognoosvaru võimaldab hinnata maardla maavaravaru suurendamise või uue maardla kindlakstegemise võimalust ning on aluseks maavara otsingu ja geoloogilise uuringu suunamisel.

Maavaravaru tarbe- ja reservvaru jagunevad nende kasutamisevõimalikkuse ja majandusliku tähtsuse alusel aktiivseks ja passiivseks. Prognoosvaru gruppideks ei jaotata. Maavaravaru on *aktiivne*, kui selle kaevandamisel kasutatav tehnoloogia ja tehnika tagavad maapõue ratsionaalse kasutamise ja keskkonnanõuete täitmise ning maavara kasutamine on majanduslikult kasulik. Maavaravaru on *passiivne*, kui selle kasutamine ei ole keskkonnakaitsele võimalik või puudub vastav tehnoloogia, kuid mis võib tulevikus osutada kasutuskõlblikuks.

Maavaravaru tarbe- ja reservvaru üle peetakse arvestust keskkonnaregistri maardlate nimistus maardlate kaupa. Prognoosvaru üle arvestust ei peeta. Seisuga 31. detsember 2010 oli maardlate nimistus kokku 573 ehitusmaavarade maardlat, sh 56 lubjakivimaardlat, 31 dolokivimaardlat, 46 savimaardlat, 280 liivamaardlat ning 159 kruusamaardlat, 1 kristallinise ehituskivi maardla.

Ülevaade ehitusmaavarade varust on toodud tabelis 3.

Tabel 3. Maardlate nimistus arvele võetud ehitusmaavarade varu kasutusala järgi seisuga 31. detsember 2010 (milj m³)

Maavara nimetus kasutusala järgi	Aktiivne varu			Passiivne varu
	Tarbevaru	Reservvaru	Kokku	
Lubjakivi	214,7	382,4	597,0	361,0
Ehituslubjakivi	166,9	266,2	433,1	236,5
Tehnoloogiline lubjakivi	13,8	40,1	53,8	73,5
Tsemendilubjakivi	34,0	76,1	110,1	51,0
Dolokivi	66,4	203,8	270,2	84,3
Ehitusdolokivi	49,9	100,6	150,5	82,0
Tehnoloogiline dolokivi	13,6	82,6	96,2	-
Viimistlusdolokivi	2,9	20,6	23,5	2,3
Täitedolokivi	0,02	-	0,02	-
Liiv	296,8	432,5	729,3	194,5
Ehitusliiv	222,6	427,9	650,5	186,2
Tehnoloogiline liiv	5,5	3,2	8,7	2,1
Täiteliiv	68,7	1,4	70,1	6,2
Kruus	54,8	68,1	122,9	16,9
Ehituskruus	53,2	68,1	121,3	16,9
Täitekruus	1,6	-	1,6	-
Savi	33,8	249,3	283,1	14,7
Tsemendisavi	15,2	11,2	26,4	0,5
Raskeltsulav savi	-	-	-	0,3
Keraamiline savi	10,5	235,9	246,4	13,7
Keramsiidisavi	8,1	2,2	10,3	0,2
Kristalliinne ehituskivi	1245,1	1723,9	2969,0	-

Lisaks üldgeoloogiliste uurimistööde ja geoloogiliste uuringutega kindlaks tehtud ning keskkonnaregistri maardlate nimistusse kantud ehitusmaavarade varule leidub ehitusmaavarade nõuetele vastavaid kivimeid ja setendeid olenevalt pinnakattest ja aluspõhja geoloogilisest ehitusest ka mujal, eriti liiva ja kruusa näol, mistõttu maardlate nimistu täieneb vastavalt vajaduse korral tehtavatele üldgeoloogilistele uurimistöödele ja geoloogilistele uuringutele.

Lähtudes töö eesmärgist on käesolevas töös edaspidi (välja arvatud 4. peatükk, kus on analüüsitud ehitusmaavarade ekspordi ja importi) ehitusmaavaradest vaatluse all ehituslubjakivi, ehitusdolokivi, ehitusliiv, ehituskruus, täiteliiv ja täitekruus.

3. Ehitusmaavarade kaevandamine ja varu

Kaevandamine on maavaravaru looduslikust seisundist eemaldamine. Reeglina kaevandatakse aktiivset tarbevaru, kuid mõningatel juhtudel kaevandatakse ka aktiivset reservvaru. Passiivset tarbe- ja reservvaru ning prognoosvaru ei kaevandata. Enne aktiivse reservvaru kaevandamiseks andmist tunnistab keskkonnaminister aktiivse reservvaru kaevandatavaks ja kasutatavaks maavaravaruks. Selleks, et keskkonnaminister saaks tunnistada aktiivse reservvaru kaevandatavaks ja kasutatavaks maavaravaruks, peab reservvaru piirnema vahetult tarbevaruga või paiknema tarbevaru lamamis või lasumis.

Kaevandamise õigus tekib maavara kaevandamise loa alusel. Kaevandamisloaga maavara kaevandamiseks määratud maapõue osa on *mäeeraldis*. Üldjuhul ei ole võimalik kogu mäeeraldisse jäävat varu kaevandada, kuna tuleb jätta hoide- või kaitsetervikud erinevatele looduslikele või tehislিকেle objektidele (teed, elektriliinid jmt). Samuti ei saa kaevandada mäeeraldisse nõlvatervikutesse jäävat varu (maapinnatugi). Seega on kaevandatav varu tavaliselt oluliselt väiksem mäeeraldisse jäävast varust. Mäeeraldisse jäävast varust moodustab kaevandatav varu enamasti 61% (täiteliival) kuni 93% (ehituslubjakivil; vt tabelid 4a ja 4b).

Aktiivsest varust moodustab mäeeraldisse kaevandatav varu ehituslubjakivil ca 9%, ehitusdolikivil 10%, ehitusliival 12%, ehituskruusal 19% ja täiteliival 34% ning täitekruusal 19%. Tarbevaruks tunnistatud varust on olulisel osal ka kaevandamisluba: ehituslubjakivil ca 23%-l, ehitusdolikivil 24%-l, ehitusliival 34%-l, ehituskruusal 42%-l, täiteliival 35%-l ning täitekruusal 19% (vt tabel 4a).

Tabel 4a. Ehituslubjakivi, ehitusdolikivi, ehitusliiva, ehituskruusa, täiteliiva ja täitekruusa kaevandamislubadega määratud varu seisuga 31.12.2010 (milj m³)

Maavara nimetus kasutusala järgi	Aktiivne varu			Kaevandamislubadega varu			
	Tarbe- varu	Reserv- varu	Kokku	Mäeeraldis- koguvaru	Mäeeraldisse kaevandatav varu		
					Varu	% aktiivsest varust	% aktiivsest tarbevarust
Ehituslubjakivi	166,9	266,2	433,1	44,0	40,7	9,4	22,9
Ehitusdolikivi	49,9	100,6	150,5	21,1	14,4	9,6	24,2
Ehitusliiv	222,6	427,9	650,5	101,2	75,5	11,6	33,5
sh maismaavaru	213,5	427,9	641,4	93,8	68,5	10,7	31,6
Täiteliiv	68,7	1,4	70,1	37,5	23,8	34	34,6
sh maismaavaru	65,4	1,4	66,8	34,9	21,3	31,8	32,6
Ehituskruus	53,2	68,1	121,3	27,3	22,7	18,7	42,3
Täitekruus	1,6	0	1,6	0,3	0,3	18,8	18,8

Allikas: Keskkonnaministeerium, Maa-amet, EKI arvutused

Tabel 4b. Kaevandamislubadega varu (mäeeraldised) ja kaevandatav varu maakonniti 31. detsember 2010. a seisuga (tuh m³)

Maakond	Ehituslubjakivi		Ehitusdolokivi		Ehitusliiv*		Täiteliiv**		Ehituskruus		Täitekruus	
	Mäeeraldised kokku	sh kaevandatav varu	Mäeeraldised kokku	sh kaevandatav varu	Mäeeraldised kokku	sh kaevandatav varu	Mäeeraldised kokku	sh kaevandatav varu	Mäeeraldised kokku	sh kaevandatav varu	Mäeeraldised kokku	sh kaevandatav varu
Harju	22679	21802			36215	24459	15821	5988	4810	3914	56	54
Hiiu					783	672	25	21	455	377		
Ida-Viru	559	559			154	1204	618	562	848	585		
Jõgeva	3949	3949	8269	8177	8317	5354	1588	1413	382	229		
Järva	4252	4252	7107	2780	623	600	129	111	994	709		
Lääne	265	172	174	147	840	1196	121	100	2605	1499		
Lääne-Viru	8571	8571			2312	1995	268	244	1682	1528		
Põlva					5745	4499	2568	2219	1363	627		
Pärnu			3523	1095	3129	2711	2332	1871	1529	1704		
Rapla	2290	1072	780	1101	824	776	333	310	1610	1436	162	160
Saare	1402	282	321	321	1216	1018	830	735	1470	1333	64	61
Tartu					16508	11209	5105	4094	238.7	1931		
Valga					4341	3488	1592	1279	2151	1842		
Viljandi					9139	6271	1600	1242	2556	2335		
Võru			958	810	3670	3040	1998	1536	2937	2606		
KOKKU	43967	40658	21132	14432	93816	68492	34928	21273	27322	22654	281	274
%	100	93	100	68	100	73	100	61	100	83	100	98

* maismaavaru ** ilma maa-aineseta, maismaavaru

Allikad: Maa-amet³; Keskkonnaministeerium, EKI arvutused

Ehitusliiva ja täiteliiva leidub nii maismaal paiknevates maardlates (edaspidi ka *maismaavar*) kui ka meres paiknevates maardlates (edaspidi ka *merevaru*). Kuna merest kaevandatavat materjali kasutatakse reeglina objektipõhiselt (nt sadamate ehitus) ja tegemist on lühiajalise kaevandamisega ning väga suurte kaevandamisemahtudega, siis esitatakse käesolevas töös liiksaks ehitusliiva ja täiteliiva maismaa- ja merevaru kokku andmetele ka eraldi andmed maismaavaru kohta.

³ 2010. aasta maavaravarude koondbilansid (seisuga 31.12.2010. a.). Maa-amet.

Kaevandatavast varust asub suur osa Harjumaal: ehituslubjakivist 54%, ehitusliivast 36%, täiteliivast 28% (maismaavaru; vt tabel 4b). See on tingitud nii geoloogilistest eeldustest kui ka suuremast vajadusest tee-ehitusmaterjali järele tiheda teedevõrgu tõttu.

Alapeatükkide 3.1.-3.6. tabelites on varuna arvestatud aktiivset tarbe- ja reservvaru. Maardlate arv on arvestatud nii neid maardlaid, kus antud maavara on põhimaavaraks kui ka neid, kus see on põhimaavaraga kaasnevaks varuks.

3.1. Ehituslubjakivi

Ehituslubjakivi leidis 31. dets. 2010. a seisuga 41 maardlas (vt tabel 5).

Kaevandamislubadega kaevandamiseks antud ehituslubjakivi varu mäeeraldistes oli 2010. a lõpuks 44,0 mln m³ (32 maardlas), sealhulgas kaevandatav varu 40,7 mln m³. Kaevandatav varu moodustas ca 9% aktiivsest varust ja 23% aktiivsest tarbevarust.

2010. aastal kaevandati ehituslubjakivi 16 maardlast. Suuremad olid ehituslubjakivi kaevandamismahud 2010. aastal Väo maardlas (327,9 tuh m³ – kaevandasid Paevikitoodete tehase OÜ ja Väo Paas OÜ), Vasalemma maardlas (215,2 tuh m³ – Partek Nordkalk AS), Kunda maardlas (171,2 tuh m³ – Kunda Nordic Tsement AS), Harku maardlas (121,9 tuh m³ – Harku Karjäär AS), Maardu maardlas (116 tuh m³ – Starhill OÜ), Pajusi maardlas (116 tuh m³ – AS Kaltsiit). Neist 6 maardlast saadi 2010. aastal 91% kaevandatud ehituslubjakivist. Kaevandamismaht on majandussurutise ja graniitkillustiku eelistamise mõjul alates 2008. aastast vähenenud (vt joonis 3).

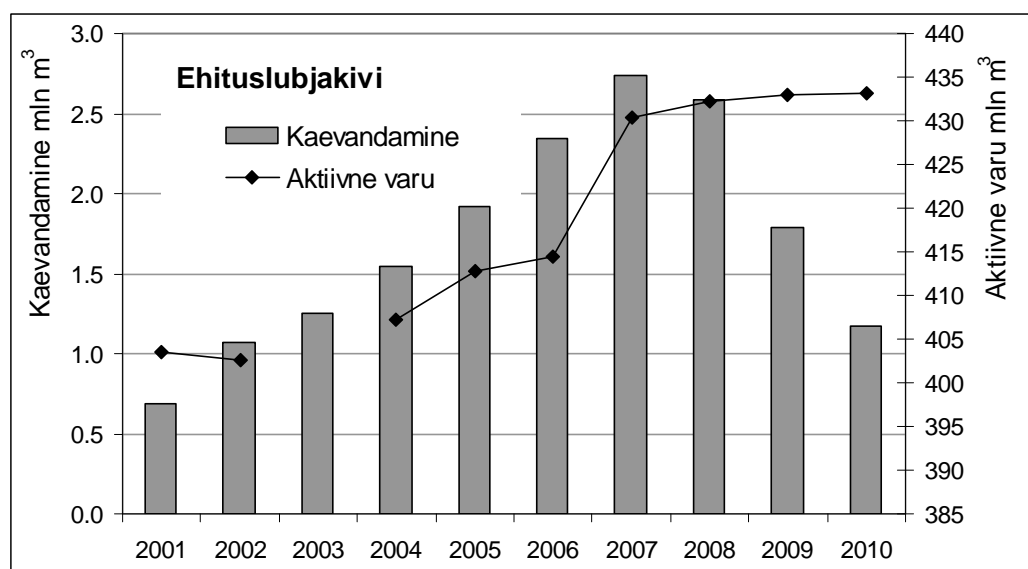
Lähtuvalt ehituslubjakivi keskmisest kaevandamismahust aastatel 2001-2010 (1711,2 tuh m³) piisaks 31. dets 2010. seisuga kaevandamislubadega kaevandada antud kaevandatavast varust 24 aastaks.

Tabel 5. Ehituslubjakivi kaevandamine ja aktiivne varu aastail 2001-2010

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Maardlate arv	33	33	34	37	37	40	40	40	40	41
Kaevandamine										
tuh m ³	687,9	1072,7	1255,0	1547,0	1921,6	2343,8	2738,7	2585,2	1787,6	1172,1
mln m ³	0,7	1,1	1,3	1,5	1,9	2,3	2,7	2,6	1,8	1,2
Aktiivne varu, mln m ³	403,6	402,6	466,4	407,3	412,7	414,5	430,4	432,3	433,0	433,1
Kaevandamislubadega kaevandada antud varu, mln m ³										44,0
sh kaevandatav varu, mln m ³										40,7

Allikad: Statistikaamet, Maa-amet, Keskkonnaministeerium

Joonis 3. Ehituslubjakivi kaevandamine ja aktiivne varu (mln m³)

Allikad: SA, Maa-amet

3.2. Ehitusdolikivi

Ehitusdolikivi leidis 2010. aasta seisuga 25 maardlas (vt tabel 6).

Kaevandamisloaga kaevandamiseks antud ehitusdolikivi varu mäeeraldistes oli 2010. a lõpuks 21,1 mln m³ (20 maardlas), sealhulgas kaevandatav varu 14,4 mln m³. Kaevandatav varu moodustas 10% aktiivsest varust ja 24% aktiivsest tarbevarust.

Tabel 6. Ehitusdolikivi kaevandamine ja aktiivne varu aastail 2001-2010

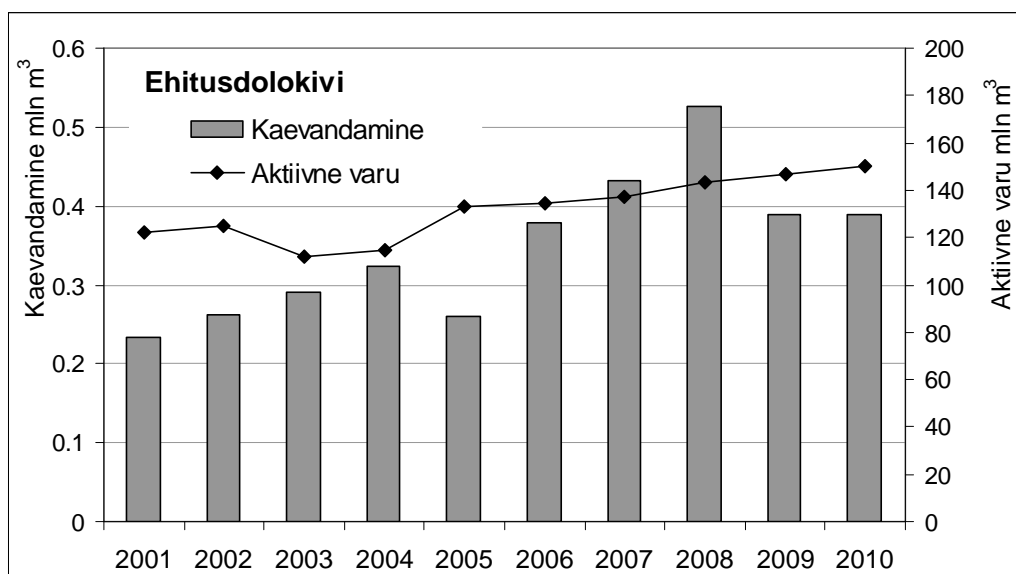
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Maardlate arv	22	21	21	22	21	23	23	25	26	25
Kaevandamine										
tuh m ³	233,0	262,8	291,2	323,4	260,2	378,3	432,9	525,3	388,7	389,9
mln m ³	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4
Aktiivne varu, mln m ³	122,4	125,2	111,7	114,6	132,8	134,7	137,0	143,1	146,7	150,5
Kaevandamislubadega kaevandada antud varu, mln m ³										21,1
sh kaevandatav varu, mln m ³										14,4

Allikad: SA, Maa-amet, Keskkonnaministeerium

2010. aastal kaevandati ehitusdolokivi 8 maardlast. Suuremad olid ehitusdolokivi kaevandamismahud Röstla maardlas (145,8 tuh m³ – AS Põltsamaa Graniit), Marinova maardlas (65,7 tuh m³ – AS Põlva teed AS) ja Kareda maardlas (49,5 tuh m³ – Vão Paas OÜ). Kolmest suuremast maardlast saadi 67% kaevandatud ehitusdolokivist. Ehitusdolokivi kaevandati enim 2008. aastal (525 tuh m³), 2009-2010 kaevandati ühtlaselt 390 tuh m³ ringis (vt joonis 4).

Lähtuvalt aastate 2001-2010 keskmisest ehitusdolokivi kaevandamismahust (348,6 tuh m³) piisaks 31. dets 2010. seisuga kaevandamislubadega kaevandada antud kaevandatavast varust 41 aastaks.

Joonis 4. Ehitusdolokivi kaevandamine ja aktiivne varu (mln m³)

Allikad: SA, Maa-amet, Keskkonnaministeerium

3.3. Ehitusliiv

Ehitusliiv oli 2010. aastal põhi- või kaasneva maavarana arvel 325 maardlas, sh 7 mere-maardlas (vt tabel 7).

Kaevandamisloaga kaevandamiseks antud ehitusliiva maismaa- ja merevaru mäeeraldistes oli 2010. a lõpuks 101,4 mln m³, sealhulgas kaevandatav varu 75,5 mln m³. Kaevandatav maismaa- ja merevaru moodustas 12% aktiivsest maismaa ja merevarust ja 34% aktiivsest maismaa ja mere tarbevarust. Kaevandamisloaga kaevandamiseks antud maismaavarude mäeeraldistes oli 2010. a lõpuks 93,8 mln m³, sealhulgas kaevandatav varu 68,5 mln m³. Kaevandatav maismaavarude moodustas 11% aktiivsest maismaavarust ja 32% aktiivsest maismaa tarbevarust.

2010. aastal kaevandati ehitusliiva 118 maardlast. Suurim oli kaevandamismaht 2010. aastal Tallinn-Saku (Männiku) maardlas, kus 5 kaevandajat kaevandasid kokku 216,5 tuh m³ ehitus-

liiva, järgnesid Naissaare maardla (179 tuh m³ – Veelinna Kinnisvara OÜ) Siimusti maardla (124,2 tuh m³ – Moreen AS), Kuusalu maardla (106,6 tuh m³ – Kiiu Soon OÜ), Helmi-Aakre maardla (94,9 tuh m³ – PM kaubandusgrupp OÜ jt), Aardlapalu maardla (93,2 tuh m³ – Ropka Liiv AS), Siimusti maardla (91,3 tuh m³ – Moreen AS), Urissaare maardla (65,5 tuh m³ – OÜ Grossi Puit). 10-s suurema kaevandamismahuga maardlas toodeti 2010. a kokku 45% kaevandatud ehitusliivast.

Ehitusliiva kaevandamismahtude dünaamikal on väga tugev seos ehitusmahtudega (korrelatsioon ehitustööde mahuga=0,94). Ehitusliiva tootmine vähenes ehitusbuumi möödudes oluliselt, 2010. aasta toodang (1803 tuh m³) moodustas 53% 2007. aasta toodangust (vt joonis 5). Samal ajal on kasvanud uue varu arvelevõtmine. 2003. aasta suur kaevandamismaht on seotud Tallinna sadama ehitusega, mis näitab, et sadamate arendusprojektid mõjutavad ehitusliiva tarbimist olulisel määral. Merest kaevandati liiva ka 2004. ja 2008.-2010. aastal. Kokku kaevandati merest aastail 2003-2004 ja 2008-2010 4,667 mln m³ ehitusliiva.

Kaevandamisloaga kaevandamiseks antud kaevandatavat maismaa- ja merevaru kokku jätkuks ca 33 aastaks, arvestades 2001. - 2010. aasta keskmise kaevandamismahuga nii maismaalt kui merest (2375,4 tuh m³). Kaevandamisloaga kaevandamiseks antud kaevandatavat maismaavaru jätkuks 36 aastaks, arvestades 2001.-2010. aasta keskmise maismaa kaevandamismahuga (1908,7 tuh m³).

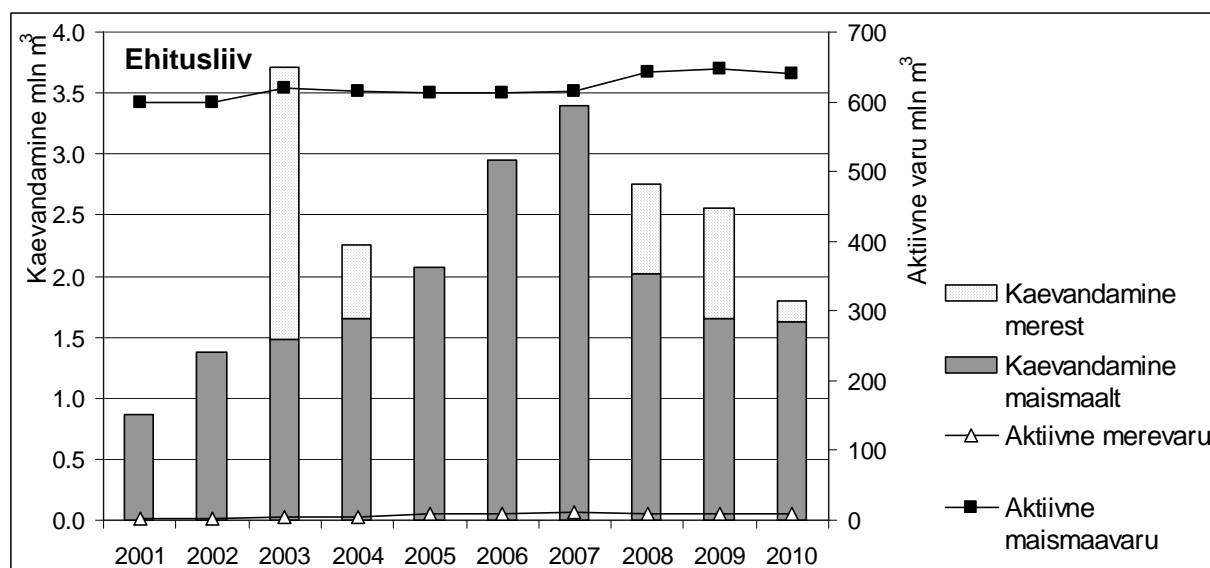
Tabel 7. Ehitusliiva kaevandamine ja aktiivne varu aastail 2001-2010

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Maardlate arv	235	236	244	248	253	266	279	287	311	325
Kaevandamine										
tuh m ³	867,2	1380,5	3715,2	2256,9	2070,1	2949,2	3398,5	2758,0	2555,6	1803,0
mln m ³	0,9	1,4	3,7	2,3	2,1	2,9	3,4	2,8	2,6	1,8
sh kaevandamine maismaalt										
tuh m ³	867,2	1380,5	1478,2	1647,8	2070,1	2949,2	3398,5	2025,3	1646,2	1624,0
mln m ³	0,9	1,4	1,5	1,6	2,1	2,9	3,4	2,0	1,7	1,7
Aktiivne varu										
mln m ³	602,9	602,1	624,3	620,9	621,1	622,8	626,5	653,2	657,2	650,5
sh maismaavaru	600,1	599,3	619,2	615,5	611,9	613,5	615,6	643,0	647,9	641,4
Kaevandamislubadega kaevandada antud varu, mln m ³										
sh kaevandatav varu, mln m ³										101,4
Kaevandamislubadega kaevandada antud maismaavaru, mln m ³										
sh kaevandav maismaavaru, mln m ³										93,8
										68,5

Allikad: SA, Maa-amet, Keskkonnaministeerium

Joonis 5. Ehitusliiva kaevandamine ja aktiivne varu (mln m³)

Allikad: SA, Maa-amet, Keskkonnaministeerium

3.4. Täiteliiv

2010. aasta lõpul oli täiteliiva arvel 137 maardlas, sh 2 meremaardlas (Hiiumadala ja Ihasalu). 66-s maardlas oli täiteliiv arvel koos ehitusliiva või ehituskruusaga (vt tabel 8).

Kaevandamisloaga kaevandamiseks antud täiteliiva maismaa- ja merevaru mäeeraldistes oli 2010. a lõpuks 37,5 mln m³, sealhulgas kaevandatav varu 23,8 mln m³. Kaevandatav maismaa- ja merevaru moodustas 34% aktiivsest maismaa- ja merevarust ja 35% aktiivsest maismaa ja mere tarbevarust. Kaevandamisloaga kaevandamiseks antud täiteliiva maismaavaru mäeeraldistes oli 2010. a lõpuks 34,9 mln m³, sealhulgas kaevandatav maismaavaru 21,3 mln m³. Kaevandatav maismaavaru moodustas 32% aktiivsest maismaavarust ja 33% aktiivsest maismaa tarbevarust.

2010. aastal kaevandati täiteliiva 44 maardlast. Suurim oli kaevandamismaht 2010. aastal Soodla maardlas (374 tuh m³ - Mineraal OÜ), järgnesid Kareda maardla (181 tuh m³ – Järva Teed AS), Inglismäe maardla (101 tuh m³ – Inglismäe OÜ), Voorepalu maardla (61 tuh m³ – Lõuna-Eesti Karjäärid OÜ). Meremaardlatest (Hiiumadala ja Ihasalu) seni täiteliiva kaevandatud ei ole. 4-s suurema kaevandamismahuga maardlas toodeti 2010. a kokku 65% kaevandatud ehitusliivast.

2006. aastast varasema aja kohta täiteliiva varu ja selle kaevandamise kohta andmed puuduvad, kuna 2005. aasta kevadeni kaevandati ehitusliiva kvaliteedile mittevastavat liivale sarnanevat materjali (praegu täiteliiv) maa-ainese nime all. Maa-ainese kaevandamise lubasid andsid välja kohalikud omavalitsused. Maa-ainese varu, kaevandamise lubade ja kaevandamis- mahtude üle arvestust ei peetud. Alates 2005. aasta kevadest võetakse ehitusliiva kvaliteedile mittevastav liivale sarnanev materjal (varem maa-aines) arvele keskkonnaregistri maardlate nimistus täiteliivana ja selle varu ning kaevandamise üle peetakse arvestust. Täiteliiva kaevandamiseks antakse täiteliiva kaevandamise luba. Enne 2005. aastat välja antud maa-ainese

kaevandamise load kanti täiteliiva kaevandamise lubadena keskkonnaregistri maardlate nimistu andmebaasi järk-järgult, vastavalt teada saadud andmetele. Muudatuse aluseks on 2005. aastal vastuvõetud maapõueseadus.

Lähtudes eelmises lõigus märgitust ei pruugi 2006-2008. aasta Maa-ameti andmed täiteliiva varu ja kaevandamismahtude kohta kajastada kogu täiteliiva varu ja kaevandamise mahtu. Nii kaevandamislubadega kaevandamiseks antud varu kui ka kaevandamismaht võisid olla oluliselt suuremad, kuna maa-ainese lubasid ei kantud keskkonnaregistri maardlate nimistusse korraga, vaid nagu eelmises lõigus kirjeldatud järk-järgult, vastavalt teada saadud andmetele. Kohalike omavalitsuste välja antud lubadega maa-ainese varu ja kaevandamismaht, mis ei olnud keskkonnaregistri maardlate nimistusse kantud, ei ole täpselt teada. Kohalike omavalitsuste eelarvetesse laekus eelarvetuluna maa-ainese kaevandamisõiguse tasusid aastail 2004-2008 ca 1,5 mln eurot aastas.

Tabel 8. Täiteliiva kaevandamine ja aktiivne varu aastail 2006-2010

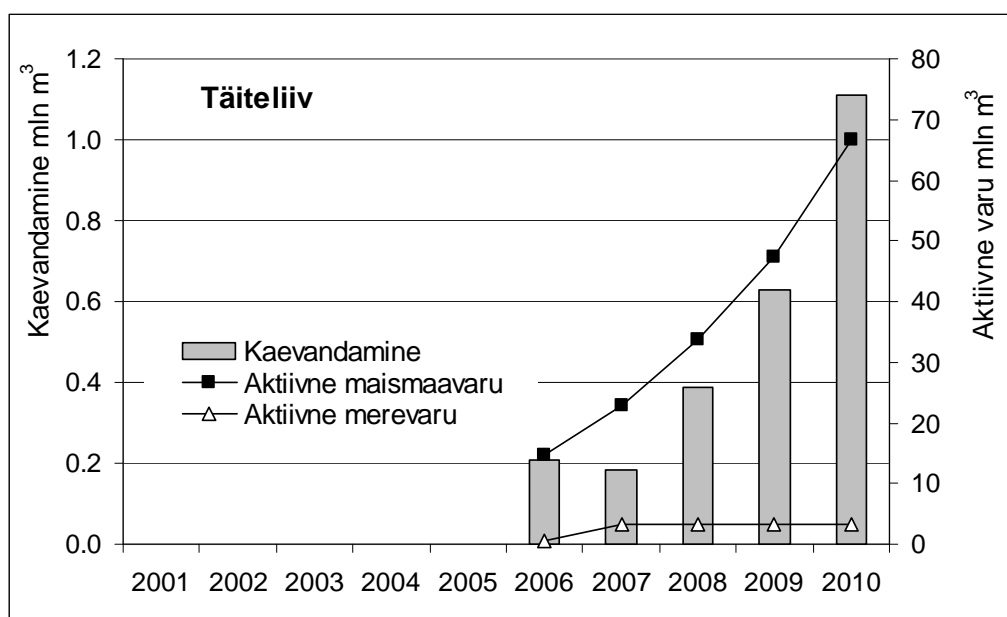
	2006	2007	2008	2009	2010
Maardlate arv	31	55	78	112	137
Kaevandamine (maismaalt), tuh m ³	209,9	183,3	388,3	628,2	1110,1
Kaevandamine (maismaalt), mln m ³	0,2	0,2	0,4	0,6	1,1
Aktiivne varu, mln m ³	15,4	26,3	37,1	50,8	70,1
sh aktiivne maismaavaru, mln m ³	14,7	23,0	33,8	47,5	66,8
Kaevandamislubadega kaevandada antud varu, mln m ³					37,5
sh kaevandatav varu, mln m ³					23,8
Kaevandamislubadega kaevandada antud maismaavaru, mln m ³					34,9
sh kaevandatav maismaavaru, mln m ³					21,3

Allikad: Maa-amet. Keskkonnaministeerium

Arvestades 2006.-2010. aasta keskmise kaevandamismahuga (504 tuh m³), jätkuks kaevandamislubadega täiteliiva kaevandatavat maismaa jääkvaru 42 aastaks ning koguaru 48 aastaks. Tõenäoliselt on see aeg lühem, kuna arvutatud keskmine kaevandamismaht võib olla suurem tegelikust keskmisest kaevandamismahust. See on tingitud asjaolust, et aastate kaupa esitatud kaevandamismahus ei kajastu kogu tegelik täiteliiva kaevandamismaht (täiteliiv ja keskkonnaregistri maardlate nimistusse kandmata maa-aines; vt eelmist ja üle-eelmist lõiku).

Huvi täiteliiva kaevandamise ja varu uurimise vastu on 2008-2010 kiiresti kasvanud, seda suurenenud vajaduse tõttu teedeehituses. Ajavahemikul 2008-2010 suurenes täiteliiva tootmine keskmiselt 83% aastas ja varu arvelevõtmine keskmiselt 40% aastas. Arvestades lähimateks aastateks prognoositud kaevandamisvajadusega (vt tabel 23) jätkuks 31.12.2010. seisuga kaevandamislubadega kaevandatavat varu 7,5 aastaks, ehk 2018. aasta keskpaigani.

Joonis 6. Täiteliiva kaevandamine ja aktiivne varu (mln m³)

Allikas: Maa-amet, Keskkonnaministeerium

3.5. Ehituskruus

2010. aastal oli ehituskruusa arvel 209 maardlas, sh 133-s koos ehitus- või täiteliivaga või täitekrusaga (vt tabel 9). Kaevandamisloaga kaevandamiseks antud varu mäeeraldistes oli 2010. aasta lõpuks 27,3 mln m³ (kokku 175 maardlas), sealhulgas kaevandatav varu 22,7 mln m³. Mäeeraldiste kaevandatav varu moodustas 19% aktiivsest varust ja 42% aktiivsest tarbevarust.

Tabel 9. Ehituskruusa kaevandamine ja aktiivne varu aastail 2001-2010

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Maardlate arv	136	137	143	148	155	162	169	179	196	209
Kaevandamine, tuh m ³	457,3	652,0	753,2	874,1	1157,1	1265,0	1835,8	1952,4	1886,3	1430,5
Kaevandamine, mln m ³	0,5	0,7	0,8	0,9	1,2	1,3	1,8	2,0	1,9	1,4
Aktiivne varu, mln m ³	101,1	100,5	100,1	106,8	107,3	108,5	109,5	113,7	117,8	121,3
Kaevandamislubadega kaevandada antud varu, mln m ³										27,3
sh kaevandatav varu, mln m ³										22,7

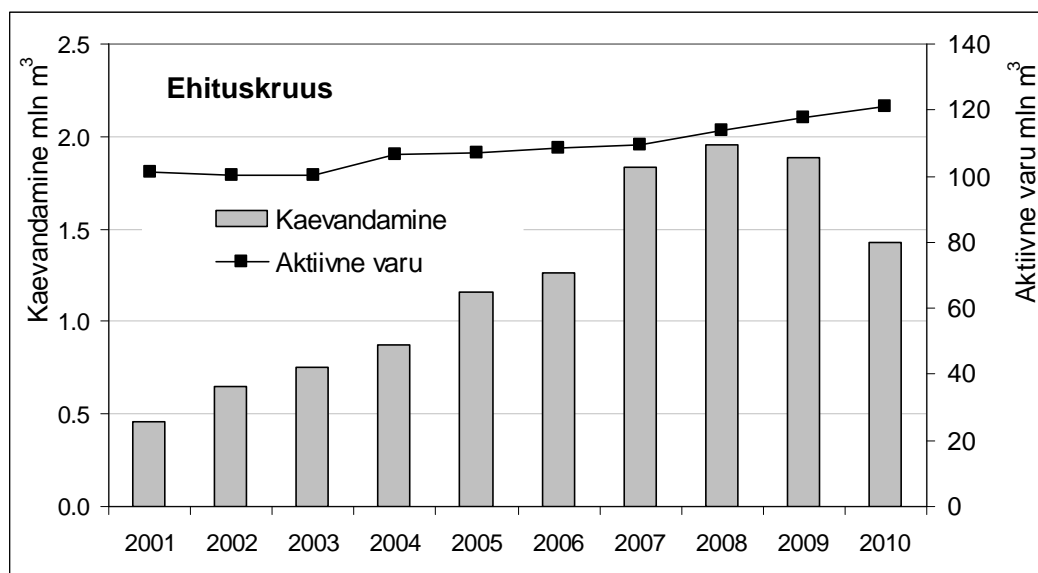
Allikad: SA, Maa-amet, Keskkonnaministeerium

2010. aastal kaevandati ehituskruusa 83 maardlast. 2010. aastal olid suurimate kaevandamis- mahtudega maardlad Püssapalu (Võru mk, 144 tuh m³), Soomra (Pärnu mk, 124 tuh m³), Kalda (Harju mk, 84 tuh m³), Jaani (Võru mk, 81 tuh m³) ja Põrgumäe (Valga mk, 70 tuh m³). Eel- nimetatud 5 maardlast kaevandati 2010. aastal 35% kogu ehituskruusast.

2007-2009. aastal kaevandati ehituskruusa ca 30% rohkem kui 2010. aastal (vastavalt 1892 ja 1431 m³; vt joonis 7).

Kaevandamislubadega kaevandada antud kaevandatavat varu piisaks veel 18,5 aastaks, kui arvestada 2001-2010. aasta keskmise kaevandamise mahuga (1226,4 tuh m³).

Joonis 7. Ehituskruusa kaevandamine ja aktiivne varu (mln m³)

Allikad: SA, Maa-amet, Keskkonnaministeerium

3.6. Täitekruus

2010. aastal oli ainult üks maardla, kus täitekruus oli põhimaavaraks, viies maardlas leidis seda kaasneva maavarana. Kaevandamisloaga kaevandamiseks antud varu oli mäeeraldistes 2010. a lõpuks 281 tuh m³, sealhulgas kaevandatav varu 274 tuh m³. Kaevandatav varu moodustas 17% aktiivsest varust. 2008-2010 kasutati täitekruusa väikestes kogustes (vt tabel 10, joonis 8).

Tabel 10. Täitekruusa kaevandamine ja aktiivne varu aastail 2006-2010

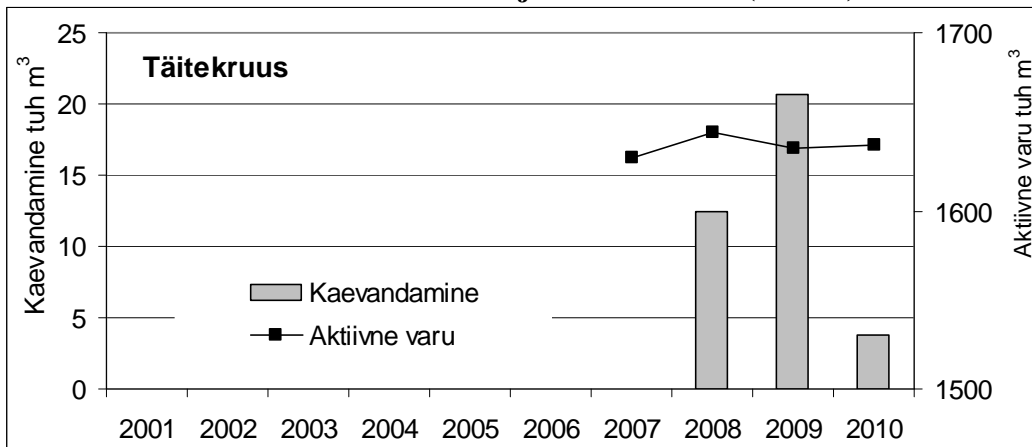
	2006	2007	2008	2009	2010
Kaevandamine, tuh m ³	0,0	0,0	12,4	20,7	3,8
Aktiivne varu, tuh m ³	56	1644	1658	1635	1654
Kaevandamislubadega kaevandada antud varu, tuh m ³					281
sh kaevandatav varu, tuh m ³					274

Allikad: Maa-amet, Keskkonnaministeerium

2010. aastal kaevandati täitekruusa kahest maardlast (Rapla ja Saare mk). Lähtuvalt 2008-2010. aasta keskmisest kaevandamise mahust (12,3 tuh m³) piisaks kaevandamisloaga kaevandatavat varu veel 17 aastaks.

Sarnaselt täiteliivale täitekruusa kasutamise üle varasematel aastatel arvestust ei peetud (vt alapeatükk 3.4.).

Joonis 8. Täitekruusa kaevandamine ja aktiivne varu (tuh m³)

Allikad: Maa-amet, Keskkonnaministeerium

4. Ehitusmaavarade väliskaubandus

Antud töös vaatluse all olevaid ehitusmaavarasid tuuakse ka Eestisse sisse ja viiakse välja. Täpse ülevaate saamist ekspordist-impordist raskendab kasutusel olevate väliskaubanduskoodide (KN⁴) kohatine mitmetitõlgendatavus ja erinevate materjalide liigitatus ühe ja sama koodi alla (näiteks graniitkillustik ja lubjakivikillustik), milles on ka aastate lõikes erinevusi vastavalt ettevõtete endi poolt kasutatud kodeeringutele ühe ja sama toote puhul.

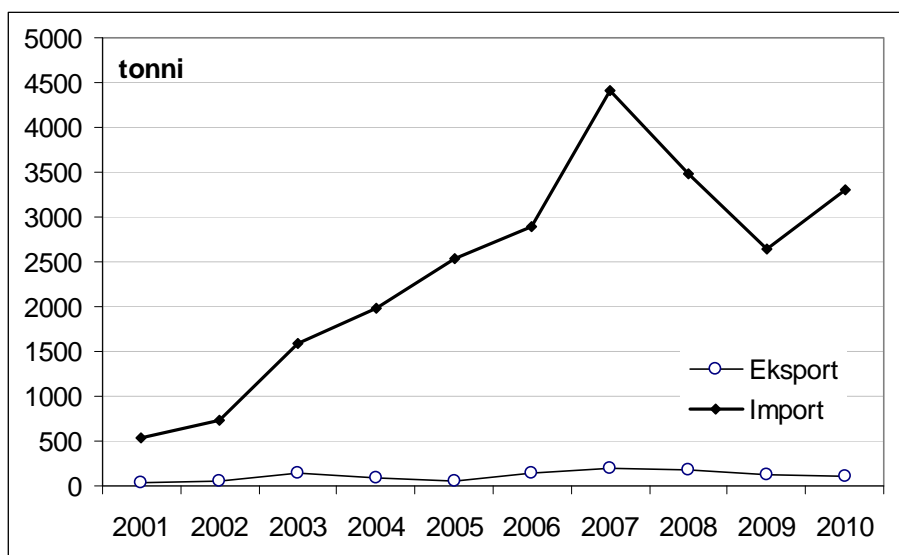
Järgnevalt on vaadeldud paremini eristatavate ehitusmaavarade ja materjalide ekspordi-impordi, seda just koguselisest vaatenurgast.

4.1. Dolokivi

Vaatluse alla on võetud KN koodid 251810 – kaltsineerimata dolokivi, 251820 – kaltsineeritud dolokivi ja 251830 – aglomereeritud dolokivi.

Aastail 2006-2010 oli dolokivi import aastate lõikes võrdlemisi ühtlane, dolokivi imporditi keskmiselt 3350 tonni aastas, majanduslanguse aastail import vähenes, 2010. a taas suurenes veidi (vt tabel 11, joonis 9). Kaltsineerimata ja termiliselt töötlemata dolokivi moodustas impordist 99%, 2010. aastal toodi 56% sellest Soomest, 40% Norrast. Mõlemast riigist imporditud dolokivi kogused suurenesid 30% ringis.

Joonis 9. Dolokivi eksport-import (tonni)

Allikas: Eurostat

⁴ KN – kombineeritud nomenklatuur

Dolokivi eksporditi aastail 2006-2010 keskmiselt 148 tonni aastas. Kaltsineerimata dolokivi ekspordi peamiseks sihtriigiks oli 2010. aastal Rootsi, kaltsineeritud⁵ dolokivil Venemaa.

Seega on eksporditavad dolokivi kogused olnud suhteliselt väikesed ega mõjuta olulisel määral järgnevat aastate maavaravajadust.

Tabel 11. Dolokivi eksport-import 2001 -2010 (tonni)

KN kood	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
251810 - kaltsineerimata dolokivi										
Eksport	42	51	143	95	25	105	166	163	121	61
Import	535	736	1572	1991	2535	2895	4369	3440	2648	3261
251820 - kaltsineeritud dolokivi										
Eksport			1		35	30	34	23		38
Import	4	1	24				31	47	3	2
251830 - aglomereeritud dolokivi										
Eksport	1				..		..			1
Import							1			40
2518 kokku										
Eksport	43	51	144	95	60	135	200	185	121	99
Import	539	737	1696	1991	2535	2895	4403	3487	2651	3302

Allikas: Eurostat

4.2. Killustik ja purustatud kivi

Betoonitaidisena, maantee, raudtee või muu ballastina kasutatav materjal, sh veerised, kruus, purustatud kivi või killustik, klibu või ränimugul, sh termiliselt töödeldud või töötlemata on väliskaubanduses käsitletud koodidega 25171010, 25171020 ja 25171080, mille omavahelise sisulise jaotuse põhimõtted on veidi ebaselged. Seetõttu on antud käsitluses võetud kokku kõik kolm koodi ja käsitletud neid koos (vt tabel 12, joonis 10) analoogselt Inseneribüroo Steigeriga⁶.

2010. aasta erandlikult kõrge näitaja muude toodete osas (KN25171080) viitab sellele, et kajastab tegelikult eelnenud aastatel KN25171020-ga eksporditud ehitusmaterjali.

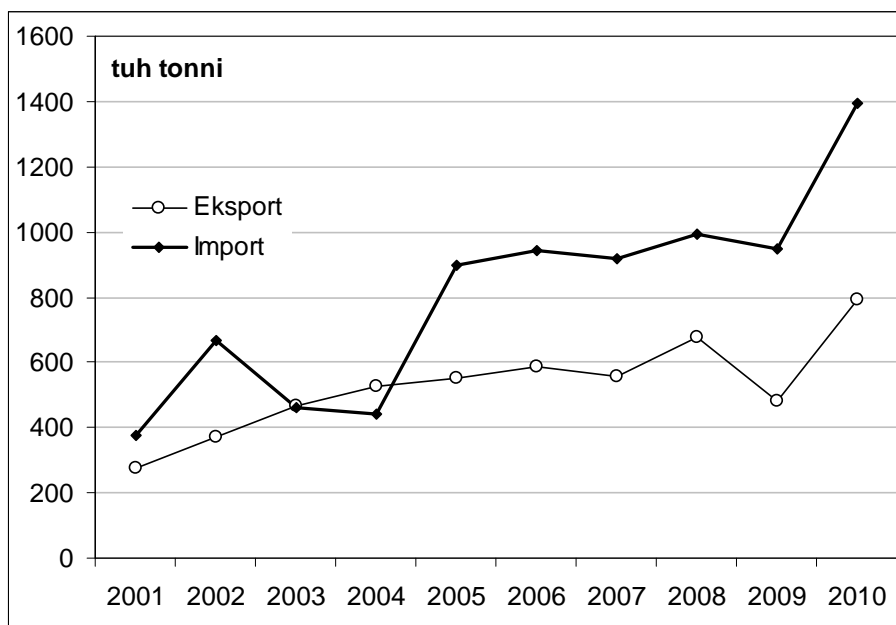
Veeriste ja kruusa all (KN25171010) on vähemalt osaliselt näidatud ka graniitkillustiku import. Aastail 2005-2009 enam-vähem ühtlaselt toimunud sissevedu (ca 923 tuhat tonni aastas)

⁵ Kaltsineerimisel temperatuuril 700-1000° muutub dolokivi magneesiumoksiidiks ja kaltsiumoksiidiks ning vabaneb süsihappegaas

⁶ OÜ Inseneribüroo Steiger . Uurimistöö “Looduslike ehitusmaterjalide kasutamise riikliku arengukava 2010-2020” koostamiseks. Tallinn 2009.

suurenes 2010. aastal oluliselt (44%), seda just Norrast sisseveetava materjali alusel. Riigiti jagunes import 2010 aastal järgmiselt: 47% Norrast (12 €t), 26% Soomest (10 €t), 25% Rootsist ja 2% Lätist.

Joonis 10. Killustiku ja purustatud kivi eksport-import (tuh tonni)

Allikas: Eurostat

Tabel 12. Killustiku, purustatud kivi jms täitematerjali eksport-import 2001 -2010 (tuhat tonni)

KN kood	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
25171010 - veeris, kruus										
Eksport	28,7	0,2	0,2	0,0	106,7	131,2	31,4	98,1	0,0	60,3
Import	363,3	630,4	405,4	409,8	864,2	945,2	914,0	959,2	929,8	1337,7
25171020 - paas, dolomiit ja muu lubjakivi, purustatud või peenestatud (killustik)veeris, kruus										
Eksport	216,2	336,3	441,6	490,2	429,6	445,7	505,3	562,3	470,3	52,4
Import	1,6	1,7	1,7	3,0	4,0	0,0	0,0	0,1	16,8	55,3
25171080 - muud										
Eksport	30,4	34,5	23,2	35,7	15,7	12,3	21,0	17,0	11,3	677,3
Import	10,4	32,9	54,0	30,4	27,6	0,2	3,8	32,2	0,2	0,2
25171010-25171080 kokku										
Eksport	275,3	371,0	465,0	525,9	552,0	589,2	557,7	677,4	481,6	790,3
Import	375,3	665,0	461,1	443,2	895,8	945,4	917,8	991,5	946,8	1393,2

Allikas: Eurostat

Eksporditud tooted on eeldatavasti karbonaatsetest kivimitest (lubja- ja dolokivi). Aastail 2006-2010 eksporditi keskmiselt 619 tuh tonni killustiktooteid aastas. Peamisteks sihtturgudeks olid endiselt Soome (2010. a 45%, ekspordihind 9€t) ja Saksamaa (42%; 11€t), väikemas koguses eksporditi lubjakivitooteid ka Läti, Rootsi, Leetu, Venemaale. IB Steigeri uuringu kohaselt viidi välja tehnoloogilist lubja- ja dolokivi, mitte ehitusmaterjali, ka 2010. aastal. Nordkalk AS info kohaselt ekspordisid nad lubjakivi tehnoloogiliseks otstarbeks erinevatele kasutusaladele, mitte ehitusotstarbeks. Väljaveokogused näitasid peale 2009. aasta mõõna 2010. aastal jälle kasvutendentsi.

Impordikogused (sh graniitkillustik), mis olid aastail 2005-2010 enam-vähem ühtlased (ca 940 tuh tonni aastas), suurenesid 2010. aastal ligi poole võrra.

Seega eksport ehituslubjakivi kaevandamise vajadust järgmistel aastatel tõenäoliselt oluliselt ei mõjuta.

4.3. Liiv

Vaatluse alla on võetud KN koodid 25051000 – räniliivad ja kvartsliid ja 25059000 – muud liivad.

Aastatel 2006-2009 imporditi liiva (KN 2505) keskmiselt 8,6 tuh tonni aastas, 2010. aastal 25 tuh tonni ehk ligikaudu 16 tuh m³ (vt tabel 13, joonis 11). 2010. aastal sissetoodud liivast 87% tuli Soomest, 12% Lätist. Enne 2009. aastat aga Soomest liiva ei imporditud. 2007-2008. aastal toodi liiva peamiselt Lätist.

Tabel 13. Liiva eksport-import 2001 -2010 (tonni)

KN kood	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
25051000 - räniliivad ja kvartsliid										
Eksport	8	11	631	239	53	16	7	64	0,2	470
Import	10743	2639	3584	3186	340	295	8114	7514	6581	24973
25059000 - muud liivad										
Eksport	6895	6157	60	45	12	17	12	36	167	106
Import	1633	300	420	434	835	1210	916	781	8772	551
2505 kokku										
Eksport	6903	6168	691	284	65	34	19	100	167	576
Import	12376	2939	4004	3220	1175	1505	9030	8295	15353	25 524

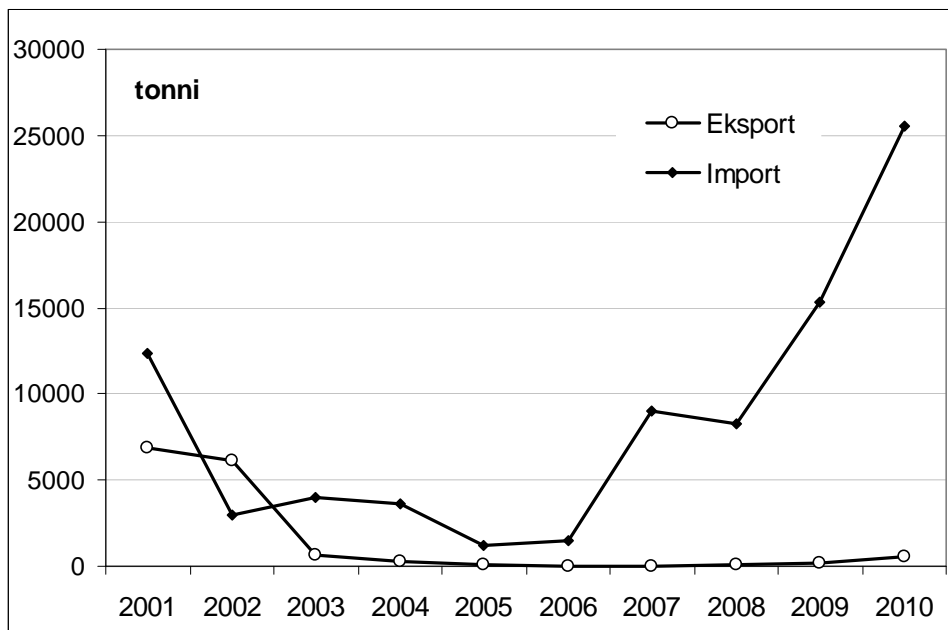
Allikas: Eurostat

Nn muu liivana (KN 25059000) toodi aastail 2005-2008 liiva sisse ligi tuhat tonni aastas, 2009. aastal aga erandlikult 8,8 tuh tonni. 2009. aasta kogusest 95% tuli Soomest. Seega suurenes 2009-2010 oluliselt liiva import Soomest.

Eksportitud liiva kogused 2008-2010 kasvasid, peamine osa ekspordist suundus Lätti (2010. aastal 98%), väikeses osas ka Venemaale. 2010. aastal eksporditi kokku alla 600 tonni liiva.

Seega on liiva väljaveokogused olnud suhteliselt väikesed (alla tuh tonni aastas) ega mõjuta olulisel määral järgnevate aastate maavaravajadust.

Joonis 11. Liiva eksport-import (tonni)

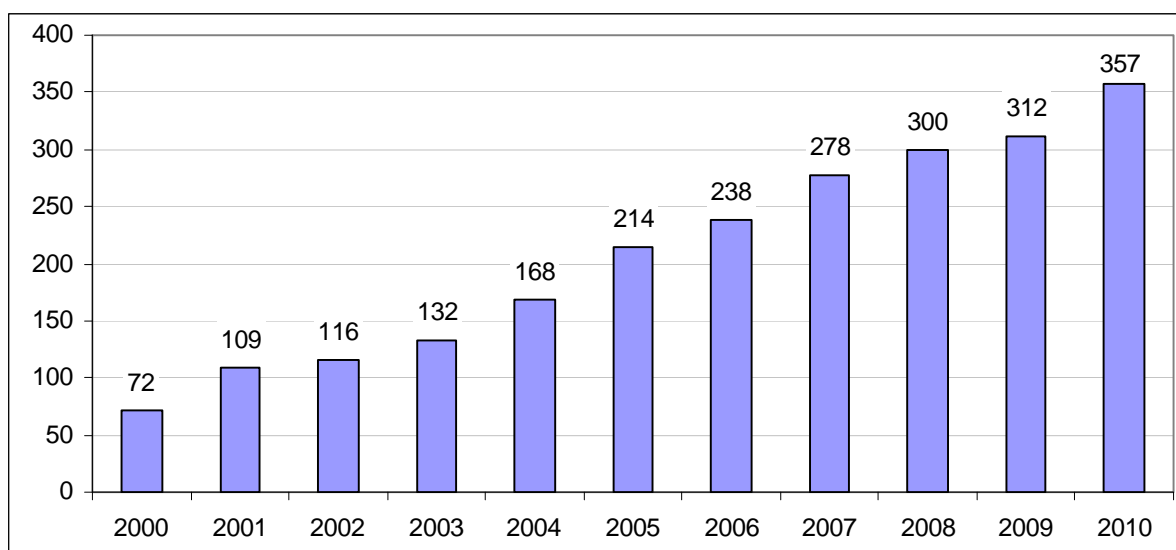
Allikas: Eurostat

5. Kütuseaktsiisi laekumised aastatel 2000-2010 ja pronoos 2011-2020

Teeseaduse⁷ kohaselt nähakse tehoiu rahastamiseks riigieelarves ette kulud üldsummas, mille suurus vastab vähemalt 75 protsendile kütuseaktsiisi, välja arvatud erimärgistatud kütuste ja maagaasi aktsiisi, ning 25 protsendile erimärgistatud kütuste aktsiisi kavandatavast laekumisest.

Ajavahemikul 2000-2010 suurenes kütuseaktsiisi laekumine keskmiselt 18% aastakasvuga 72 mln €lt 357 mln €ni (vt joonis 12). Vaadeldaval perioodil kütuseaktsiisi laekumiste vähenemist eelmise aastaga võrreldes ei esinenud. Antud ajavahemikul tõsteti bensiini ja diislikütuse aktsiisimäära viiel korral. Ühel korral on diislikütuse aktsiisimäära ka vähendatud. Aktsiisimäärade muutused on toodud ära lisas 4.

Joonis 12. Kütuseaktsiisi laekumine aastatel 2000-2010 (mln €)

Allikas: Statistikaameti andmed

Kütuseaktsiisi laekumisel on kümne viimase aasta perspektiivis olnud tugev positiivne korrelatsioon maksu- ja riigieelarvetuludega ning nominaalse SKPga (vt tabel 14). Majanduse volatiilse arengu aastatel (2005-2010) oli kütuseaktsiisi laekumise seos riigieelarve tuludega tugev ning maksutuludega ja nominaalse SKPga keskmine. Euroopa Liiduga liitumise eelsetel aastatel 2000-2004 ja Rahandusministeeriumi pronoosi kohaselt aastatel 2011-2015 on kütuseaktsiisi seosed vaadeldava kolme näitajaga tugevad.

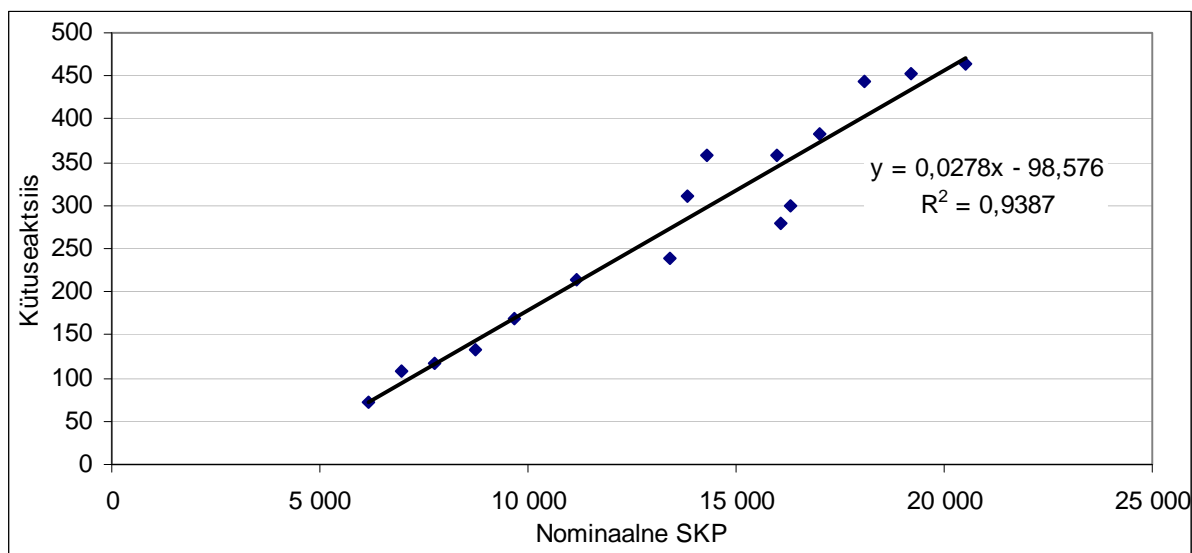
⁷ Teeseaduse §16. <https://www.riigiteataja.ee/akt/117032011028>

Tabel 14. Kütuseaktsiisi korrelatsioonikordajad 2000-2015

Ajaperiood	Maksutulud	Riigieelarve tulud	Nominaalne SKP
2000-2004	0,96	0,95	0,97
2005-2010	0,72	0,92	0,55
2011-2015	0,96	0,94	0,94
2000-2010	0,96	0,99	0,94
2000-2015	0,97	0,98	0,97

Allikas: EKI arvutused, 2000-2010 Statistikaameti andmed, 2011-2015 Rahandusministeeriumi suvine prognoos 2011

Kütuseaktsiisi tulevast laekumist oleks võimalik prognoosida kõigi kolme näitaja järgi, eeldades et 2016-2020 areng on sarnane 2000-2015 omaga. Kuna kolm vaadeldavat näitajat korreleeruvad ka omavahel tugevalt, ei ole multikollinearsuse tõttu võimalik nende alusel mitmefaktorilist prognoosimudelit koostada. Ühefaktoriliste mudelite põhjal annaks kõige täpsema kütuseaktsiisi tulevase laekumise tõenäoliselt riigieelarve tulude alusel tehtud prognoos. Samas on riigieelarve tulusid keerulisem prognoosida kui nominaalset SKPd ja seetõttu on lähtutud viimasest.

Joonis 13. Kütuseaktsiisi ja nominaalse SKP hajumisdiagramm perioodil 2000-2015
(mln €)

Allikas: EKI arvutused, 2000-2010 Statistikaameti andmed, 2011-2015 Rahandusministeeriumi suvine prognoos 2011

Kütuseaktsiisi laekumise ja nominaalse SKP statistilistel (2000-2010) andmetel ning Rahandusministeeriumi prognoosi (2011-2015) järgi leitud regressioonivõrrand

$$y = 0,0278x - 98,576$$

kus, y – kütuseaktsiis

x – nominaalne SKP

on statistiliselt oluline⁸. Determinatsioonikordaja R^2 näitab, et regressioonivõrrand kirjeldab resultaatanähtuse kütuseaktsiisi varieeruvusest 93,9% (vt joonis 13).

Eesti nominaalse SKP prognoosimiseks ajaperioodil 2016-2020 tuleks teada potentsiaalset SKP kasvu ja hinnatõusu (SKP deflaatorit). Eesti potentsiaalne SKP kasv võiks sel perioodil jääda vahemikku 3-4% aastas⁹ ja hinnatõus olla umbes 3% ning nominaalse SKP aastakasv oleks nende summana 6,5%. Võrdluseks võib välja tuua, et Rahandusministeeriumi 2011. aasta suveprognoosis on 2012-2015 aastakeskmiseks nominaalse SKP kasvuks 6,4%.

Rahandusministeeriumi prognoosi kohaselt kasvab kütuseaktsiisi laekumine 2011. aasta 358 mln €lt 2015. aastaks 464 mln €ni (vt tabel 15). Oodatav kasvutempo on küllaltki ebahühtlane ja varieerub aastate lõikes vahemikus 0,3..16,2%. 2011. a väga madalat näitajat arvesse võtmata on keskmine oodatav kasvutempo sel perioodil 6,8%. EKI prognoosi kohaselt jõuab kütuseaktsiisi laekumine 2016. aastaks poole miljardi €ni ja 2020. aastaks 682 mln €ni ning näitaja keskmine aastakasv on antud perioodil 8,0%. Kütuseaktsiisi laekumine viiekordistus aastate 2010/2000 võrdluses, 2020/2010 on arengukiirus aeglasem ja jääb kahekordistumisest madalamaks.

Kütuseaktsiisi ja nominaalse SKP suhtarv jäi ajavahemikul 2000-2008 alla 2% (perioodi keskmine 1,64%). 2009. aastal tõusis näitaja 2% tasemest kõrgemale, olles 2010. aastal rekordiliselt 2,5%. Rahandusministeeriumi prognoosi kohaselt on suhtarvu näitaja 2011-2015 keskmiselt 2,31% ja EKI prognoosi kohaselt 2016-2020 keskmiselt 2,38%.

Erinevaid majandusarengu stsenaariume arvesse võttes on kütuseaktsiisi laekumiste prognoosid käesoleva kümnendi teise poole kohta leitud seitsme erineva (vahemikus 2%..10%) nominaalse SKP kasvutempo korral (vt joonis 14). Eelmisel kümnendil (2000-2009) kasvas SKP jooksvas hinnas keskmiselt 10,4% aastas, kiire arengu perioodil (2000-2007) oli see näitaja ligi 15%. SKP aeglase nominaalkasvu (2% aastas) korral kümnendi teises pooles laekuks kütuseaktsiisi 2020. aastal 531 mln €ja kiire kasvu (10% aastas) puhul 819 mln €

---

⁸ Võrrandi $F_{\text{empiiriline}}=214,27$ ja see on suurem kui $F_{\text{kriitiline}}(1;14;0,05)=4,6$.

⁹ Kattai (2010): Potential Output and the Output Gap in Estonia - Macro Model Based Evaluation. Working Papers of Eesti Pank

Tabel 15. Kütuseaktsiisi laekumise ja nominaalse SKP aegread 2000-2010 ja prognoos 2011-2020

Aasta	Kütuseaktsiisi laekumine (mln €)	Aastane juurdekasv %	Nominaalne SKP (mln €)	Aastane juurdekasv %	Kütuseaktsiisi ja nominaalse SKP suhtarv %
2000	72		6 160		1,17
2001	109	51,6	6 971	13,2	1,57
2002	116	6,7	7 776	11,6	1,50
2003	132	13,8	8 719	12,1	1,52
2004	168	27,2	9 685	11,1	1,74
2005	214	27,1	11 182	15,5	1,91
2006	238	11,3	13 391	19,8	1,78
2007	278	16,7	16 069	20,0	1,73
2008	300	7,9	16 304	1,5	1,84
2009	312	3,8	13 840	-15,1	2,25
2010	357	14,6	14 305	3,4	2,50
2011*	358	0,3	16 000	11,8	2,24
2012*	382	6,7	17 000	6,3	2,25
2013*	444	16,2	18 100	6,5	2,45
2014*	452	1,8	19 200	6,1	2,35
2015*	464	2,7	20 500	6,8	2,26
2016**	508	9,6	21 833	6,5	2,33
2017**	548	7,8	23 252	6,5	2,36
2018**	590	7,7	24 763	6,5	2,38
2019**	635	7,6	26 373	6,5	2,41
2020**	682	7,5	28 087	6,5	2,43

Allikas: Statistikaameti andmed, * Rahandusministeeriumi suvine prognoos 2011, ** EKI prognoos

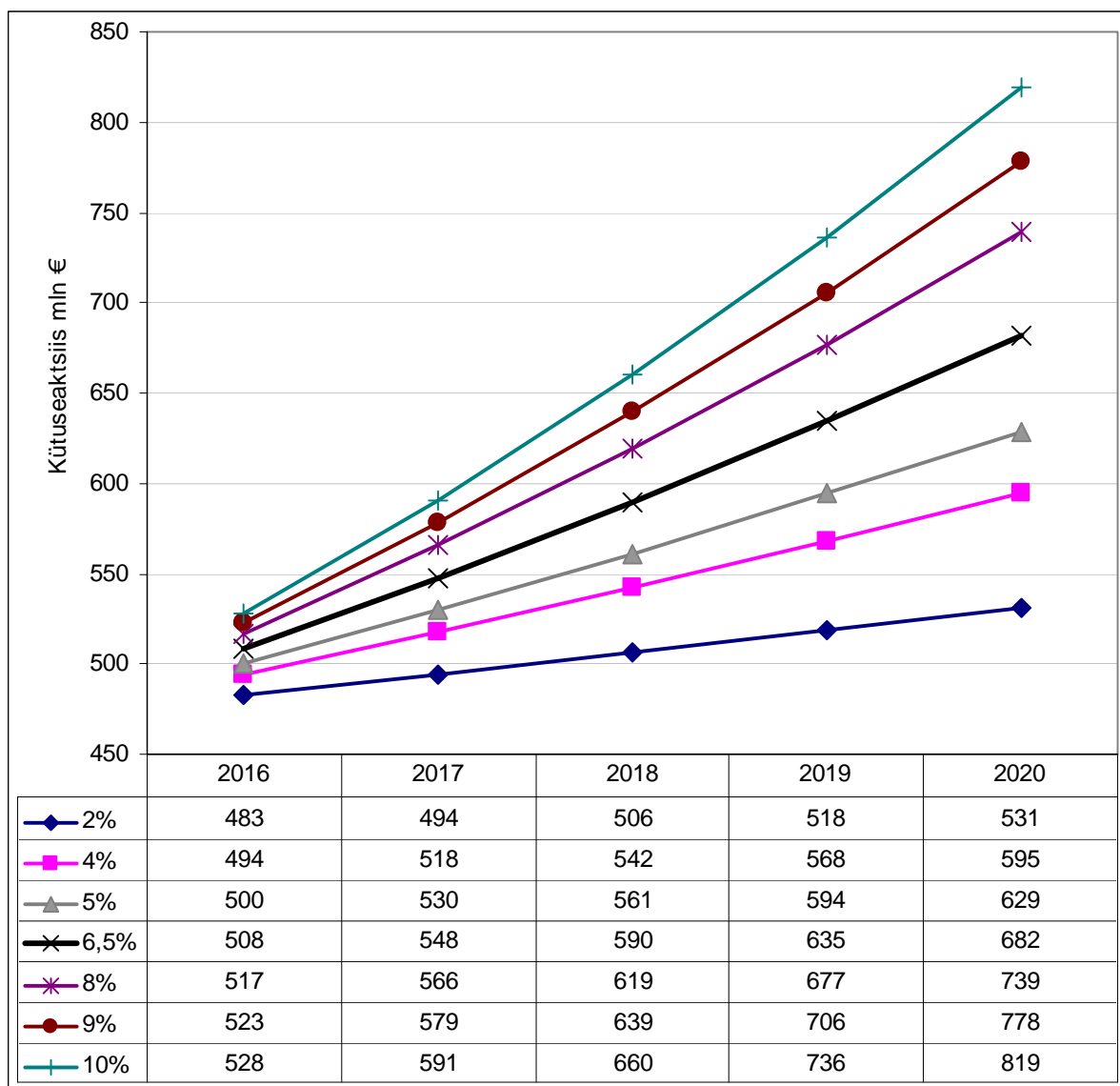
Kütuseaktsiisist tegelikult maanteede ehituseks, remondiks ja hoolduseks minev summa on väiksem Teeseaduse p 16 alusel arvestatavast (vt tabel 16), samal ajal aga liituvad sellele struktuuritoetused Euroopa Regionaalarengu Fondist ja Ühtekuuluvusfondist.

Tabel 16. Kütuseaktsiisi kasutamine teehoiu rahastamiseks 2008-2010 (mln €)

	2008	2009	2010
Kütuseaktsiisi laekumine	300,2	311,6	357,0
Riigimaanteedehitus, remont, hooldus (Maanteeamet)	180,0	158,0	174,4
Kohalikele teedele kütuseaktsiisi arvel	22,0	10,2	...
Struktuuritoetused riigimaanteedehituseks	12,0	40,4	49,6
Teedeehitus Eestis kokku (Statistikaametist)	354,0	291,0	

Allikad: Maanteeameti teehoiukava aastateks 2010-2013; MTA aastaraamat 2010; Rahandusministeerium; SA

Joonis 14. Kütuseaktsiisi laekumiste prognoosid 2016-2020 nominaalse SKP erinevate kasvutempode korral (mln €)

Allikas: EKI arvutused

6. Makromajandusnäitajate ja ehitusmaavarade kaevandamise mahtude korrelatsioonid aastatel 2000-2010

Sisemajanduse kogutoodangu ja ehitusmaterjalide kaevandamise mahtude vahel oli aastatel 2000-2010 tugev korrelatiivne seos (vt tabel 17). Tugevad seosed olid ehitusmaterjalide kaevandamisel ka ehitustööde mahuga, rajatiste ehitusega ja teedehitusega. Erinevate ehitusmaterjalide kaevandamismahud korreleerisid vaadeldaval perioodil tugevalt ka omavahel.

Kütuseaktsiisi laekumise ja ehitusmaterjalide kaevandamise vahel on seosed valdavalt (küllaltki) tugevad (ehituslubjakivil mõõdukas), kuid need on mõnevõrra nõrgemad võrreldes sisemajanduse kogutoodangu korrelatsioonikoefitsientidega.

Tabel 17. Majandusnäitajate ja ehitusmaavarade kaevandamise korrelatsioonimaatriks

Korrelatsioonimaatriks 2000-2010	mln €						tuh m ³					
	Nominaalne SKP	SKP püsivhindades	Kütuseaktsiisi laekumine	Ehitustööde maht	Rajatiste ehitus	Teedehitus	Ehitusliiv	Ehituskruus	Liiv kokku	Kruus kokku	Ehituslubjakivi	Ehitusdolokivi
mln €	1											
Nominaalne SKP	1											
SKP püsivhindades	0,95	1										
Kütuseaktsiisi laekumine	0,94	0,82	1									
Ehitustööde maht	0,89	0,96	0,68	1								
Rajatiste ehitus	0,97	0,98	0,84	0,96	1							
Teedehitus	0,98	0,98	0,88	0,94	0,98	1						
tuh m ³												
Ehitusliiv	0,87	0,95	0,71	0,94	0,93	0,94	1					
Ehituskruus	0,97	0,89	0,92	0,84	0,93	0,92	0,85	1				
Liiv kokku	0,91	0,96	0,76	0,96	0,96	0,96	0,99	0,88	1			
Kruus kokku	0,98	0,91	0,92	0,86	0,95	0,95	0,87	1,00	0,90	1		
Ehituslubjakivi	0,84	0,93	0,61	0,97	0,93	0,90	0,94	0,81	0,95	0,83	1	
Ehitusdolokivi	0,93	0,87	0,83	0,83	0,90	0,89	0,81	0,91	0,84	0,92	0,78	1
Ehitusmaavarade kaevandamine	0,94	0,97	0,79	0,97	0,98	0,97	0,98	0,92	0,99	0,94	0,96	0,88

0,8-1,0 tugev

0,7-0,8 küllaltki tugev

0,6-0,7 mõõdukas

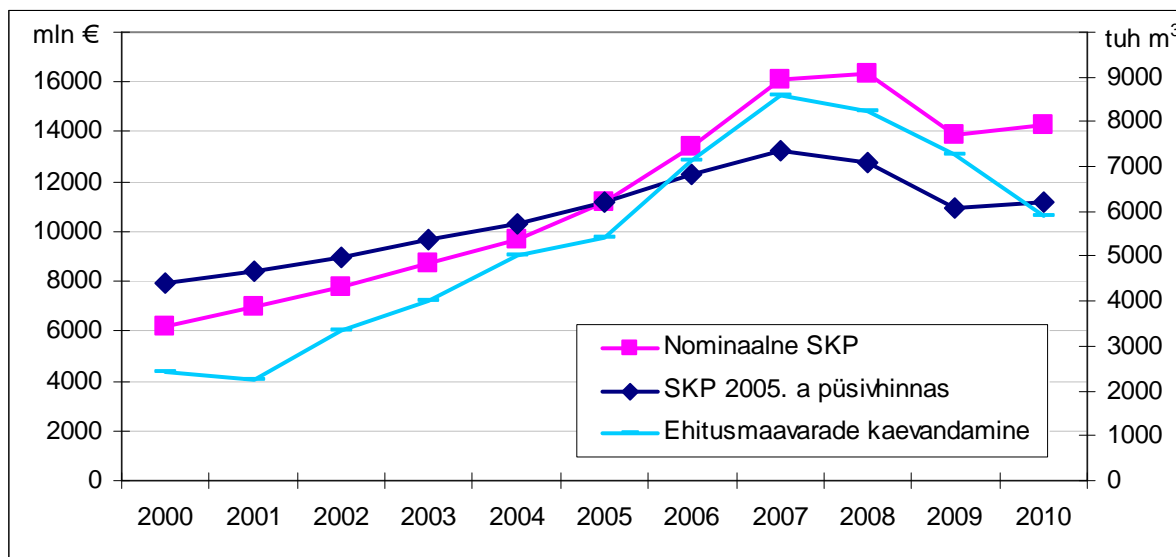
Allikas: EKI arvutused, Statistikaameti ja Maa-ameti andmed

Jooniselt 15 on näha ka graafiliselt kujutatuna, et ehitusmaavarade kaevandamise mahud on eelmisel kümnendil muutunud küllaltki sarnaselt SKPga. 2010. aastaks olid nii ehitusmaavarade kaevandamise kui püsivhindades SKP mahud langenud 2005. aasta tasemele.

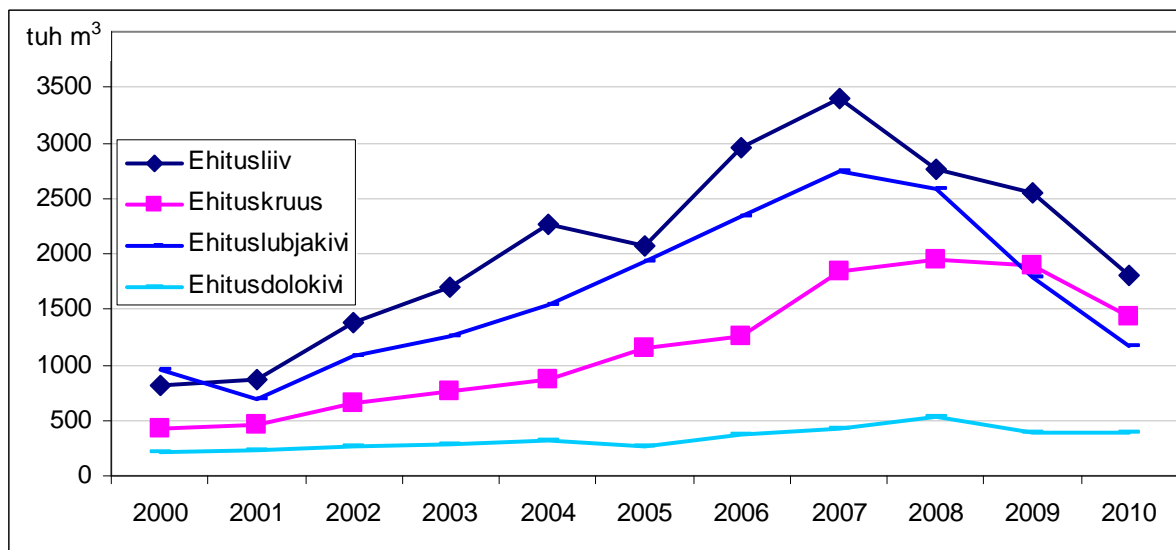
Erinevate ehitusmaterjalide (ehitusliiva ja -kruusa ning ehituslubjakivi) kaevandamise mahud on teineteise suhtes olnud ajavahemiku 2000-2010 alguses ja lõpus väiksema varieeruvusega kui perioodi keskel (vt joonis 16). Aastate võrdluses on erinevate ehitusmaterjalide kaevandamise kasvutempod olnud kohati vastandmargiga, kuid pikemas perspektiivis on aegread sarnase kujuga.

Joonis 15. Ehitusmaterjalide kaevandamine ja SKP aastatel 2000-2010

Allikas: EKI arvutused, Statistikaameti ja Maa-ameti andmed

Joonis 16. Ehitusmaterjalide kaevandamine aastatel 2000-2010

Allikas: EKI arvutused, Maa-ameti andmed

7. Ehitusmaavarade nõudluse prognoos SKP suhtarvu põhjal arvutatuna aastatel 2012-2020

Ehitusmaterjalide nõudluse võimalikuks prognoosimise meetodiks on teha seda läbi suhtarvu, mis leitakse valemiga:

$$\text{ehitusmaavarade suhtarv} = \frac{\text{ehitusmaavara kaevandatud kogus}}{\text{SKP püsivhinnas}} \times 100$$

Eeltoodud valemi järgi leitakse suhtarv iga aasta kohta perioodil 2000-2010. Leitud suhtarvude keskmist kasutatakse tulevaste kaevandamismahtude prognoosimisel valemiga

$$\text{ehitusmaavara kaevandatav kogus} = \frac{\text{ehitusmaavarade suhtarvude keskmine} \times \text{SKP püsivhinnas}}{100}$$

Perioodi 2000-2010 võib vaadelda kui ühte majandustsüklit, mis sisaldab endas nii SKP kiire kasvu kui ka languse aastaid, samuti ehitusbuumi ja -madalseisu. Sellest tulenevalt on suhtarvu väärtused aastate viisi erinevad, mistõttu pikaajaliseks prognoosimiseks oleks sobivaim kasutada perioodi keskmist väärtust. Võttes eelduseks asjaolu, et suhtarvude keskmine on prognoosiperioodil sama mis eelmisel kümnendil, saab SKP oodatava mahu järgi leida ehitusmaavarade kaevandatavad kogused.

Püsivhindades SKP tulevase arengu kohta on koostatud kolm prognoosi: põhi-, optimistlik ja pessimistlik stsenaarium (vt tabel 18). Põhi- ja optimistlik stsenaarium lähiaastatel majanduslangust ette ei näe ja pikaajalise kasvutempona on kasutatud vastavalt 3,5% ja 6%. Pessimistliku stsenaariumi kohaselt toimub lähiaastatel majanduslangus ja pikaajaline kasvutempo kümnendi teisel poolel on 2%.

Tabel 18. SKP prognoosid (2005. a püsivhindades) aastateks 2011-2020

	Põhistsenaarium		Optimistlik stsenaarium		Pessimistlik stsenaarium	
	SKP mln €	%	SKP mln €	%	SKP mln €	%
2011	12 060*	7,9	12 060	7,9	12 060	7,9
2012	12 422*	3,0	12 422	3,0	11 457	-5,0
2013	12 832*	3,3	13 167	6,0	11 113	-3,0
2014	13 281	3,5	13 957	6,0	11 224	1,0
2015	13 746	3,5	14 795	6,0	11 449	2,0
2016	14 227	3,5	15 682	6,0	11 678	2,0
2017	14 725	3,5	16 623	6,0	11 911	2,0
2018	15 240	3,5	17 621	6,0	12 150	2,0
2019	15 774	3,5	18 678	6,0	12 393	2,0
2020	16 326	3,5	19 798	6,0	12 641	2,0

* Rahandusministeeriumi prognoos
Allikas: EKI arvutused

Ehitusmaavarade kaevandamiskoguste eelmise kümnendi suhtarvud SKPga on toodud tabelis 19. Andmetest on näha, et perioodi 2000-2010 keskmine suhtarv SKPga oli ehitusliival 18,6%, ehituskruusal 10,4%, ehituslubjakivil 14,9% ja ehitusdolikivil 3,1%. Tabelis on leitud ka suhtarvude standardhälbed, mida saab kasutada optimistliku ja pessimistliku prognoosi koostamisel. Optimistlikul prognoosil liidetakse standardhälve suhtarvu keskmisele ja pessimistlikul prognoosil lahutatakse standardhälve suhtarvu keskmisest. Suhtarvude keskmine, millele on liidetud standardhälve on mõnevõrra suurem perioodi 2005-2010 suhtarvude keskmisest. Suhtarvude keskmine, millest on lahutatud standardhälve on mõnevõrra madalam perioodi 2000-2004 suhtarvude keskmisest.

Tabel 19. Ehitusmaavarade suhtarvud SKPga 2000-2010

	SKP püsiv- hinnas mln €	Ehitus- liiv tuh m ³	Suht- arv %	Ehitus- kruus tuh m ³	Suht- arv %	Ehitus- lubjakivi tuh m ³	Suht- arv %	Ehitus- dolokivi tuh m ³	Suht- arv %
2000	7 915	823	10,4	424	5,4	960	12,1	212	2,7
2001	8 412	867	10,3	457	5,4	688	8,2	233	2,8
2002	8 964	1 381	15,4	652	7,3	1 073	12,0	263	2,9
2003	9 660	1 700	17,6	753	7,8	1 255	13,0	291	3,0
2004	10 272	2 257	22,0	874	8,5	1 547	15,1	323	3,1
2005	11 182	2 070	18,5	1 157	10,3	1 922	17,2	260	2,3
2006	12 311	2 949	24,0	1 265	10,3	2 344	19,0	378	3,1
2007	13 233	3 399	25,7	1 836	13,9	2 739	20,7	433	3,3
2008	12 747	2 758	21,6	1 952	15,3	2 585	20,3	525	4,1
2009	10 930	2 556	23,4	1 886	17,3	1 788	16,4	389	3,6
2010	11 177	1 803	16,1	1 431	12,8	1 172	10,5	390	3,5
Keskmine 2000-2004	9 044	1 405	15,1	632	6,9	1 104	12,1	265	2,9
Keskmine 2005-2010	11 930	2 589	21,5	1 588	13,3	2 092	17,3	396	3,3
Keskmine 2000-2010	10 618	2 051	18,6	1 153	10,4	1 643	14,9	336	3,1
Max 2000-2010	13 233	3 399	25,7	1 952	17,3	2 739	20,7	525	4,1
Min 2000-2010	7 915	823	10,3	424	5,4	688	8,2	212	2,3
Std hälve 2000-2010	1758	835	5,3	569	4,0	690	4,1	96	0,5
Kokku 2001-2010	108 887	21 739		12 264		17 112		3 486	

Allikas: EKI arvutused, Statistikaameti andmed

Ehitusmaavarade nõudluse prognoos (SKP suhtarvu põhisel) perioodiks 2011-2020 on leitud kolme stsenaariumiga (vt tabel 20). Põhistsenaariumi kohaselt on eeldatud kõige tõenäolisemat SKP kasvu ja suhtarvu eelmise kümnendi keskmist väärtust. Optimistliku stsenaariumi kohaselt on eeldatud SKP kiiret kasvu ja keskmise suhtarvu suurenemist standardhälbe võrra. Pessimistliku stsenaariumi kohaselt SKP minimaalset kasvu ja keskmise suhtarvu vähenemist standardhälbe võrra. Äärmusprognoosid on seega mõlema teguri poolt võimendatud, ehk topeltvõimendatud.

**Tabel 20. Ehitusmaavarade nõudluse prognoosid 2011-2020, tuh m³
(SKP suhtarvu põhised)**

	Ehitusliiv			Ehituskruus			Ehituslubjakivi			Dolokivi		
	=*	+**	-***	=	+	-	=	+	-	=	+	-
Suhtarv	18,6	23,9	13,4	10,4	14,4	6,4	14,9	19,1	10,1	3,1	3,6	2,6
2011	2 247	2 880	1 614	1 253	1 734	771	1 802	2 302	1 302	377	435	319
2012	2 315	2 967	1 533	1 290	1 786	733	1 856	2 371	1 237	388	448	303
2013	2 391	3 145	1 487	1 333	1 893	711	1 917	2 513	1 200	401	475	294
2014	2 475	3 334	1 502	1 379	2 006	718	1 984	2 664	1 212	415	504	296
2015	2 561	3 534	1 532	1 428	2 127	732	2 054	2 824	1 236	430	534	302
2016	2 651	3 746	1 563	1 478	2 254	747	2 126	2 993	1 261	445	566	308
2017	2 744	3 970	1 594	1 529	2 390	762	2 200	3 173	1 286	460	600	315
2018	2 840	4 209	1 626	1 583	2 533	777	2 277	3 363	1 312	476	636	321
2019	2 939	4 461	1 659	1 638	2 685	793	2 357	3 565	1 338	493	674	327
2020	3 042	4 729	1 692	1 696	2 846	809	2 439	3 779	1 365	510	715	334
Keskm 2011 – 2020	2 621	3 697	1 580	1 461	2 225	755	2 101	2 954	1 275	440	559	312
Kokku 2001 – 2010	20 290			11 309			16 270			3 403		
Kokku 2011 – 2020	26 205	36 974	15 802	14 606	22 254	7553	21 014	29 544	12 752	4 396	5 588	3 119
Kokku 2012 – 2020	23 958	34 094	14 188	13 354	20 520	6781	19 212	27 242	11 449	4 019	5 153	2 800

Allikas: EKI arvutused, * = põhistsenaarium, ** + optimistlik, *** - pessimistlik

Põhistsenaariumi kohaselt kaevandataks ehitusliiva ajavahemikul 2012-2020 23 958 tuh m³, ehituskruusa 13 354 tuh m³, ehituslubjakivi 19 212 tuh m³ ja dolokivi 4019 tuh m³. Optimistliku stsenaariumi kohaselt, kui nõudlus ehitusmaavaradele ja majandus kasvaks kiirelt, kaevandataks ehitusliiva 34 094 tuh m³, ehituskruusa 20 520 tuh m³, ehituslubjakivi 27 242 tuh m³ ja dolokivi 5153 tuh m³. Pessimistliku stsenaariumi kohaselt SKP kasv stagneeruks ja nõudlus maavarade osas väheneks, ning ehitusliiva kaevandataks 14 188 tuh m³, ehituskruusa 6781 tuh m³, ehituslubjakivi 11 449 tuh m³ ja dolokivi 2800 tuh m³. Võimalikud oleks ka erinevate stsenaariumite segavariandid, ehk SKP kasvab kiirelt, aga nõudlus ehitusmaavarade osas väheneb vms, kuid nende väärtused jääks äärmusprognooside ja põhiprognoosi vahele. Arvestada tuleks ka asjaolu, et kuigi pessimistliku stsenaariumi kohaselt leitud kaevandamismahud on madalad võrreldes eelmise kümnendiga, siis on nad samal ajal oluliselt suuremad 90-nendate aastate mahtudest.

8. Ehitusmaavarade nõudluse prognoos püsivhindades SKP alusel leitud regressioonvõrrandite kaudu aastatel 2012-2020

Ehitusmaterjalide nõudluse võimalikuks prognoosimise meetodiks on teha seda läbi regressioonvõrrandite, mis koostatakse perioodi 2000-2010 maavarade kaevandamise ja SKP mahude põhjal. Joonisel 17 on graafiliselt kujutatud püsivhindades SKP ja ehitusmaterjalide kaevandamismahtude hajuvusdiagrammid perioodil 2000-2010. Kaevandamismahu (resultaantähtsuse) ja püsivhindades SKP (faktornähtsuse) omavahelist seost on kirjeldatud lineaarse ja lineaar-logaritmilise (resultaat lineaarne, faktor logaritmitud) trendiga, millede kohta on toodud ära ka regressioonivõrrandid ning nende determinatsioonikordajad (R^2).

Leitud regressioonivõrrandid olid kõik statistiliselt olulised, st nende $F_{\text{empiriiline}}$ oli suurem kui $F_{\text{kriitiline}}(1;11;0,05)=4,8$. Võrrandid kirjeldasid vastava maavara kaevandamise varieeruvusest olulise osa, mis jäi vahemikku 74-89%. Kuna determinatsioonikordajad olid nii lineaarsel kui ka lineaar-logaritmilisel võrrandil sarnased ja nende põhjal koostatud prognoosid ei erine olulisel määral (lineaar-logaritmilise võrrandiga koostatud prognooside arväärtused on mõnevõrra madalamad), on tabelis 21 ära toodud ainult lineaarse regressioonivõrrandi põhjal koostatud prognoosid.

Sarnaselt suhtarvu põhise prognoosiga on ka regressioonvõrrandite alusel leitud kolm prognoosi: põhi-, optimistlik- ja pessimistlik stsenaarium. Põhiststsenaariumi kohaselt on taas eeldatud kõige tõenäolisemat SKP kasvu, optimistliku kohaselt kiiret kasvu ning pessimistliku järgi minimaalset kasvu (vt SKP kasvuprognoose tabelist 18). Lineaarse regressioonivõrrandiga prognoosides eeldatakse, et resultaat- ja faktornähtsuse vahel kehtib perioodil 2011-2020 eelmise kümnendiga sarnane seos.

Põhiststsenaariumi kohaselt kaevandatakse ehitusliiva antud ajavahemikul (2012-2020) 33 279 tuh m³, ehituskruusa 19 857 tuh m³, ehituslubjakivi 26 852 tuh m³ ja dolokivi 4586 tuh m³. SKP suhtarvu põhjal leitud prognoosidega võrreldes on lineaarse regressiooni alusel arvatavad prognoositavad ehitusmaavarade nõudlused suuremad (vt tabel 20 ja 21). Ligilähedaselt sarnased on SKP suhtarvu optimistlik ja lineaarse regressiooni põhiststsenaarium. Samuti on sarnased SKP suhtarvu põhiprognoos ja lineaarse regressiooni pessimistlik stsenaarium.

**Tabel 21. Kaevandamismahtude prognoosid perioodi 2011-2020 kohta
lineaarse regressioonvõrrandi põhjal arvatuna, tuh m³**

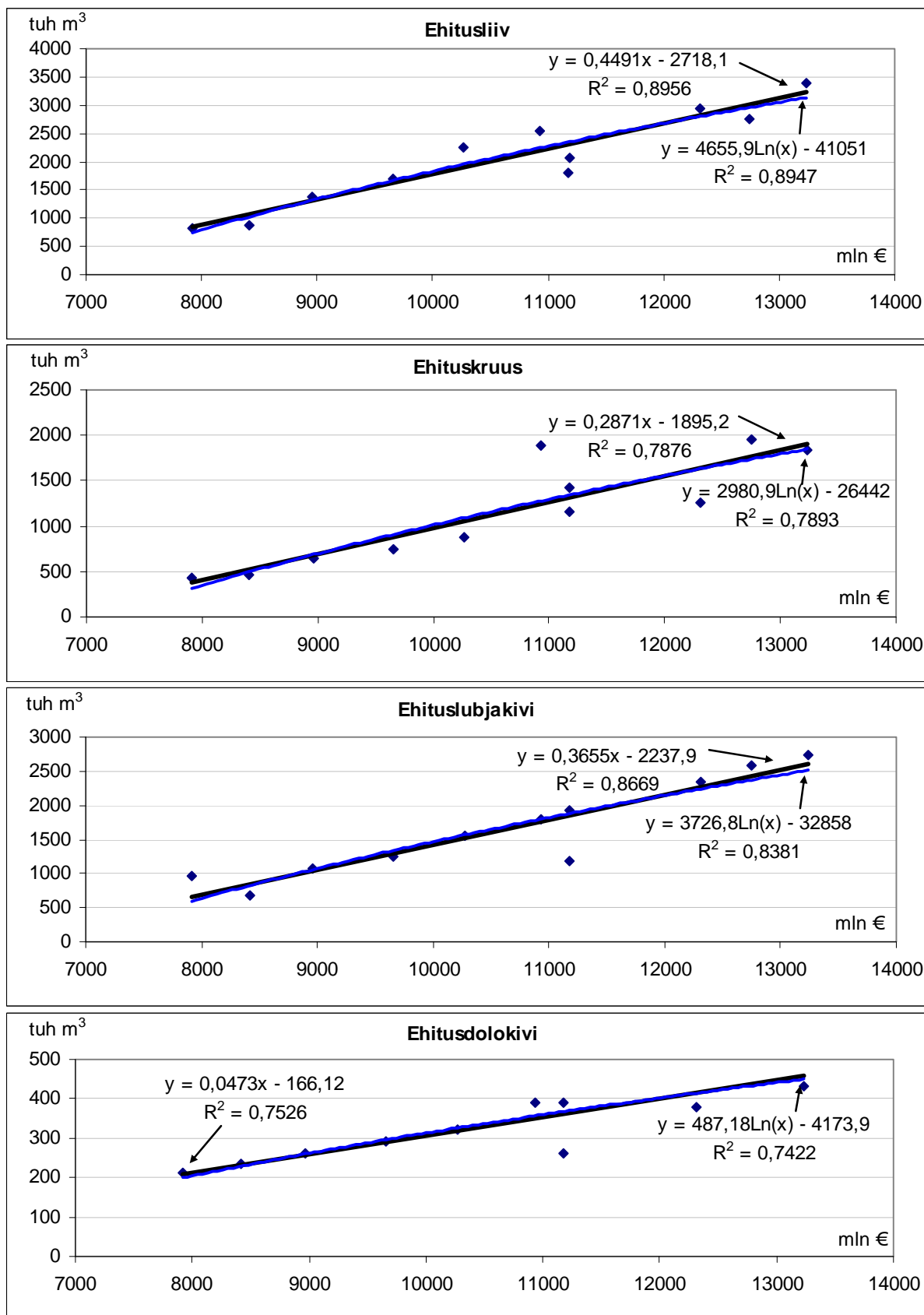
	Ehitusliiv			Ehituskruus			Ehituslubjakivi			Dolokivi		
	=*	+**	-***	=	+	-	=	+	-	=	+	-
Võrrand	y = 0,4491x – 2718,1			y = 0,2871x – 1895,2			y = 0,3655x – 2237,9			y = 0,0473x – 166,12		
2011	2 698	2 698	2 698	1 567	1 567	1 567	2 170	2 170	2 170	404	404	404
2012	2 861	2 861	2 427	1 671	1 671	1 394	2 302	2 302	1 950	421	421	376
2013	3 045	3 195	2 273	1 789	1 885	1 295	2 452	2 575	1 824	441	457	360
2014	3 246	3 550	2 323	1 918	2 112	1 327	2 616	2 863	1 865	462	494	365
2015	3 455	3 926	2 424	2 051	2 352	1 392	2 786	3 170	1 947	484	534	375
2016	3 671	4 325	2 526	2 189	2 607	1 458	2 962	3 494	2 030	507	576	386
2017	3 895	4 747	2 631	2 332	2 877	1 525	3 144	3 838	2 116	530	620	397
2018	4 126	5 195	2 738	2 480	3 164	1 593	3 332	4 202	2 203	555	667	409
2019	4 366	5 670	2 847	2 634	3 467	1 663	3 527	4 589	2 292	580	717	420
2020	4 614	6 173	2 959	2 792	3 789	1 734	3 729	4 998	2 382	606	770	432
Keskm 2011 – 2020	3 598	4 234	2 585	2 142	2 549	1 495	2 902	3 420	2 078	499	566	392
Kokku 2001 – 2010	20 290			11 309			16 270			3 403		
Kokku 2011 – 2020	35 977	42 341	25 847	21 424	25 492	14 948	29 022	34 201	20 778	4 991	5 661	3 924
Kokku 2012 – 2020	33 279	39 643	23 149	19 857	23 925	13 380	26 852	32 031	18 608	4 586	5 257	3 519

* põhistsenaarium, ** optimistlik stsenaarium, *** pessimistlik stsenaarium

y- maavara prognoositav kaevandamismaht, x- püsivhindades SKP

Allikas: EKI arvutused

Joonis 17. Püsivhindades SKP ja ehitusmaavarade kaevandamismahtude hajumisdiagrammid 2000-2010 (mln €, tuh m³)

Allikas: EKI arvutused, Statistikaameti ja Maa-ameti andmed

9. Ehitusmaavarade nõudluse prognoos teedehituse mahu prognoosi alusel aastateks 2012-2020

Järgnevalt on prognoositud ehitusmaavarade vajadust lähtuvalt teedehituse prognoosist ja ehitusmaavara vajaduse ning teedehituse mahu omavahelisest seosest.

Teedehituse mahu prognoosimise aluseks on võetud ehitusmahu prognoos ja teedehituse osakaal kogu ehitustööde, sh rajatiste ehitamise mahus. Ehitustööde mahu kasv 2012-2020 on prognoositud SKP põhistsenaariumi kasvu prognoosiga sarnase kiirusega (tabelid 15 ja 18).

Ehitusmaavarade kaevandamise mahu ja teedehituse mahu vahelist korrelatiivset seost on vaadeldud 1993. aastast kuni 2010. aastani, iga maavara puhul on leitud seda seost kõige paremini iseloomustavad funktsioonivõrrandid ning nende abil prognoositud maavara vajadust 2011-2020 (vt tabelid 22 ja 23). Teedehituse maht on antud seostes faktornähtuseks ja maavara kaevandamise maht resultaatanähtuseks. Võrrandid kirjeldasid vastava maavara kaevandamise varieeruvusest olulise osa, mis jäi vahemikku 72-92% (vt joonis 23). Rajatiste osakaaluks ehitustööde mahust on seejuures prognoositud püsivalt 42,6%, teedehituse osakaaluks rajatiste ehituses püsivalt 46,6% (3 viimase aasta keskmised).

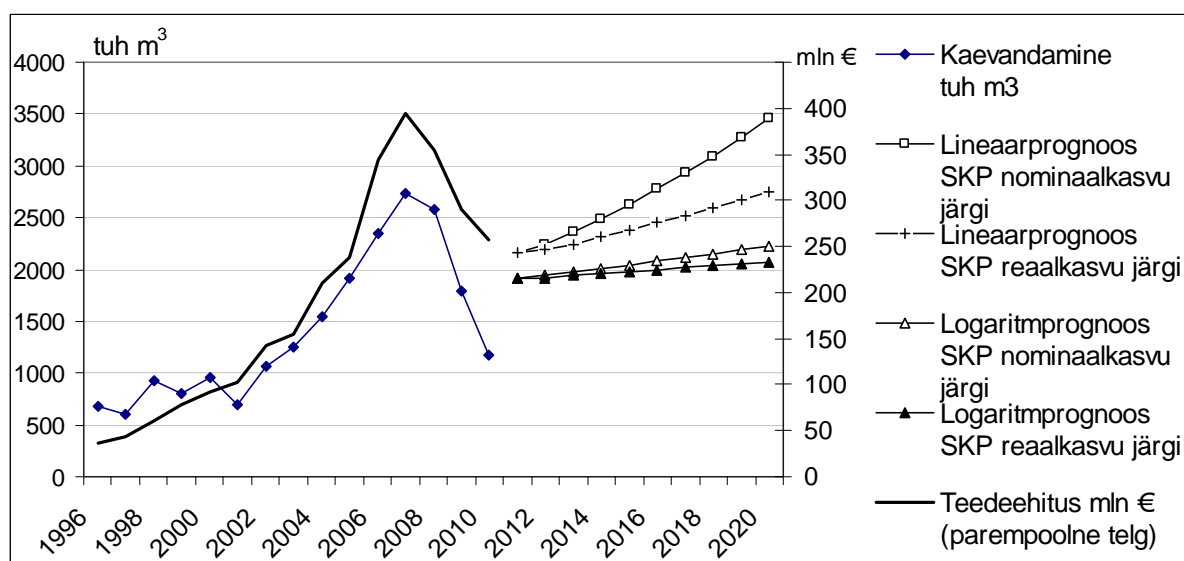
Tabel 22. Ehituslubjakivi, dolokivi ja ehituskruusa nõudluse prognoosid aastateks 2011-2020 (tuh m³)

	Ehituslubjakivi			Ehitusdolokivi			Ehituskruus		
	lineaar-prognoos nominaal-SKP järgi	lineaar-prognoos reaals-SKP järgi	logaritm-prognoos reaals-SKP järgi	lineaar-prognoos nominaal-SKP järgi	lineaar-prognoos reaals-SKP järgi	logaritm-prognoos reaals-SKP järgi	lineaar-prognoos nominaal-SKP järgi	lineaar-prognoos reaals-SKP järgi	logaritm-prognoos reaals-SKP järgi
2011	2164	2164	1913	409	409	398	1580	1580	1458
2012	2244	2187	1921	421	413	400	1646	1599	1465
2013	2364	2247	1939	440	422	404	1745	1648	1485
2014	2484	2312	1959	459	432	409	1844	1702	1505
2015	2627	2379	1978	481	442	414	1961	1757	1526
2016	2772	2449	1998	503	453	419	2082	1815	1547
2017	2927	2521	2017	528	464	423	2210	1874	1567
2018	3093	2596	2037	553	476	428	2346	1936	1588
2019	3268	2673	2056	581	488	433	2491	2000	1609
2020	3456	2753	2076	610	501	438	2646	2066	1629
2012-2020	25 236	22 117	17 979	4 576	4 091	3 767	18 970	16 397	13 921

Allikas: EKI arvutused

Ehituslubjakivi kaevandamine oli teedehituse mahuga 2010. aastani tugevas lineaarses seoses ($R^2=0,92$), kuid arvestades seda, et lubjakivikillustikule on hakatud eelistama graniitkillustikku, on tehtud prognoos ka logaritmseose alusel ($R^2=0,72$, vt joonis 23). Ehituslubjakivi kaevandamise ja teedehituse mahu vahel on tihedam seos ehitusbuumi aastateni, mil teedehituse kasv kiirenes hinnatõusu mõjul (vt joonis 18). Alates 2009-2010 vähenes ehituslubjakivi kasutamine seoses graniitkillustiku eelistamisega. Prognoos peegeldab varasemate aastate pikaajalist kogemust, kuid mõõn paekivi kasutamises võib osutada ka pikemaajaliseks.

Joonis 18. Ehituslubjakivi kaevandamine ja prognoos kuni 2020. aastani

Allikad: Maa-amet, SA, EKI prognoos

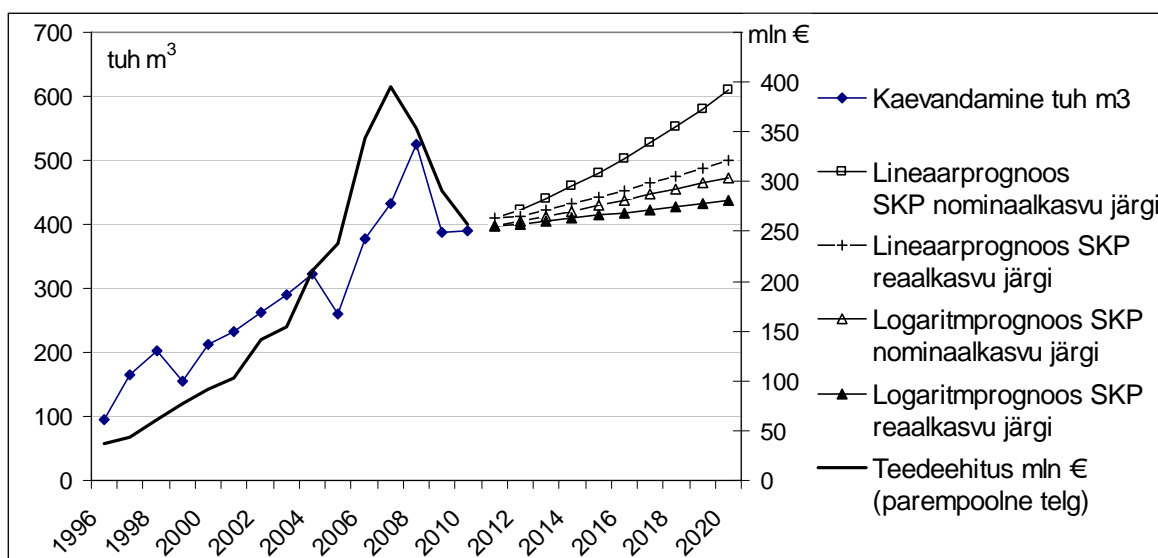
Ehitusdolikivi tootmine on kasvanud võrdlemisi ühtlaselt ja sellel on olnud tugev lineaarne seos teedehituse mahuga ($R^2= 0,86$; vt joonis 23). Tõenäoliselt võib ühtlane tootmise kasv jätkuda ka järgmistel aastatel (vt joonis 19).

Ehitusliiva kaevandamise mahud (ilma mereliiva kaevandamiseta) on olnud selges seoses teedehituse mahu muutustega (determinatsioonikordaja $R^2=0,89$; vt joonis 23). Prognoosid on koostatud nii koos mereliivaga kui ilma merekaevandamiseta. 2009-2010. aastal ehitusliiva kaevandamine vähenes, tõenäoliselt võib aga järgnevatel aastatel taas suurened. Täiteliiva vajadus tõuseb suuremate tee-ehitusprojektide teostamise ajal veelgi ja võib langeda struktuurivahendite toetuse vähenedes (vt tabel 23, joonised 20 ja 21). Täiteliiva tootmine kasvas 2006-2010 ametlikel andmetel järsult, kuid võib ka arvata, et varasemate aastate kasutus on alahinnatud. Arvestusest väljas on ka maa-ainese kasutamine.

Ehituskruusa vajaduse prognoosimisel on lineaarne seos teedehitusega tugevam ($R^2= 0,89$) kui logaritmseos ($R^2= 0,77$; vt joonis 23), seega on lineaarprognoos tõenäolisem.

Tõenäolisemaks võiks pidada SKP reaalkasvu prognoosil tuginevaid prognoose, SKP nominaalkasvul põhinevad prognoosid näitavad optimistlikuma arengu võimalusi.

Joonis 19. Ehitusdolokivi kaevandamine ja prognoos kuni 2020. aastani

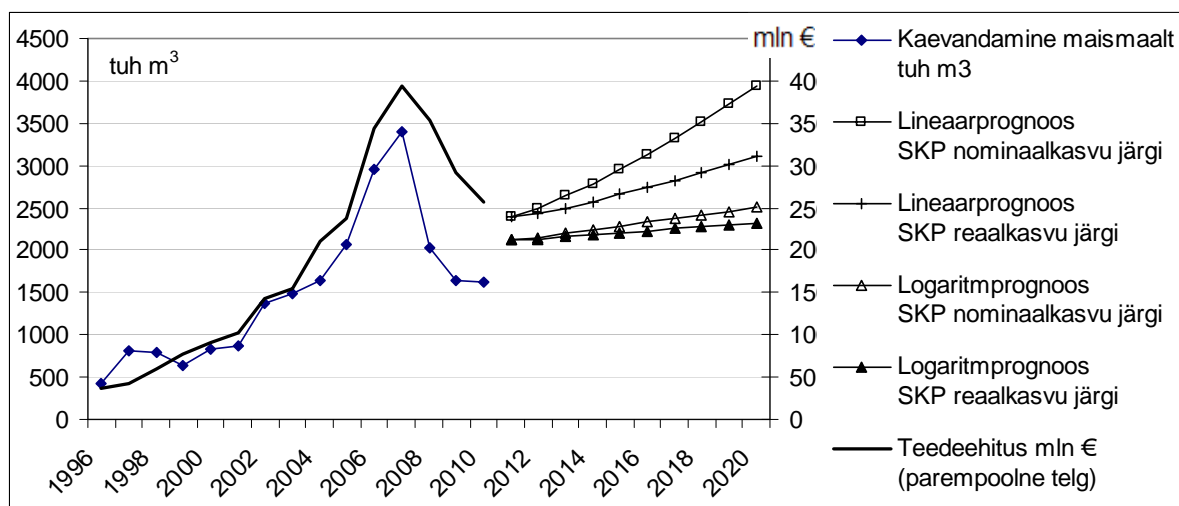
Allikad: Maa-amet, SA, EKI prognoos

Tabel 23. Ehitusliiva ja täiteliiva nõudluse prognoosid aastateks 2011-2020 (tuh m³)

	Ehitusliiv								Täiteliiv
	lineaarprognoos nominaal-SKP järgi		lineaarprognoos reaals-SKP järgi		logaritmprognoos nominaal-SKP järgi		logaritmprognoos reaals-SKP järgi		hinnanguline, Maanteeameti prognoosi alusel
	Kokku	Mais-maalt	Kokku	Mais-maalt	Kokku	Mais-maalt	Kokku	Mais-maalt	
2011	2731	2398	2731	2398	2414	2122	2414	2122	1400
2012	2843	2494	2763	2425	2450	2153	2425	2131	1850
2013	3012	2638	2847	2497	2502	2197	2451	2154	2150
2014	3181	2782	2938	2575	2551	2238	2480	2178	2400
2015	3380	2952	3033	2656	2605	2284	2508	2202	2900
2016	3585	3127	3131	2739	2657	2328	2537	2226	3500
2017	3803	3313	3232	2826	2709	2372	2565	2250	4000
2018	4035	3511	3337	2916	2761	2416	2594	2274	4100
2019	4282	3722	3446	3008	2813	2460	2622	2298	4000
2020	4545	3947	3558	3104	2865	2505	2650	2322	4000
2012-2020	32 664	28 487	28 285	24 746	23 913	20 952	22 832	20 035	30 300

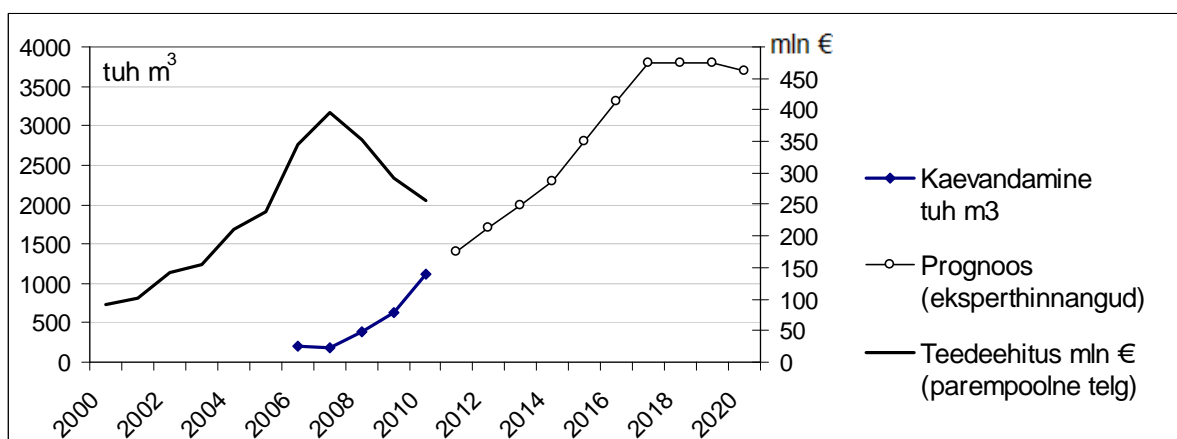
Allikas: EKI arvutused

Joonis 20. Ehitusliiva kaevandamine maismaalt ja prognoos kuni 2020. aastani

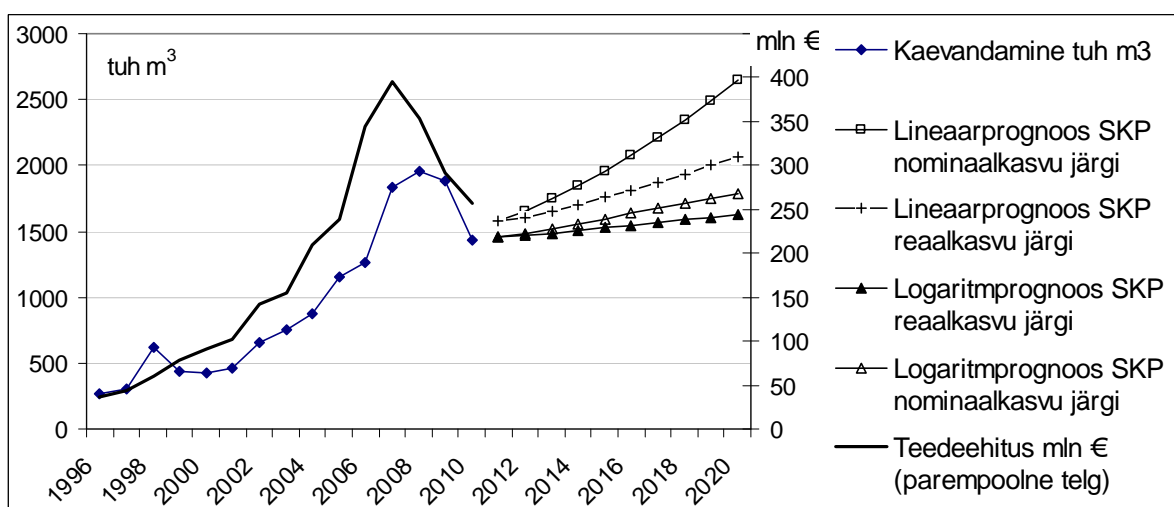
Allikad: Maa-amet, SA, EKI prognoos

Joonis 21. Täiteliiva kaevandamine ja prognoos kuni 2020. aastani

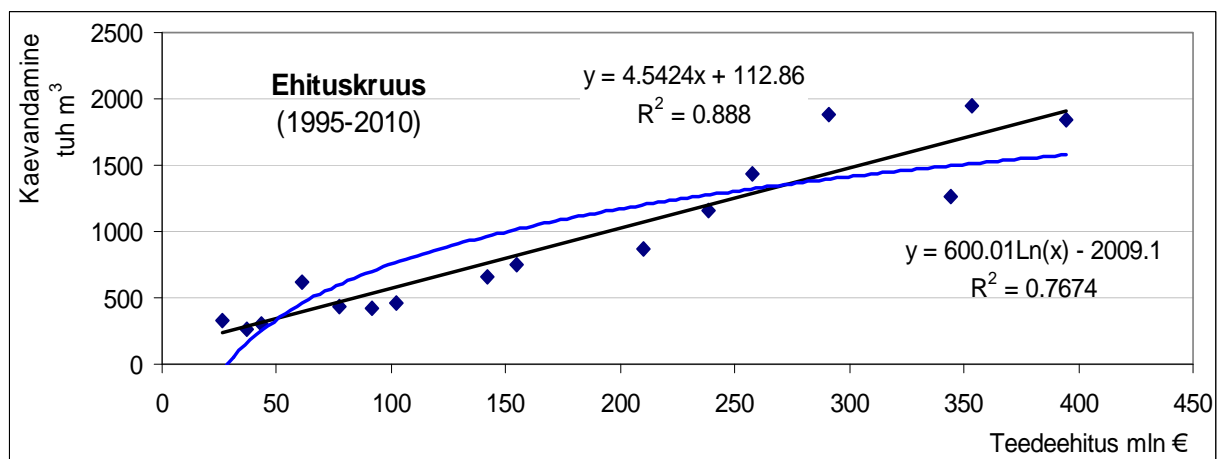
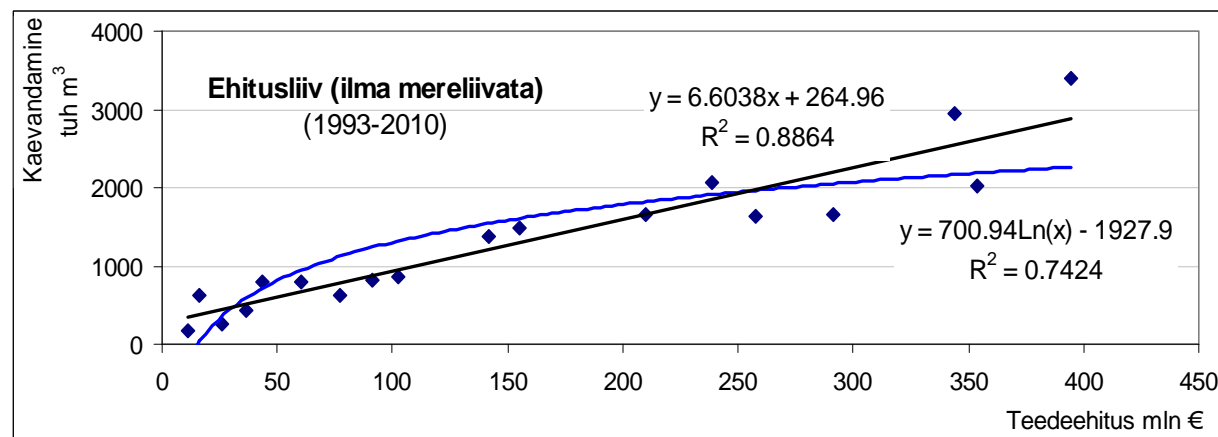
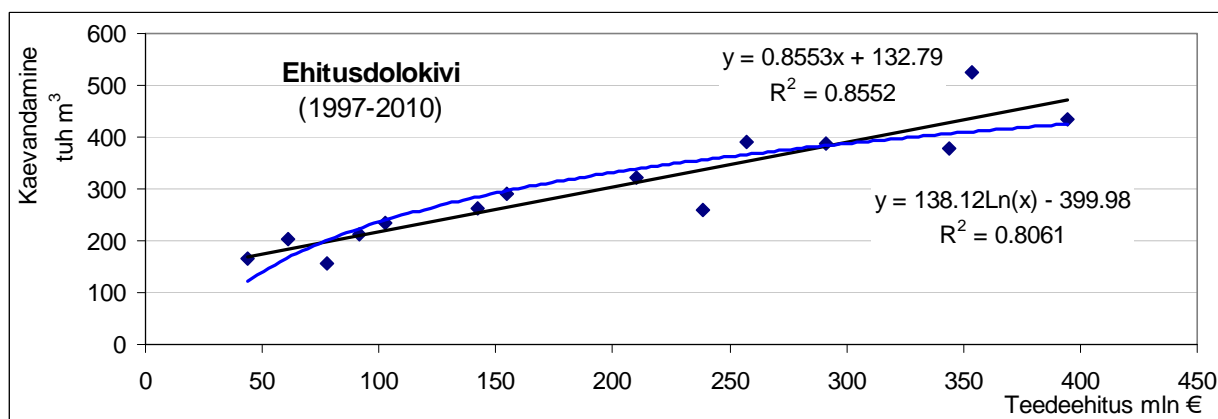
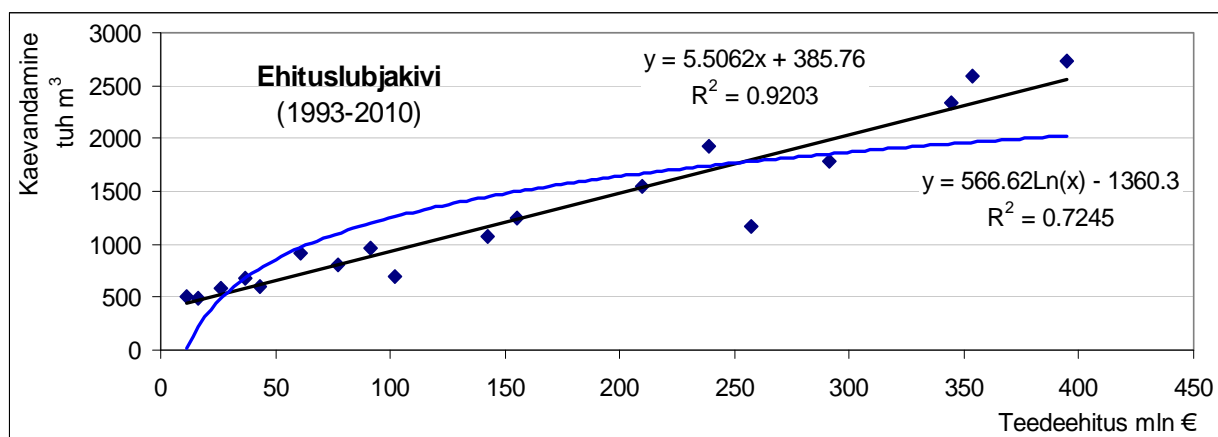
Allikad: Maa-amet, SA, EKI prognoos

Joonis 22. Ehituskruusa kaevandamine ja prognoos kuni 2020. aastani

Allikad: Maa-amet, SA, EKI prognoos

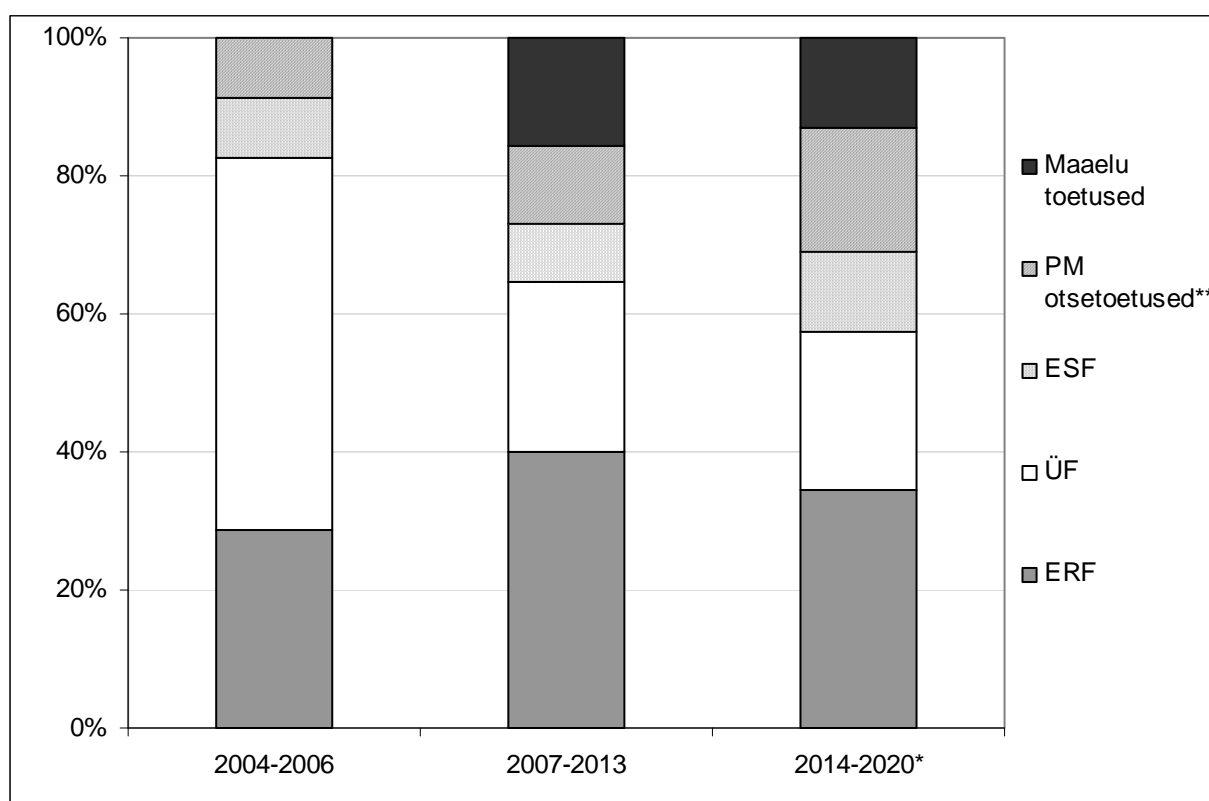
Joonis 23. Teedeehituse mahu ja ehitusmaavarade kaevandamise hajumisdiagrammid

10. Euroopa Liidu struktuuritoetuste kasutamine teedehituses

Euroopa Liidu liikmesriikide arengutaseme ühtlustamise eesmärgil jagatakse riikidele struktuuritoetusi. Struktuuritoetusi pakuvad Euroopa Regionaalarengu Fond, Euroopa Sotsiaalfond ja Ühtekuuluvusfond. Lisaks struktuuritoetustele annab Euroopa Liit veel toetusi põllumajanduse ja kalanduse valdkonnale ning Läänemere regiooni piiriüleseks koostööks (vt joonis 24).

Joonis 24. Eestile eraldatud EL struktuurivahendite jaotus 2004 – 2020

* prognoos

** aastatel 2004-2006 Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisrahastu ning Kalanduse Tagatisrahastu

Allikas: www.struktuurifondid.ee

Eesti on saanud struktuuritoetusi kasutada alates Euroopa Liitu astumisest 2004. aastal. Esimene toetusperiood hõlmas aastaid 2004–2006 ja siis eraldati Eestile kokku 802,4 miljonit eurot. Järgmine toetusperiood kattus Euroopa Liidu eelarveperioodiga juba täies mahus ning Eestile oli sellega ette nähtud 4,6 miljardit eurot. Käesolev eelarveperiood kestab 2013. aastani ja peale seda algab uus periood, mis kehtib aastatel 2014–2020.

Ehitusvaldkonnaga on põhiliselt seotud kaks Euroopa Liidu fondi: Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF) ja Ühtekuuluvusfond (ÜF)(vt tabel 24). ERF on üldse mahuliselt suurim fond, mille vahendite maht on perioodil 2007-2013 Eestile kokku 1,86 mld € Üheks ERFi poolt rahastatavaks valdkonnaks on regionaalsed transpordiga seotud infrastruktuuriprojektid.

ERF-st on finantseeritud selliseid suuremaid ehitusprojekte nagu Tartu–Tabivere teekatte remont (4,0 mln €), Viljandi-Kilingi-Nõmme teekatte taastusremont (3,0 mln €) Tartu–Jõgeva–Aravete teekatte remont (2,8 mln €), Tartu Lennujaama infrastruktuuri kaasajastamine (2,6 mln €).

Ühtekuuluvusfondi abil viib Euroopa Liit ellu oma regionaalpoliitikat ning aitab järele majanduslikult vähem arenenud piirkondi. ÜF rahastab suuri keskkonna- ja transpordinfrastruktuuri projekte, mis aitavad ühtlustada riigi infrastruktuuri taset Euroopa tasemega. Ajavahemikul 2007–2013 a. on Eestil võimalik fondist saada toetusi kuni 1,15 mld € Suuremad ÜF finantseeritavad transpordiprojektid on olnud Jõhvi–Tartu–Valga maantee taastusremont (toetuse maht 33,8 mln €), Tallinna Lennujaama lennuliikluse ala rekonstrueerimine (28,9 mln €), Muuga sadama idaosa laiendamine (23,1 mln €), Tallinn–Tartu–Võru–Luhamaa maantee Vaida–Aruvalla teelõigu ning Puurmani liiklussõlme rekonstrueerimine (22,7 mln €).

Tabel 24. Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi toetused Eestile 2004 – 2020 (mld €)

	2004-2006	2007-2013	2014-2020*
Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)	0,23	1,86	1,68
Ühtekuuluvusfond (ÜF)	0,43	1,15	1,12

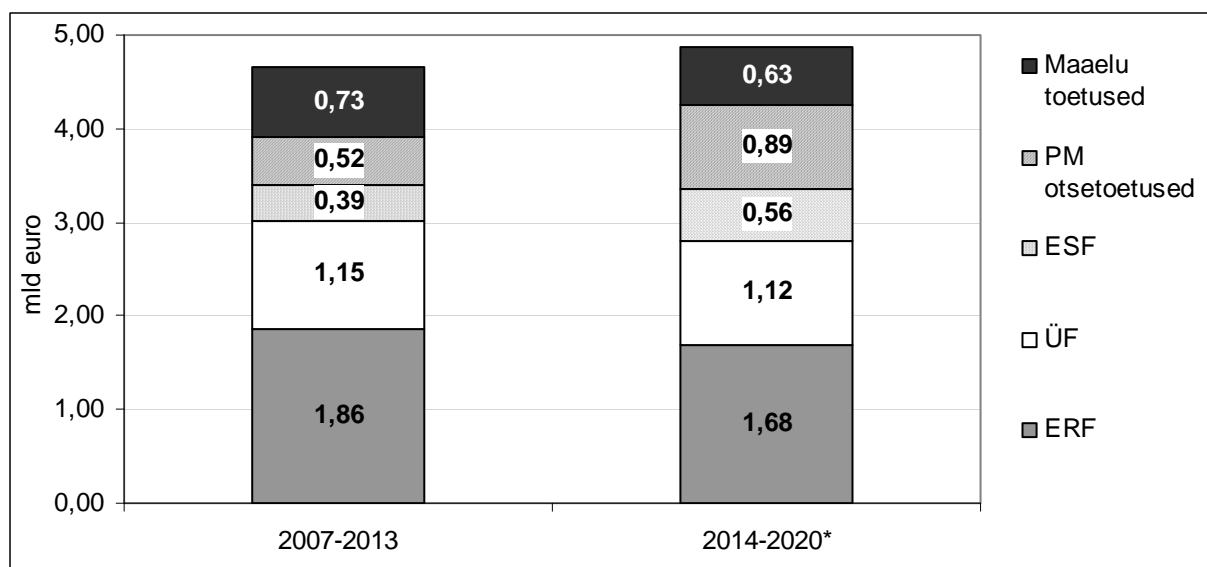
*prognoos

Allikas: www.struktuurifondid.ee

Praegune Euroopa Liidu eelarveperiood lõpeb 2013. aastal. Hetkel ei ole veel ametlikult kinnitatud uue eelarveperioodi (2014-2020) toetuste mahtusid, kuid tõenäoliselt jäävad need samasse suurusjärku eelnevaga, ulatudes prognooside kohaselt 4,8 miljardi euronit. Kuigi toetuste kogusumma ei vähene, toimub tõenäoliselt fondide vahel ümberjagamisi, mille tulemusel suureneksid Sotsiaalfondi toetused ja Põllumajanduse otsetoetused ja väheneksid Euroopa Regionaalarengu Fondi ning Ühtekuuluvusfondi toetused (vt joonis 25). Nii väheneks kavade kohaselt ERF maht Eesti jaoks ligi 10% ehk 180 mln €, ÜF väheneks ligi 3% ehk ligi 30 mln €. Lisaks sellele on Euroopa Komisjon hetkel seisukohal, et ühtekuuluvuspoliitika meetmetele tuleb rakendada lagi – 2,5% riigi SKTst, mis vähendaks ÜFst finantseeringuid veelgi.

Kui Eestile antavad toetused taandada aasta peale selgub, et kui ERF vahendid tuleval eelarveperioodil vähenevadki kümnendiku, jäävad need siiski oluliselt kõrgemaks kuni 2006. aastani kehtinud eelarveperioodil (vt joonis 26). Samas oleks Ühtekuuluvusfondi toetuste suhteline kasv aastatel 2014-2020 ülemöödunud perioodiga võrreldes suhteliselt madal ja vahendite vähenemine koos ehitushindade kallinemisega võiks tuua kaasa transpordi infrastruktuuri ehitusmahu kahanemise veelgi suuremas ulatuses kui kahaneb fondi enda maht.

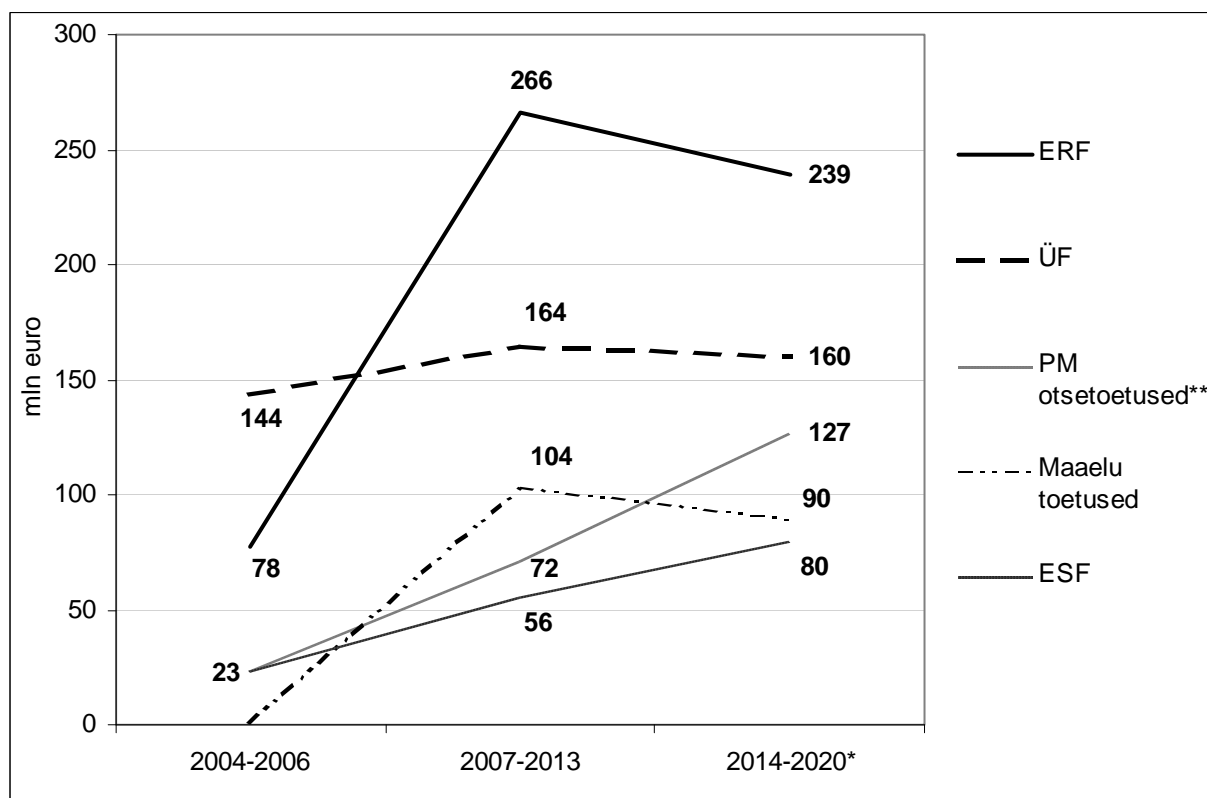
Joonis 25. Eestile eraldatud EL struktuuritoetuste maht 2007-2013 ja 2014-2020, mld €

* prognoos

Allikas: www.strukturifondid.ee

Joonis 26. Eestile eraldatud EL struktuuritoetuste keskmine aastamaht erinevatel eelarveperioodidel, mln €

* prognoos

** aastatel 2004-2006 Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisrahastu ning Kalanduse Tagatisrahastu

Allikas: www.strukturifondid.ee

Ühtekuuluvusfondi toetusi on võimalik kasutada üleeuroopalisse transpordivõrku (TEN-T) kuuluvate maanteede arendamiseks, millega aidatakse kaasa transpordisõlmede läbilaskevõime suurendamisele, liiklusohutuse parandamisele ning transpordikoridoride ühendamisele sadamatega. Eestis kuuluvad TEN-T võrku kuus maanteed, mis moodustavad kokku 6% riigimaanteede kogupikkusest ja need on: Tallinn-Pärnu-Ikla maantee, Tallinn-Narva maantee, Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee, Jõhvi-Tartu-Valga maantee, Tallinna ringtee ning Tallinn-Paldiski maantee.

ERFi toetusraha saab kasutada nende regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri objektide rajamisel, mis on seotud TEN-T võrgustikule juurdepääsude tagamisega ning omavad potentsiaali regionaalse konkurentsivõime tõstmise seisukohalt.

Lisaks struktuurivahenditele on Euroopa Komisjon esitanud hiljuti kava, mis aitaks parandada transpordi infrastruktuuri ja edendada regioonide vahelist transpordiühendust. Selleks moodustatakse Euroopa Ühendamise Rahastu, mille vahendite kasutamine annab Eestile võimaluse edasi minna uute transpordiinvesteeringutega. Konkreetselt on rahastu transpordi infrastruktuuri paketi abil võimalik valmis ehitada Rail Baltic raudteeühendus ning finantseerida Tartu-Koidula raudteelõigu renoveerimist. Kokku on Euroopa Ühendamise Rahastu maht transpordile aastatel 2014-2020 31,7 miljardit eurot, millest 10 miljardit tuleb Ühtekuuluvusfondist.

Transpordi infrastruktuuri arendamise investeeringute kava (mille muudatus jõustus 18.11.2010) kohaselt toetatakse ajavahemikul 2007–2013 struktuurivahenditest transpordi infrastruktuuri kokku 635,9 mln € ulatuses (vt tabel 25). Nendest toetustest kaetakse Ühtekuuluvusfondist 525,4 mln € ja Euroopa Regionaalarengu Fondist 110,5 mln € Maanteede ja raudteede ehitusele kulutatakse ÜFst 396,6 mln € ja ERFst 41,4 mln € Ühtekuuluvusfondist finantseeritav toetusmäär varieerub 75%-100% projekti maksumusest, seejuures on maanteede ehituse keskmine toetusmäär 82%, raudteedel 84%. Euroopa Regionaalarengu Fondist finantseeritakse 85%-100% transpordi infrastruktuuri abikõlbulisest maksumusest, sealhulgas maanteede ehitusi keskmiselt 99% ulatuses.

Kuna tänaseks ei ole maanteede ehitamise ja remondi finantseerimise kohta pikemaajalist kava¹⁰ võib eesolevaid teedeehitustöid kaudselt prognoosida EL struktuurivahendite oodatava mahu järgi. Lähtudes prognoosist, et ÜF ja ERF vahendid järgneval (2014-2020) eelarveperioodil kahanevad, väheneksid sellega ka toetused transpordi infrastruktuurile ja teedeehitusele. 2007-2013 a. moodustab ÜF mahust transpordi infrastruktuuri valdkond 45,7%, sellest omakorda 75,5% kulub raud- ja maanteede ehitusele; ERF kogumahust moodustab transpordivaldkond 5,9%, millest maanteedele läheb 37,4%. Arvestades seniseid proportsioone, väheneksid Euroopa Liidu struktuurivahenditest teedeehituse eraldatavad finantseeringud aastatel 2014-2020 ligikaudu 3,5% (-15,4 mln €).

---

¹⁰ Vabariigi Valitsuse poolt on kinnitatud "Riigimaanteede teehoiukava aastateks 2010–2013"

Tabel 25. Struktuuritoetuste jagunemine transpordi infrastruktuuri vahel 2007-2013

Projekti liik	Toetus- allikas	Projektide eeldatav abikõlbulik maksumus, mln €	Maksimaalne toetusmäär, mln €	Toetuse osakaal, %
Maanteede ehitus	ÜF	408,1	335,7	82
	ERF	41,7	41,4	99
Raudteede ehitus	ÜF	72,6	60,9	84
Raudtee infrastruktuuri arendamine	ÜF	105,5	92,9	88
	ERF	6,5	5,5	85
Lennujaamade arendamine	ERF	15,5	15,5	100
Sadamate rekonstrueerimine	ÜF	37,7	35,9	95
	ERF	16,0	14,7	92
Muud transpordiprojektid	ERF	33,4	33,4	100
Kokku		737,0	635,9	

Allikas: Transpordi infrastruktuuri arendamise investeeringute kava, Riigi Teataja III 24.11.2010, 3;
EKI arvutused

11. Tööjõu prognoos ehitusmaterjalide tööstuses ja ehituses aastani 2018

Ehitussektoris toimus kiire areng kuni 2007. aastani, mil ehitusmahu indeks kasvas 2,6 korda võrreldes 2001. aastaga, sektoris hõivatute arv suurenes samal ajal 2,1 korda. 2008. aastal alanud kinnisvaraturu jahtumine ja hilisem majanduskriis langetasid ehitusturgu sellisel määral, et see jõudis 2010. aastal pea samale tasemele kui 2002. aastal. Ehitussektoris hõivatute arv vähenes 2010. aastal 2004. aasta tasemele (47,9 tuhat inimest). Ehitusmahtude dünaamika on olulisel määral mõjutatud Eesti üldisest majandusarengust ja seejuures reageerib ehitussektor muutustele majanduses üsna järsult. Headel aegadel ehitusmahtude kasv kiireneb, samas majanduskasvu aeglustumisel võivad mahud drastiliselt väheneda. Majandussurutise aastatel (2008-2010) kahanesis kõige enam hoonete (ärikinnisvara ja eluruumide) ehitusmahud, tee-ehitusmahud kahanesis vähem, seda paljuski ELi toetuste tulemusel.

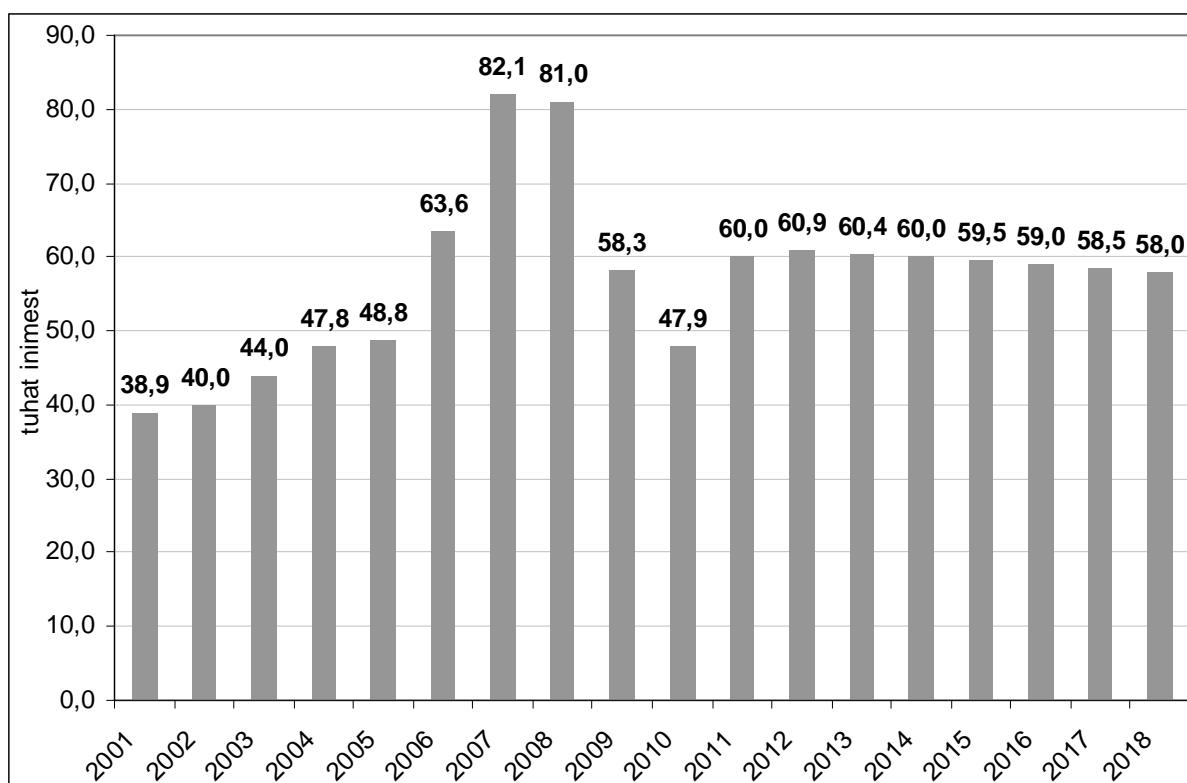
Majanduse mõninga taastumise järel 2011. aastal paranes märgatavalt ka tööhõive ehitusvaldkonnas. Hinnanguliselt on 2011. aastal ehituses hõivatute arv eelmise aastaga võrreldes kasvanud ligi neljandiku võrra (60 tuhande töötajani), ehk ligikaudu samale tasemele eelmise aastaga. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi prognoosi¹¹ kohaselt võib ehitussektoris veel ka 2012. aastal oodata tööhõive edasist suurenemist, kuid järgnevatel aastatel hakkab see vähehaaval langema. Nii on 2016-2018 aastal ehituses hõivatud keskmiselt 59 tuhat inimest, mis jääb kindlalt alla buumiaegsele tasemele (võrdluseks, 2007-2008. aastatel oli keskmiselt 82 tuhat hõivatut; vt joonis 27).

Ehitusmaterjalide tootmine on arenenud volatiilsemalt ja see kajastub ka hõivatute arvus. Siingi on näha, et hõive kasvas kiiresti 2007. aastani ja hakkas seejärel langema. Tööhõivet ehitusmaterjalide tootmises iseloomustab ehitusega võrreldes suhteliselt kiire reageering vastavale turuolukorrale – majandussurutise saabumisel toimub kohe sügav langus (vt 2009. a; joonis 28), kuid kohandumise järel saabub kiiresti jälle taastumine (muuhulgas ekspordi suurenemise toel). Samas ei ole ehitusmaterjalide tootmises hõivatute arvu muutumine toimunud nii suures ulatuses kui ehituses. Võrreldes ehitusega on ehitusmaterjalide tootmine hõivatute arvu poolest väike valdkond ning prognooside kohaselt jääb hõive seal suhteliselt stabiilseks (ei kahane) ka järgnevatel aastatel: kui 2008-2010. aastal oli valdkonnas keskmiselt 5 tuhat töötajat, siis 2015-2018. aastaks on prognoositud 5,5 tuhat töötajat.

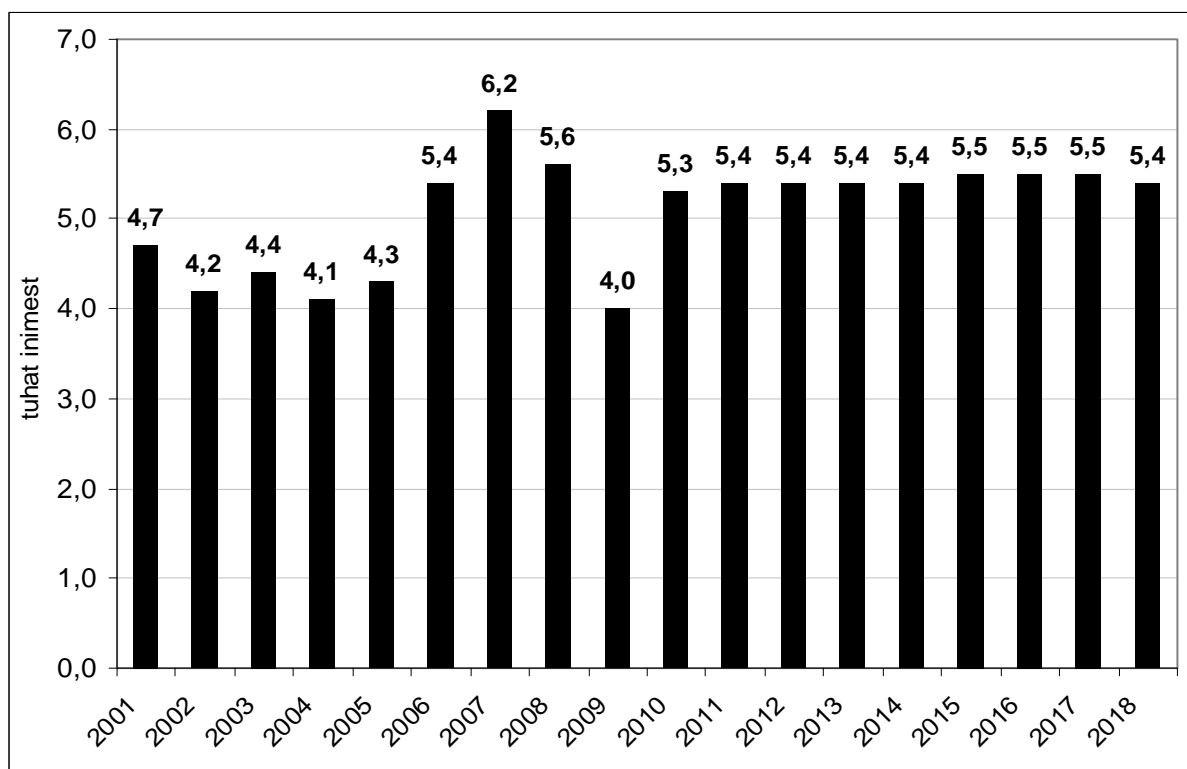
¹¹ Tööjõu vajaduse prognoos aastani 2018. Andmetabelid. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium 2011;

Joonis 27. Ehituses hõivatute arv aastatel 2001 – 2018 (tuhat töötajat)

Allikas: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

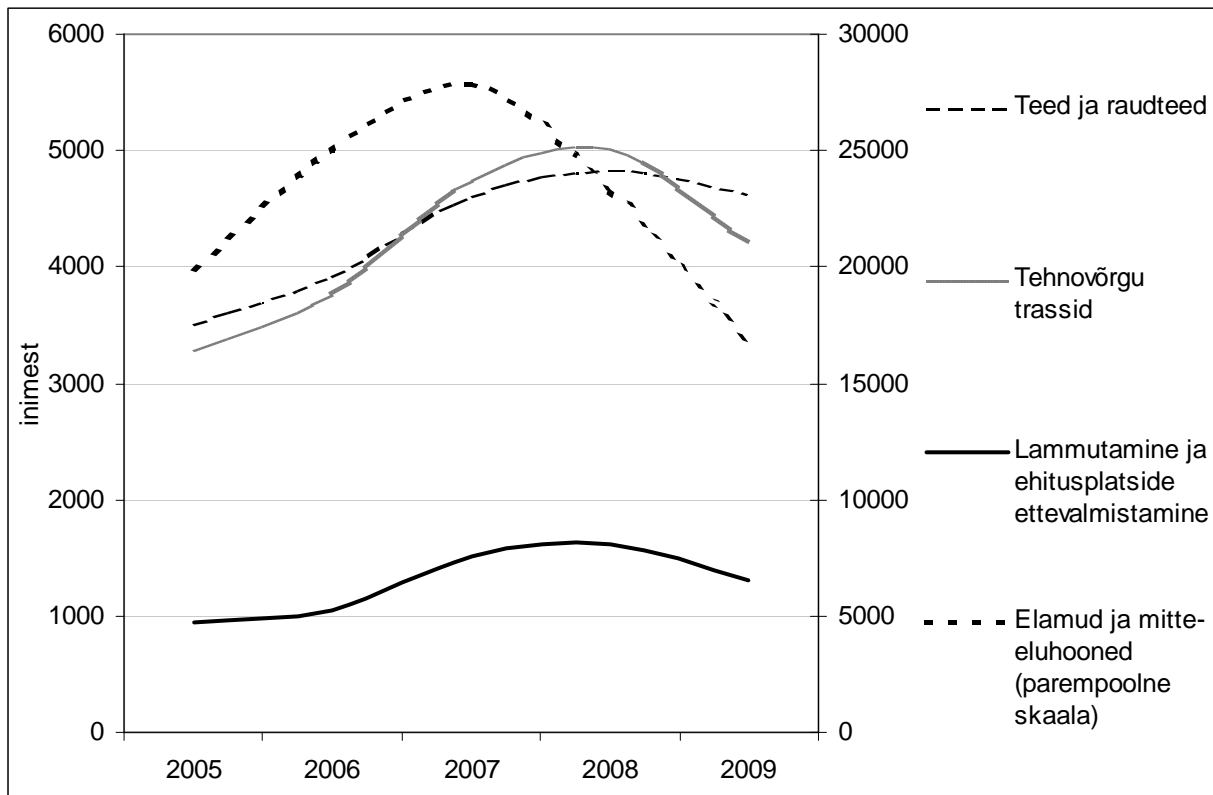
Joonis 28. Ehitusmaterjalide tootmises hõivatute arv aastatel 2001 – 2018

Allikas: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

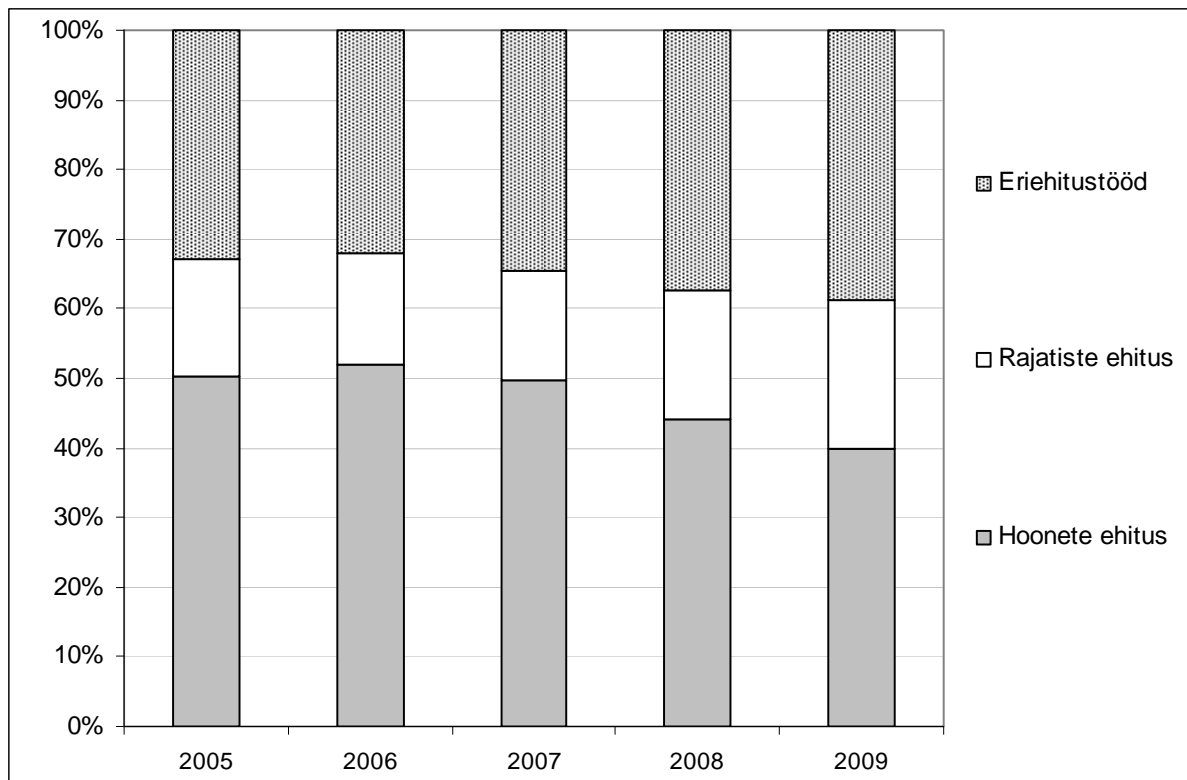
Joonisel 29 on näha, et kõige enam on hõivatuid elamute ja mitteiluruumide ehitamise valdkonnas. Seal töötavate inimeste arv kasvas mõne aastaga suhteliselt kiiresti ja saavutas oma lae 2007. aastal (27,8 tuhat hõivatut). Seejärel hakkas hõivatute arv järsult langema ning 2009. aastal jäi sektorisse vaid 16,6 tuhat hõivatut. Samas ei olnud teedehituses kasvunumbriid küll nii kiired, kuid seal ei toimunud ka märkimisväärset langust. Joonis 30 illustreerib, kuidas on aastatel 2005-2009 muutunud hõivatute osakaal erinevates ehitusvaldkondades. Jooniselt on näha, et kuigi hoonete ehitusega on hõivatud kõige suurem osa ehitusvaldkonnas tegutsejatest, siis alates 2007. aastast on nende osakaal kahanenud. Kui 2006. aastal töötas hoonete ehitusel 52% siis 2009. aastaks ainult 40% ehituses hõivatutest. Samal ajal on aga suurenenud eriehitustöödel (lammutamised, ehituspaigaldused, ehitiste viimistlus ja lõpetamine) ja rajatiste (maanteed, raudteede ja tehnovõrkude ehitused) hõivatute osakaal.

Joonis 29. Hõivatute arv erinevates ehitusvaldkondades 2005-2009

Allikas: Statistikaamet

Joonis 30. Hõivatute osakaalud erinevates ehitusvaldkondades 2005-2009

Allikas: Statistikaamet

12. Ehitusmaavarade kasutamine maanteede ehituses

Ehituses on kõige materjalimahukam valdkond maanteede ehitus. Hinnanguliselt leiab 70-80% kaevandatud liivast ja kruusast ning üle poole lubjakivikillustikust kasutust teedeehituses¹². Sedavõrd, kuidas majandussurutis on vähendanud hoonete ja rajatiste ehitustööde mahtusid, on teedeehituse osakaal ehitusmaavarade kasutamisel suurenenud. Tõenäoliselt on ka järgnevatel aastatel konkurentsituult suurimaks teedeehitustööde tellijaks riik, kes saab selleks kasutada riigieelarvest seadusega ette nähtud vahendeid (75% kütuseaktsiisist) ning Euroopa Liidu struktuurivahendite raha, millest on võimalik finantseerida suurt osa infrastruktuuri objektide ehitusmaksumuselt. Investeerimisvahendeid kasutatakse teedevõrgu arendamiseks (uute maanteede ja sildade ehitamine, eritasandiliste ristmike rajamine jne.), samuti maanteede ja sildade remondiks, mille tulemusel paraneb nende kulumise ja kahjustuste tagajärjel vähenenud kvaliteet. Kuigi majanduskasvu peatumise järel 2008. aastal langesid ehitusmahud väga kiiresti, ei mõjutanud see teede ehituse ja remondimahtusid nii negatiivselt. Maanteeameti andmetel teostati aastatel 2005-2007 riigimaanteedel ehitus- ja remonditöid kokku 6378 kilomeetrit ja ajavahemikus 2008-2010 6241 kilomeetrit. See tähendab, et majanduslanguse aastatel vähenes tööde maht teedeehituses keskmiselt vaid 2,2%, (rahalisel arvestusel vähenes teedeehitus aastatel 2009-2010 siiski ligi 14% aastas) samal ajal kui üldine ehitusmahu indeks vähenes keskmiselt samal perioodil ligi veerandi võrra.

Kõige mahukamat ja maanteede ehitust tervikuna hõlmavat infot omab Maanteeamet. Maanteeamet on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, kelle üheks ülesandeks on riigi poliitika ja arengukavade elluviimine teedearenduse ja -hoiu valdkonnas. Seega on Maanteeamet ka riigiteede ehituse-, remondi- ja hooldushangete korraldajaks ning omab ülevaadet nii teedeehituses rakendatud tehnoloogia kui kulutatud ehitusmaterjalide ning summade üle. Kui rahalised investeeringud on aastate lõikes täpselt teada, siis kahjuks teedele kulunud ehitusmaavarade statistika ei ole tervikuna kättesaadav.

2011. aastal kinnitati "Ehitusmaavarade kasutamise riiklik arengukava aastateks 2011-2020", kuhu on lisatud Maanteeameti prognoos ehitusmaavarade vajaduse kohta suurte teede ehitusobjektide rajamiseks, teede hoolduseks ja remondiks. Prognoosi aluseks olid hetkel teadaolevad tulevased teedeehituse kavad, mille järgi arvatati välja vajaminevate ehitusmaavarade ligikaudsed kogused. Käesoleva töö tarbeks uuendas Maanteeamet oma prognoosi, kuid tuleb tunnistada, et väga täpne ei saa see olla, sest esiteks ei ole teada, kas ja millal kavandatud teedelõigud valmis ehitatakse ning teiseks ei arvesta see võimalikku alternatiivsete täite- ning ehitusmaterjalide (nt põlevkivi kaevandamisjääke, kivi- ning betoonehitiste lammutusjääke, tuhka jt) kasutamist. Sellegipoolest on tehtud prognoosi alusel võimalik teha järeldusi teede ehitamiseks kuluva materjali hulga kohta, mis omakorda võimaldab välja arvutada ka teede ühele kilomeetrile kuluva ehitusmaavarade kogused.

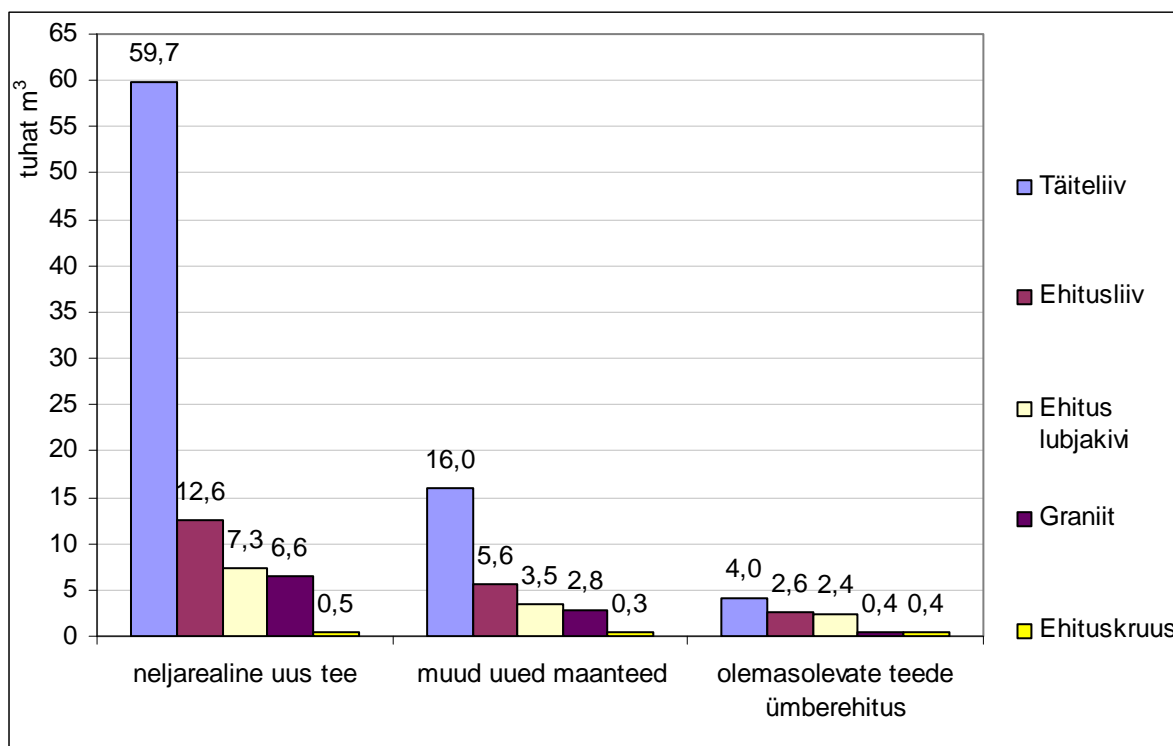
---

¹² EETL andmed

Arvutused teeb paraku ebatäpseks asjaolu, et teetrasside aluspinnad on erineva loodusliku profiiliga, mis võib väga oluliselt mõjutada kasutatud täitematerjali koguseid, samuti ei ole võrreldavad juba olemasoleva teetrassi ümberehitamise materjalikulud või täiesti uute maantee rajamiseks kasutatavad ehitusmaavarade kogused. Teedehituse tulevikukavades on märkimisväärne osa esimese klassi neljarealistel teedel, mille infrastruktuuri juurde kuuluvad mitmed eritasandilised ristmikud, viaduktid ning juurde- ja mahaõiduteed. Selline infrastruktuur sõltub omakorda paikkonna teedevõrgustikust ja ristumike arvust, mis teeb kilomeetrile kuluva ehitusmaavara arvestuse keerukamaks.

Et kõiki maanteede materjalikuluseid mõjutavaid faktoreid ei ole võimalik arvesse võtta, oleme jaotanud teedehitusobjektid kolme suuremasse kategooriasse: neljarealine uus tee, muud uued maanteed ja olemasolevate teede remondid/ümberehitused. Arvestades eelmainitud teede lõikes välja keskmised ehitusmaavarade kulud, saime järgmised tulemused (vt joonis 31).

Joonis 31. Ehitusmaavarade keskmine kulu maantee-ehituse 1 km kohta, tuhat m³

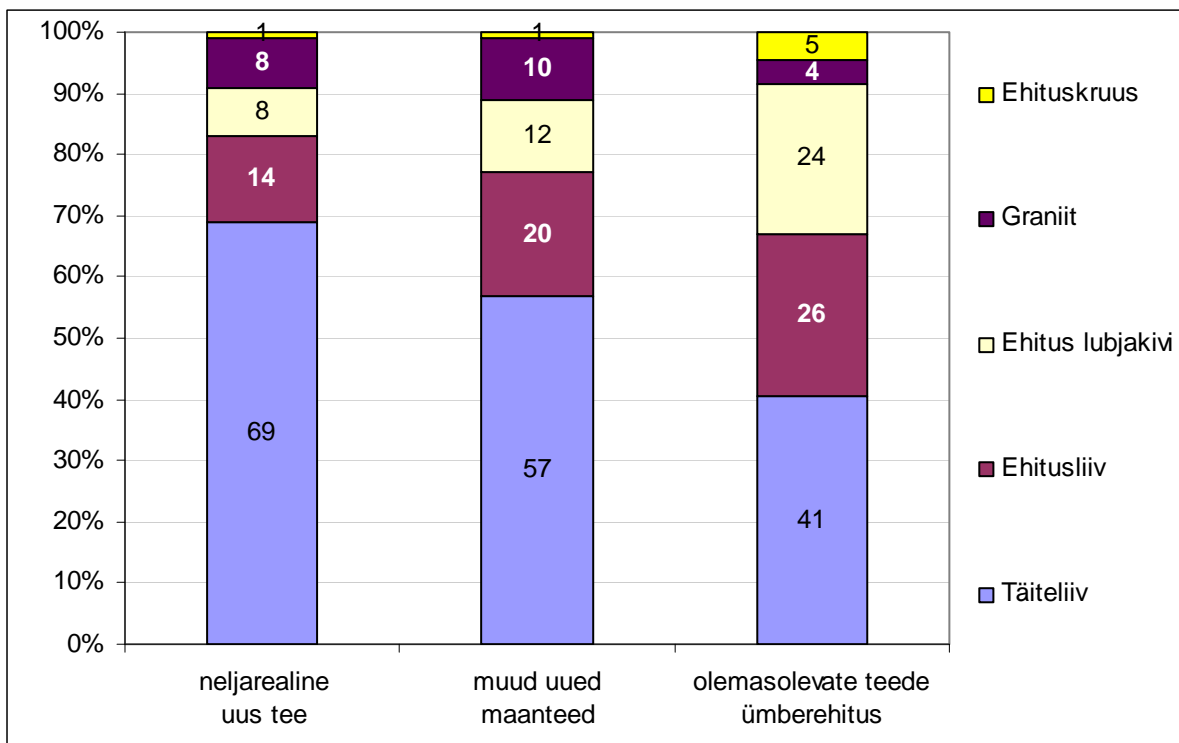
Allikas: Maanteeamet, EKI arvutused

Näeme, et neljarealise maantee ühe kilomeetri kohta kulub ligi neli korda enam täiteliiva kui tavaliste uute maanteede tegemiseks ja ligi 15 korda rohkem kui olemasolevate teede remondil või ümberehitamisel. Muude ehitusmaavarade nagu ehitusliiva, ehituslubjakivi ning ehituskruusa kasutamises kilomeetri kohta erinevused nii suured ei ole. Kõige rohkem kulub teedehituses täiteliiva, mida vajatakse olemasolevate teede rekonstrueerimisel alla poole (41%), uutel maanteedel üle poole (57%) ning neljarajalisel teetrassil ligi 70% kasutatud ehi-

tusmaavarade kogustest. Teisi materjale kulub sedavõrd vähem, mida kallima ja kõrgema teekategooriaga on tegemist. Näiteks kulutatakse olemasolevate teede remondiks nii ehitusliiva kui ehituslubjakivi kuni neljandik teedehituseks vajaminevast materjalist, neljarealistel teedel moodustab ehitusliiv vaid 14% ja ehituslubjakivi 8% tee-ehitusmaterjalist (vt joonis 32). Tingitud on see kvaliteetsema materjali – graniidi laiema kasutamisega kallimate ja suurema koormusega teede ehitusel. Graniitkillustikku tuuakse sisse välismaalt, kuna Eestis seda maa-vara seni ei kaevandata.

Joonis 32. Ehitusmaavarade jaotus maanteedehitusel

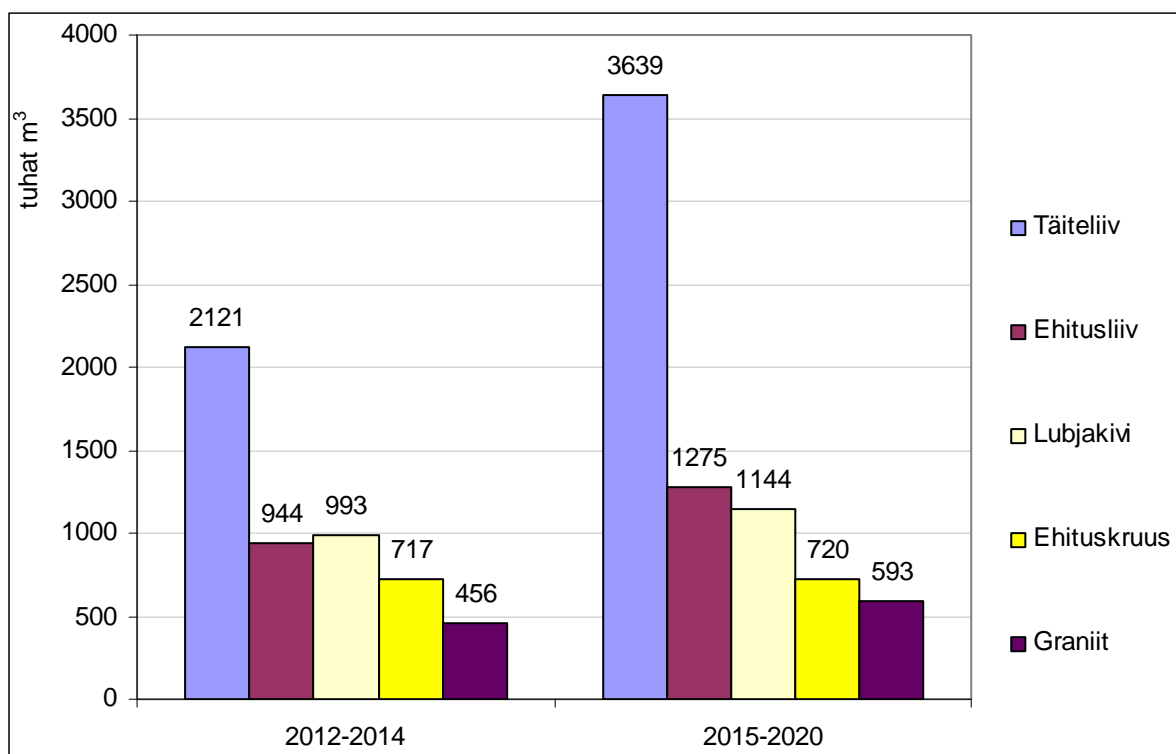
Allikas: Maanteeamet, EKI arvutused

13. Maanteede ehitusmahud 2020. aastani

Maanteede ehituse ja hoolduse mahud on sätestatud Vabariigi Valitsuse poolt kinitatud "Riigimaanteede teehoiukavas aastateks 2010-2013". Nimetatud dokument sisaldab teehoiu rahastamise koondarvestust teeobjektide lõikes. Maanteede ehitusmahtude kavasis kuni 2020. aastani käsitleb eelnevalt mainitud Maanteeameti prognoos ehitusmaavarade vajaduse kohta teede ehitusel. Nimetatud prognoosi kohaselt planeerib Maanteeamet 2020. aastani ehitada, renoveerida ja remontida kuni 2396 km riigimaanteid. Nendest enamiku (83%) moodustab olemasolevate teekatete remont või ümberehitus. Neljarealiste uute maanteede kavandatav ehitusmaht haarab ligi 12% ja ülejäänud uute maanteetrasside ehitus 5% kogu planeeritud kilometraazist. 2012-2014. aastani on planeeritud maanteede ehitusele koos remondi ja hooldusega kulutada igal aastal keskmiselt 5,2 mln m³ ehitusmaavaraid (vt joonis 33). Edaspidi kasutatav teede ehitusmaterjali maht kasvab aga veelgi (perioodil 2015-2020 kuni 7,4 mln m³ aastas).

Lähtudes kalkulatsioonidest, kuluks aastatel 2012-2020 teede ehitusele koos remontide ja hooldusega täiteliiva kokku 26,7 mln m³, ehitusliiva 12,0 mln m³, lubjakivi 9,9 mln m³, ehituskruusa 6,5 mln m³ ja graniiti 4,9 mln m³. Maanteeameti prognoosid ehitusmaavarade kohta on lisas 1.

Joonis 33. Prognoos ehitusmaavarade aasta keskmise kulu kohta maanteede ehituses 2012-2014 ja 2015-2020, tuhat m³

Allikas: Maanteeamet; EKI arvutused

14. Raudtee-ehituse vajadused

Raudteede kogupikkuseks Eestis on 31.12.2010 seisuga 2167 km. Raudtee-ehituse vajadused kohalike ehitusmaterjalide järele ei ole väga suured, sest nõudmised tee tugevusomadustele eeldavad imporditava graniitkillustiku kasutamist raudteeballastina. Lubjakivikillustiku tugevusomadused ei ole selleks piisavad. Mõnedel vanematel, samuti väiksema koormusega teedel (näiteks jaamateed) on ballastina kasutusel ka lubjakivikillustik, mida siis kulub täiendavalt ka nende teede remontimiseks. Paekivikillustiku osatähtsus väheneb renoveerimiste ja kapitaalremondi käigus ja tulevikus jääb lubjakiviballast tõenäoliselt vaid jaamateedele. Raudtee muldkehale üldiselt remontide puhul uusi täitematerjale ei vajata, kui, siis üsna väikestes kogustes.

Viimastel aastatel on Eesti Raudtee AS kasutanud paekivikillustikku järgmistes kogustes:

2008: 16 550 m³

2009: 41 380 m³

2010: 32 500 m³

2011: ~24 140 m³,

Seega on keskmiselt paekivikillustikku kulunud ligikaudu 29 000 m³ aastas. Eesti Raudtee tehtud prognooside kohaselt võivad paekivikillustiku kogused 2012. ja 2013. aastal ulatuda ligikaudu 21 000 m³ aastas, edaspidi võib see väheneda 14 000 m³ -ni aastas.

Edelaraudtee AS (Tallinn-Pärnu ja Tallinn-Viljandi trassid) on paekillustikku kasutanud keskmiselt ligikaudu 10 340 m³ aastas, samas suurusjärgus vajatakse seda ka järgnevatel aastatel.

Viimasel ajal on valminud või valmimas mitmed suuremad raudtee infrastruktuuri rajatised nagu Koidula raudteepiirijaam, Tallinn-Tartu-Valga ja Türi-Viljandi raudteelõigud. 2012. aastal alustatakse Saue-Paldiski/-Klooga Rand lõikude uuendamist. Sellel aastakümnel on plaanis renoveerida veel Valga-Võru-Koidula ning Lelle-Pärnu, Türi-Hagudi ja Hagudi-Liiva lõigud. Pärast nimetatud tööde lõppu langeb ka iga-aastane paekivikillustiku vajadus. Kokku kulub arvestuste kohaselt 2012-2020 aastani Eesti raudteedele ligikaudu 233 tuhat m³ paekivikillustikku.

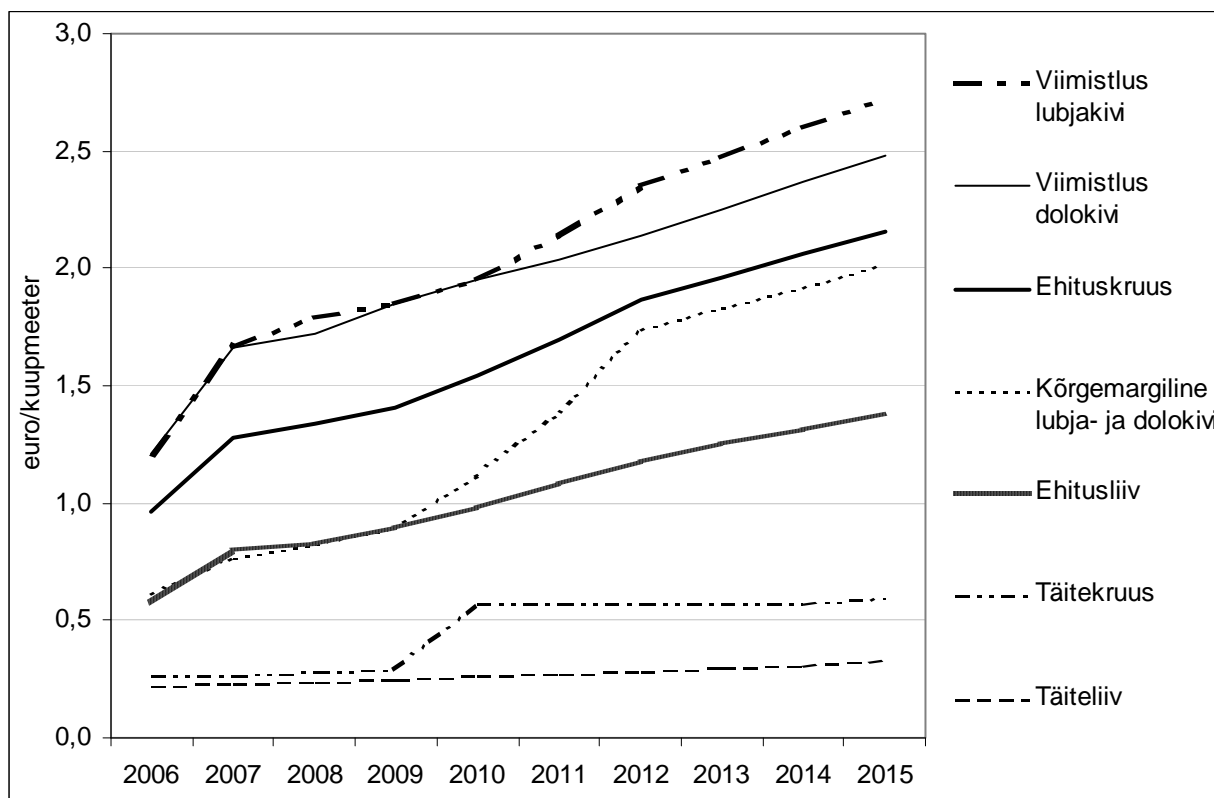
Kuigi 2011. aasta lõpus on aktiivselt alustatud Rail Baltic projekti ettevalmistamisega ei jõuta seda raudtee ekspertide hinnangul lähemal aastakümnel käivitada. Tõenäoliselt kulub uuele trassile muldkeha ja aluse ehituseks suures koguses ka kohalikke täitematerjale (kruusa, liiva vm).

15. Ehitusmaavarade hinnad ja transpordikulu

Ehitusmaavarade hinnad kujunevad ühelt poolt turu nõudlusest ja teiselt poolt kaevandamiskuludest. Lisaks kaevandusettevõtte otsestele kaevukuludele mõjutab realiseeritava maavara hinda veel transpordikulu ja riigile makstav maavara kaevandamisõiguse tasu.

Kaevandamisõiguse tasusid on suurendatud igal aastal, täitekrausal suurenes see 2010. aastal kaks korda. 2012. aastast suureneb kaevandamisõiguse tasu kõrgemargilisel lubja- ja dolokivil 25% ning ehituskrausal, ehitusliival ja tehnoloogilisel lubja- ja dolokivil 10% (vt joonis 34). Alates 2006. aastast ongi ehitusmaavaradest kõige enam suurenenud kõrgemargilise lubja- ja dolokivi kaevandamisõiguse tasud (ligi 2,3 korda) ja 2015. aastaks on suureneb see veel 45%. Ehitusmaavara varude kaevandamisõiguse tasumäärad on kuni 2015. aastani on lisas 2.

Joonis 34. Ehitusmaavarade kaevandamisõiguse tasumäärad 2006-2015, €/m³

Allikas: Riigi Teataja

Kütuse hind moodustab praegu ca 30-35% mäetööstuse toodete omahinnast, ulatudes mõne tooteliigi puhul kuni 50%-ni¹³. Alates 01.01.2012 lõpetatakse erimärgistatud kütuse kasutamine kaevandustöödel ilma kulude tõusu kompenseerimiseta. Kuna kütuse hind turul kasvab niigi, siis suurenevad ehitusmaavarasid kaevandavate ettevõtete kulud märgatavalt. Eriti avaldab muudatus mõju väiksematele kaevandajatele, kes enamasti tegutsevad Eesti äärealadel. Nii erimärgistatud kütuse kasutamise keelamine kui üha tõusvad kaevandamisõiguse tasumäärad panevad muuhulgas halvematesse konkurentsitingimustesse ka Eesti eksportöörid, mille tulemusel võivad ehitusmaterjalide ekspordimahud langeda. Eduka ehitusmaterjali eksportööri näitena võib esile tuua betoonelementide tootjad, kes on madalale sisenõudlusele vastukaluks suutnud luua ekspordivõimalusi Soome ja Rootsi ehitusmaterjaliturule. Nii eksporditi 2007. aastal toodetud betoonseinaelementidest 4% (15 600 m²) ja 2010. aastal juba 50% (115 000 m²). Samas on viimasel ajal pidevalt halvenenud tootjate konkurentsivõime kuna keskkonna tasud pidevalt suurenevad, elektrituru avanemise tulemusel on kallinenud elekter ning 2012. aastast kaob erimärgistatud diislikütuse kasutamise võimalus. Kui võrrelda näiteks Soomega, siis seal on lubatud kasutada erimärgistatud diislikütust karjäärides ja ehitusmasinates, samuti puudub riigile kuuluva maavara kaevandamisõiguse tasu.

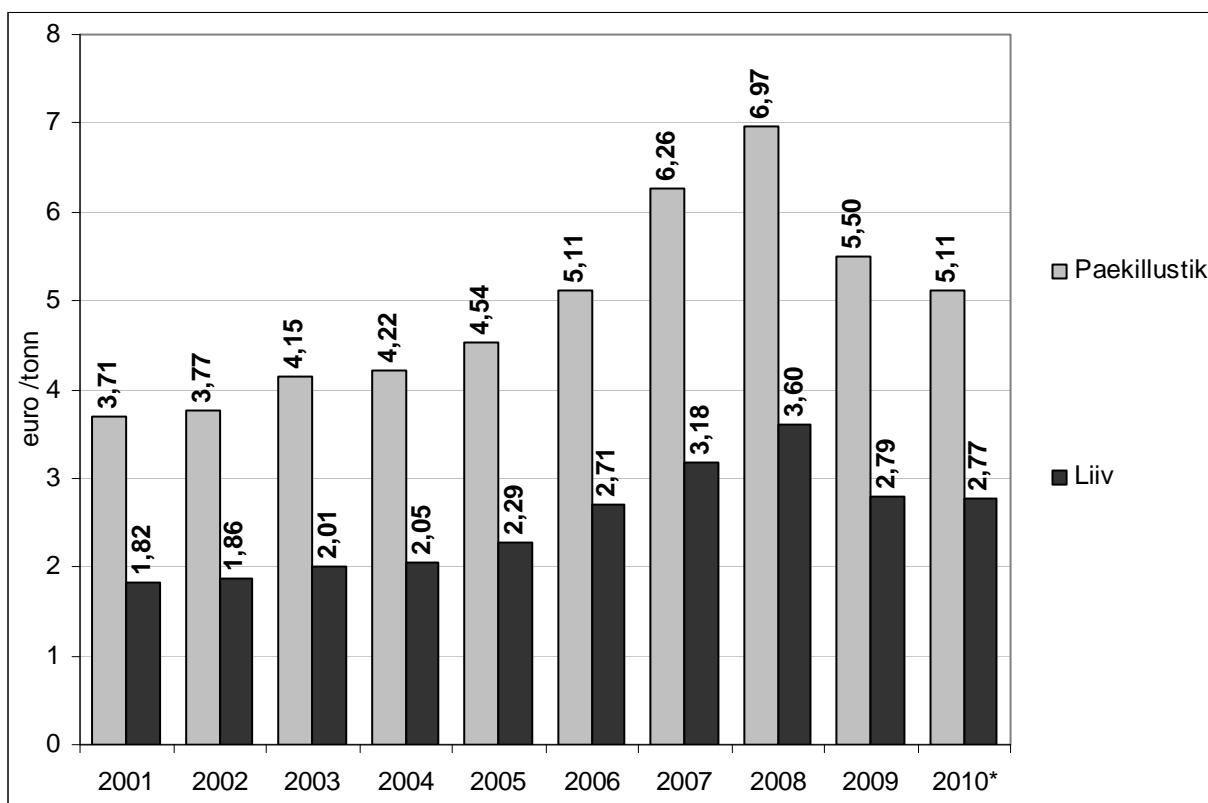
Kahe põhilise ehitusmaavara - liiva ja lubjakivi - hinnatrendid peegeldavad hästi majanduse üldseisu. 2005. aastast kuni 2008. aastani, kui ehitustegevus saavutas oma kõrgseisu, suurenes ka turul nõudmine ning hinnad kasvasid sellel perioodil 65-75% (vt joonis 35). Majandussurutise saabumisel vähenes kohe ka nõudlus, ning ehitusmaavarade hinnad langesid 2009. aastal järsult. 2010. aastal hinnalangus pidurdus ja 2011. aastal püsis hinnatase stabiilne.

Ehitusmaavarade hinnakujundust mõjutab oluliselt transpordikulu. Seetõttu on majanduslikult otstarbekas kaevandada ehitusmaavarasid võimalikult tarbimiskoha lähedal. Ehitusmaavarade vedusid tehakse Eestis valdavalt autotranspordiga ning transpordi maksumus jääb OÜ Steigeri hinnangu kohaselt vahemikku 0,038 – 0,13 €/km. OÜ Steigeri tehtud uuringus selgus, et olenevalt maavara levikust võib majanduslikult veel ära tasuv veokaugus olla erinev. Näiteks Põhja-Eestis, kus leidub kõiki erinevaid täitematerjale, peetakse optimaalseks veokauguseks kuni 50 km, samas Lõuna-Eestis killustiku puhul kuni 100 km. Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liit on välja arvestanud, et kruusa vedamisel 100 km kaugusele muutub selle hind ligikaudu kaks korda kallimaks.

---

¹³ Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liit; Eesti Maksumaksjate Liidu väljaanne juuni/juuli (6/7) 2011

Joonis 35. Paekillustiku ja liiva keskmine hind aastatel 2001-2010, €/tonn

* liiva hind 2010 a., EKI kalkulatsioon

Allikas: Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liit

Kokkuvõte

Käesolevas töös on antud ülevaade Eesti ehitusturu arengutrendidest ning kaevandatud ehitusmaavaradest viimasel kümnel aastal. Ehitustööde maht hakkas intensiivsemalt kasvama 2005. aastal ja saavutas kõrgpunkti 2007. aastal. Samasugust trendi näitas ka ehitusmaavarade kaevandamine. Kõige enam kaevandavateks ehitusmaavaradeks on Eestis ehitus- ja täiteliiv, ehituslubjakivi (paas) ja dolokivi ning ehituskruus. Suurem osa nendest kasutatakse täitematerjalina teede ja raudteede ning hoonete ehituses aga ka ehitusmaterjalitööstuses (betoon, asfaldid jt).

Võttes aluseks ehitusmaavarade kaevandamise statistika seoseid muude näitajatega, nagu kütuseaktsiisi laekumine, SKP muutumine ja teedehituse maht, on töös esitatud prognoosid ehitusmaavarade võimaliku nõudluse kohta kuni 2020. aastani.

Tulenevalt tehoiu rahastamise seotusest kütuseaktsiisi laekumisega, koostati prognoos kütuseaktsiisi laekumise kohta aastatel 2016-2020. Perioodi 2011-2015 laekumiste kohta on olemas Rahandusministeeriumi prognoos. EKI prognoosis käesoleva kümnendi teise poole kütuse aktsiisi laekumist nominaalse SKP erinevate kasvutempode põhjal. EKI prognoosi kohaselt jõuab kütuseaktsiisi laekumine 2016. aastaks poole miljardi €ni ja 2020. aastaks 676 mln €ni ning näitaja keskmine aastakasv on antud perioodil 7,8%. Kui kümnendi teise poole SKP nominaalkasv on madal (2% aastas), siis laekuks kütuseaktsiisi 2020. aastal 526 mln €ja kiire kasvu (10% a) puhul 811 mln €

Analüüsid erinevate makromajandusnäitajate ja ehitusmaterjalide kaevandamise mahtude aegridasid aastatel 2000-2010, võis nende vahel täheldada enamjaolt tugevat (mõningatel juhtudel mõõdukat) korrelatiivset seost. Ehitusmaterjalide kaevandamisel olid tugevad samasuunalised seosed SKPga, ehitustööde mahuga, rajatiste ehitusega ja teedehitusega. Erinevate ehitusmaterjalide kaevandamismahud korreleerusid vaadeldaval perioodil tugevalt ka omavahel. Kütuseaktsiisi laekumise ja ehitusmaterjalide kaevandamise vahel olid seosed valdavalt tugevad (ehituslubjakivil mõõdukas), kuid mõnevõrra nõrgemad võrreldes sisemajanduse kogutoodangu korrelatsioonikoefitsientidega.

Ehitusmaavarade kaevandamise ja püsivhinnas SKP vahelist tugevat korreleerumist aluseks võttes koostati ehitusmaavarade nõudluse prognoosid aastateks 2012-2020. Prognoosid koostati püsivhinnas SKP kolme erineva kasvutempo alusel: põhi- optimistlik- ja pessimistlik stsenaarium. Põhi- ja optimistliku stsenaariumiga lähiaastatel majanduslangust ette ei nähtud ja pikaajalise kasvutempona kasutati vastavalt 3,5% ja 6%. Pessimistliku stsenaariumi kohaselt eeldati lähiaastatel majanduslangust ja madalat pikaajalist kasvutempot (2%) kümnendi teisel poolel. Püsivhinnas SKP põhised ehitusmaavarade nõudluse prognoosid leiti perioodi 2000-2010 keskmise suhtarvu ja regressioonvõrrandite abil. Suhtarvupõhisel prognoosil kasutati põhistsenaariumi korral suhtarvude keskmist ning optimistliku- ja pessimistliku stsenaariumi korral korrigeeriti neid standardhälbega. Regressioonvõrrandid koostati lineaarset ja lineaar-logaritmilist seost eeldades. Leitud regressioonvõrrandid olid mõlemal juhul statistiliselt olulised ja nende põhjal koostatud prognoosid ei erinenud oluliselt.

Suhtarvupõhise prognoosi põhistsenaariumi kohaselt kaevandataks ehitusliiva ajavahemikul 2012-2020 23 958 tuh m³, ehituskruusa 13 354 tuh m³, ehituslubjakivi 19 212 tuh m³ ja dolokivi 4019 tuh m³. Lineaarse regressioonivõrrandiga arvatud prognoosi põhistsenaariumi kohaselt kaevandataks ehitusliiva samal ajavahemikul 33 279 tuh m³, ehituskruusa 19 857 tuh m³, ehituslubjakivi 26 852 tuh m³ ja dolokivi 3519 tuh m³. SKP suhtarvu põhjal leitud prognoosidega võrreldes on lineaarse regressiooni alusel arvatud prognoositavad ehitusmaavarade nõudlused suuremad. Ligilähedaselt sarnasteks osutusid SKP suhtarvu optimistlik ja lineaarse regressiooni põhistsenaarium. Samuti olid sarnased SKP suhtarvu põhi-prognoos ja lineaarse regressiooni pessimistlik stsenaarium.

Ehitusmaavarade kaevandamine korreleerub tugevasti ka teedehituse mahuga rahalises väljenduses. See võimaldas koostada ehitusmaavarade nõudluse prognoosid lähtuvalt teedehituse prognoosist aastateks 2012-2020. Teedehituse prognoosi aluseks oli omakorda ehitusmahu prognoos, mis lähtus SKP kasvuga sarnasest kasvukiirusest ning rajatiste ja teedehituse tõenäoline osakaal ehitustööde mahus. Prognoosi aluseks võetav funktsioon (kas lineaar- või logaritmfunktsioon) valiti vastavalt determinatsioonikordaja väärtusele, seega valiti funktsioon, mis kirjeldas kaevandamismahtude ja teedehituse vahelist senist seost paremini. Erinevaid võimalusi vaadeldi ka vastavalt sellele, kas kaevandamismahud olid tugevamas korrelatsioonid SKP nominaal- või reaalkasvuga. Teedehitusega seostatud prognoosid näitasid, et kaevandamisvajadused aastaiks 2012-2020 kokku võivad varieeruda ehituslubjakivil 18 000 kuni 25 200 tuh m³, ehitusliival ilma merekaevandamiseta 20 000 kuni 28 500 tuh m³, ehituskruusal 13 900 kuni 19 000 tuh m³, dolokivil 3700 kuni 4600 tuh m³. Täiteliiva vajadust ei ole sel meetodil võimalik prognoosida.

Ekspordi-impordi andmestik näitab, et eksporditavad ehitusmaavarade kogused on suhteliselt väikesed ega mõjuta oluliselt maavarade kaevandamise vajadusi järgnevatel aastatel. Eran-diks on lubjakivi eksport, mida väidetavalt eksporditakse tehnoloogiliseks otstarbeks.

Kuna suur osa ehitusmaavarasid leiab kasutamist maanteedehitusel, siis on lisaks eeltoodud prognoosidele eraldi välja toodud ka otseselt maanteedehitusele kuluv ehitusmaavarade maht. Majandussurutise aastatel ei ole teede ehitusmahud langenud nii palju kui hoonetel ja seetõttu on maanteedehituse osakaal üldisest ehitusmahust veelgi suurenenud ning see jääb suhteli-selt kõrgeks ka järgnevatel aastatel. Maanteeamet on arvestanud, et kuni aastani 2020 ehitatakse või rekonstrueeritakse Eestis üle 2000 kilomeetri maanteed, millele kulub kokku hinnanguliselt 28,2 mln m³ täiteliiva, 10,5 mln m³ ehitusliiva, 9,8 mln m³ lubjakivi killustikku ja 6,5 mln m³ kruusa. Maanteedele kuluvad ehitusmaavarade kogused sõltuvad ehitatava maan-tee pikkusest ja liigist - näiteks viaduktide ja juurdesõiduteedega uue neljarealise maantee ühele kilomeetrile kulub oluliselt rohkem täiteliiva kui tavalistele maanteedele. Sellepärast kasvab prognoosi kohaselt peale 2015. aastat märgatavalt liiva (eriti täiteliiva) kasutamise maht teedehituses, kuna kümnendi teise poole on planeeritud mitmete neljarealiste teelõi-kude ehitamine.

Teede ehituse suhteliselt suur maht on võimalik tänu Euroopa Liidu struktuurivahendite kasutamisele. Rahvusvahelise tähtsusega teede rajamiseks või renoveerimiseks on Eestil võimalik kasutada Ühtekuuluvusfondi vahendeid, kohaliku tähtsusega infrastruktuuri tarbeks aga Euroopa Regionaalarengu Fondi vahendeid. Kokku on neist fondidest ajavahemikul 2007-2013 võimalik transpordi infrastruktuurile toetust saada kuni 635,9 mln € ulatuses, sellest otseselt raudteedele ja maanteedele 438 mln €. Hetkel ei ole veel selge fondide mahud järgneva eelarveperioodiks (2014-2020), kuid võimalik on ÜF ja ERF vahendite mõningane vähenemine.

Ehitusmaavarade nõudluse kaudseteks indikaatoriteks on ka maavara kättesaadavus ja selle hind. Näiteks kruusa kaevandamist hakkab juba mõjutama tooraine nappus, samuti on Põhja-Eestis kiiresti vähenemas ehituslubjakivi kaevandusvarud. Suurenenud on ja suurenevad edasi ka ehitusmaavarade hinnad, sest nende tootmiskulud kasvavad. 2012. aastast suurenevad mitmete maavarade kaevandamisõiguse tasumäärad, samuti ei ole edapidi lubatud kaevandustes kasutada erimärgistusega diiselkütust. Sõltuvalt majanduse edasisest käekäigust võivad kaevandusvarude kahanemine ja tooraine hinnakasv mõjutada rohkem või vähem ehitusmaavarade nõudlust.

Lisa 1

Ehitusmaavarade prognoos neljarealistele maanteedele rajamiseks aastatel 2012-2020

Objekt	Pikkus, km	Maa-kond	Materjali ligikaudne vajadus, m ³				
			Muldkeha materjal, filtratsioonitegur k>0,5	Ehitusliiv, filtratsioonitegur k>2	Ehituslubja-kivi killustik	Ehituskruus	Graniitkillustik
Kuni 2014 aastani käivituvad projektid							
Väo liiklussõlm	8,4	Harju	500 000	60 000	50 000	5 000	60 000
Aruvalla - Kose 26,6-40 km	13,4	Harju	1 067 000	98 000	150 000	12 000	60 000
Topi ristmik	6,9	Harju	350 000	100 000	43 000	5 000	40 000
Haljala ristmik 88,5 km	1,8	L-Viru	140 000	20 000	12 000	1 000	11 000
Rõmeda - Haljala 78,4 - 87,0 km	8,6	L-Viru	235 000	130 000	72 000	3 000	67 000
Postimaja ristmik 187,5-189 km	3,0	Tartu	130 000	35 000	20 000	1 000	18 000
Kokku	42,1		2 422 000	443 000	347 000	27 000	256 000
Alates 2015 aastast käivituvad projektid							
Tallinn-Valkse	18,0	Harju	750 000	210 000	117 000	5 000	108 000
Väo-Keila 0,7-38,4 km	38,0	Harju	1 600 000	440 000	246 000	10 000	227 000
Tallinn - Keila, 11,3 - 24,7 km	13,4	Harju	729 575	147 213	86 032	5 950	79 307
Ääsmäe - Kernu, 28 - 38 km	10,0	Harju	544 459	109 860	64 203	4 441	59 185
Kernu möödasõit 38-41 km	3,5	Harju	150 000	41 000	7 000	1 000	21 000
Kose - Võõbu 40-60 km	20,0	Harju	1 600 000	240 000	130 000	5 000	120 000
Raudalu - Tagadi 4,5-47,5 km	19,2	Harju	750 000	230 000	125 000	5 000	115 000
Võõbu - Mäo 60-85 km	25,0	Järva	2 000 000	300 000	165 000	6 500	150 000
Paia ristmik 108-113 km	5,0	Järva	390 000	60 000	40 000	4 000	30 000
Mäeküla möödasõit 92-96 km	4,0	Järva	312 000	50 000	32 000	3 000	25 000
Ristmike vahelised lõigud	19,0	Järva	800 000	220 000	125 000	5 000	114 000
Puhu ristmik 125-132 km	7,0	Jõgeva	550 000	120 000	70 000	4 000	50 000
Ristmikevahelised lõigud	8,3	Jõgeva	350 000	97 000	60 000	3 000	50 000
Pikknurme - Neanurme 132-146 km Põltsamaa - Tartu möödasõidulade rajamine	14,0	Jõgeva	1 000 000	170 000	95 000	5 000	85 000
Rakvere-Sõmeru 181,1-184,3 km	3,2	L-Viru	163 000	90 000	50 000	2 000	50 000
Tagadi - Alu 23,9-47,5 km	19,9	Rapla	1 800 000	270 000	150 000	12 000	140 000
Kandiküla-Uhti 182,6-194,2 km	10,1	Tartu	700 000	118 000	66 000	3 000	62 000
Kokku	237,6		14 189 033	2 913 073	1 628 235	83 891	1 485 492
Kõik kokku	279,7		16 611 033	3 356 073	1 975 235	110 891	1 741 492

Allikas: Maanteeamet

Ehitusmaavarade vajaduse prognoos tavaliste uute maanteede rajamiseks aastatel 2012-2020

Objekt	Pikkus, km	Maa-kond	Materjali ligikaudne vajadus, m ³				
			Muldkeha materjal, filtratsio-nitegur k>0,5	Ehitusliiv, filtratsio-nitegur k>2	Ehituslubja-kivi killustik	Ehitus-kruus	Graniit-killustik
Kuni 2013 aastani käivituvad projektid							
Keila ümbersõit	6,5	Harju	140 000	38 000	21 000	2 000	3 500
Tartu-Elva 137,5-159,3 km	22,2	Tartu	500 000	130 000	110 000	10 000	95 000
Pikassaare-Loobu	14,0	L-Viru	105 000	98 000	33 600	6 217	100 000
Kokku	42,7		745 000	266 000	164 600	18 217	198 500
Alates 2014 aastast käivituvad projektid							
Keila - Paldiski, km 27,2 - 47,1	19,9	Harju	650 084	218 622	127 764	8 837	117 777
Mõigu - Vaida, km 5,6 - 20,0	14,4	Harju	78 402	158 199	92 452	6 394	85 226
Reopalu -Mäo 87,8-94,1 km	6,3	Järva	130 000	20 000	15 000	3 000	3 000
Are möödasõit km 108 - 119	11,0	Pärnu	150 000	41 000	23 000	1 000	21 000
Nurme sild km 119 - 122	3,0	Pärnu	20 000	7 000	3 500	1 000	3 500
Pärnu-Vainu 1,7-6,6	5,9	Pärnu	83 000	20 000	18 000	1 500	2 700
Sillamäe linna lõik koos Sillamäe sadama raudtee ja põhimaantee eritasandiline ristmik.	9,0	I-Viru	135 000	27 000	28 000	1 000	4 100
Kokku	69,5		1 246 486	491 820	307 716	22 731	237 303
Kõik kokku	112,2		1 991 486	757 820	472 316	40 948	435 803

Allikas: Maanteeamet

Ehitusmaavarade vajaduse prognoos olemasolevate maanteede remondiks ja hooldeks aastatel 2012-2020

Objekt	Pikkus, km	Maakond	Materjali ligikaudne vajadus, m ³				Graniitkillustik
			Muldkeha materjal, filtratsioonitegur k>0,5	Ehitusliiv, filtratsioonitegur k>2	Ehituslubjakiiv killustik	Ehituskruus	
Koondprojekt	263,8	Harju	791 400	738 640	633 120	117 143	106 839
Koondprojekt	50,0	Hiiu	75 000	70 000	120 000	22 203	20 250
Koondprojekt	100,8	Lääne	453 600	282 240	241 920	44 761	40 824
Koondprojekt	103,4	Põlva	465 300	289 520	248 160	45 916	41 877
Koondprojekt	119,8	Saare	179 750	167 767	287 600	53 213	48 533
Koondprojekt	98,6	Valga	443 700	276 080	236 640	43 784	39 933
Koondprojekt	117,8	Viljandi	530 100	329 840	282 720	52 310	47 709
Koondprojekt	118,8	Võru	534 600	332 640	285 120	52 754	48 114
Koondprojekt	121,0	Rapla	544 500	338 800	290 400	53 731	49 005
Koondprojekt	111,4	Järva	501 300	311 920	267 360	49 468	45 117
Koondprojekt	127,8	Jõgeva	575 100	357 840	306 720	56 751	51 759
Koondprojekt	148,2	Tartu	666 900	414 960	355 680	65 809	60 021
Koondprojekt	157,0	Pärnu	706 500	439 600	376 800	69 717	63 585
Koondprojekt	237,8	L-Viru	1 070 100	665 840	570 720	105 597	96 309
Koondprojekt	127,4	I-Viru	573 300	356 720	305 760	56 573	51 597
Kokku	2003,6		8 111 150	5 372 407	4 808 720	889 730	811 472
Lisaks teede remondiks ja hooldeks			1 484 361	989 574	2 590 000	5 430 857	1 932 354

Allikas: Maanteeamet

Lisa 2

Ehitusmaavara varu kaevandamisõiguse tasumäärad, €m³

Maavara	Liik	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dolokivi											
	Täitepinnas	0,38	0,40	0,42	0,45	0,77	0,76	0,76	0,76	0,76	0,80
	Madalamargiline	0,45	0,47	0,49	0,51	0,83	0,91	0,95	1,00	1,06	1,11
	Kõrgemargiline	0,61	0,77	0,83	0,89	1,12	1,39	1,74	1,83	1,92	2,02
	Tehnoloogiline	1,92	2,11	2,30	2,49	2,62	2,75	2,88	3,03	3,18	3,34
	Viimistlusdolokivi	1,21	1,66	1,73	1,85	1,95	2,04	2,14	2,25	2,37	2,48
Kruus											
	Täitepinnas	0,26	0,27	0,28	0,29	0,58	0,57	0,57	0,57	0,57	0,60
	Ehituskruus	0,96	1,28	1,34	1,41	1,55	1,70	1,87	1,96	2,06	2,16
Liiv											
	Täitepinnas	0,22	0,23	0,24	0,25	0,26	0,27	0,28	0,30	0,31	0,33
	Ehitusliiv	0,58	0,80	0,83	0,89	0,98	1,08	1,18	1,25	1,31	1,38
	Tehnoloogiline liiv	0,64	0,96	1,02	1,12	1,23	1,35	1,48	1,56	1,64	1,72
Lubjakivi											
	Täitepinnas	0,35	0,36	0,38	0,42	0,83	0,83	0,83	0,83	0,83	0,87
	Madalamargiline	0,45	0,47	0,49	0,51	0,89	0,98	1,08	1,13	1,19	1,25
	Kõrgemargiline	0,61	0,77	0,83	0,89	1,12	1,39	1,74	1,83	1,92	2,02
	Tehnoloogiline	0,96	1,28	1,34	1,41	1,48	1,62	1,78	1,87	1,96	2,07
	Viimistluslubjakivi	1,21	1,66	1,79	1,85	1,95	2,14	2,35	2,47	2,60	2,72

Allikas: Riigi Teataja

Maanteeameti poolt ehitatud ja remonditud teid (km), sildu ja viadukte (tk/m)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Maanteede ja katete ehitus						
A- ehitatud katteid	334,9	333,9	319,7	264,2	394,1	369,8
asfaltbetoonkatteid	28,4	20,5	34,6	43,5	168,9	79
freespurust jm teel ja segistis segatud katteid	181,4	208,1	200,5	132,2	153	235,9
pinnatud kruusateid	125,1	105,3	84,6	88,5	72,2	54,9
B- ehitatud kruusateid		10,9		13,6		
Sildade, viaduktide ja tunnelite ehitus						
sildu (tk/m)	10/209,6	11/166,2	20/445,8	13/315	19/170,7	16/247,6
viadukte ja tunneliteid (tk/m)		...	3/123	3/308	1/58,2	12/542,5
Maanteede remont						
A- remonditud katteid	152	235,2	143	268,5	136,9	146,9
asfaltbetoonkatteid	146,1	235	130,3	250,6	118,6	123,9
muid teel ja segistis segatud katteid	5,9	0,2	12,7	17,9	18,3	23
B- remonditud kruusateid	591,8	401,2	202,4	330,9	532,6	433
C- tehtud korduspindamist	1436,7	1216	1108,8	1065,8	1212	1073
Sildade, viaduktide ja tunnelite remont						
sildu (tk/m)	21/587,4	12/536,5	15/286,6	17/279,4	33/761,7	22/765,4
viadukte ja tunneliteid (tk/m)	11/432,4	0	1/111	2/262	4/282,6	0
Maanteeameti poolt kasutatud vahendeid riigimaanteede ehituseks, remondiks, hoolduseks						
Mln krooni	1234,4	1983,6	2478	2814,9	2469,9	2728,8
Mln eurot	78,9	126,8	158,4	179,9	157,9	174,4
Kütuseaktsiisi laekumine (mln eurot)	214	238	278	268	312	357

Allikad: Maanteeameti aastaraamatud, Rahandusministeerium

Aktsiisimäärad aastatel 1998-2010, kr

Kütus	Kehetamise aeg									
	01.12.1998	01.09.2000	01.04.2003	01.05.2004	01.01.2005	01.05.2005	01.01.2008	01.07.2009	01.01.2010	
	(1 tonn, bensiin 1000 l)	(1 tonn, bensiin 1000 l)	(1000 liitrit, vedelgaas ja metaan 1 t)	(1000 liitrit, vedelgaas, metaan ja RKO 1 t)	(1000 liitrit, vedelgaas ja RKO 1 t)	(1000 liitrit, vedelgaas ja RKO 1 t)	(1000 liitrit, vedelgaas ja RKO 1 t, maagaas 1000m3)	(1000 liitrit, vedelgaas ja RKO 1 t, maagaas 1000m3)	(1000 liitrit, vedelgaas ja RKO 1 t, maagaas 1000m3)	
Bensiin	3000	3500	3500	4500	4500	4500	5620	6228	6615	
Diislikütus	2320	3040	2550	3840	3840	3840	5165	5787	6148	
Lennukipetrol	3500	3870	Petrooleumi aktsiis 3150	Petrooleumi aktsiis 3840	Petrooleumi aktsiis 4730	Petrooleumi aktsiis 4730	Petrooleumi aktsiis 5165	Petrooleumi aktsiis 5165	Petrooleumi aktsiis 5165	
Lennukibensiin	1500	1500	1120	1120	1120	1120	1120	1120	1120	
Vedelgaas mootoris	1500	1500	1500	1570	1570	1570	1960	1960	1960	
Maagaas mootoris	1200	1300	1300	1570	-	-	-	-	-	
Kerge kütteõli	240	500	420	420	690	690	960	1056	1736	
Eriotstarbeline diislikütus	-	500	420	420	690	690	960	1056	1736	
Raske kütteõli	-	-	-	200	235	235	235	235	235	

Allikas: Rahandusministeerium